

NOUL LITERATOR

CULTURĂ • ARTĂ • LITERATURĂ

An XVI, Nr. 62, iunie 2026

APARE SUB EGIDA UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA – FILIALA CRAIOVA

NOUL LITERATOR

Revistă trimestrială de cultură

Nr. 62, iunie 2026

**APARE SUB EGIDA UNIUNII SCRITORILOR DIN
ROMÂNIA – FILIALA CRAIOVA**

Asociația Culturală „Noul Literator”

Director fondator: NICOLAE PETRE VRÂNCEANU

Președinte de onoare GHEORGHE DĂNIȘOR

Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU

Vicepreședinte ȘTEFAN VLĂDUȚESCU

Secretar GEORGE GEAFIR

CONSILIUL REDACȚIONAL

Aurel Maria Baros

Ștefan Borbely

Florian Copcea

Dan Ionescu

Ioan Lascu

Gelu Negrea

Tudor Nedelcea

Florentin Popescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian

Mihaela Albu

Mihai Antonescu

Marian Barbu

Daniel Corbu

Mihai Fircă

Spiridon Popescu

Camelia Zăbavă

REDACȚIA

Constantin Pădureanu - Redactor-șef

Mircea Pospai - Redactor-șef adjunct

Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție

Ion R. Popa - Redactor

George Geafir - Redactor

Ion Dulugeac - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. V. Alecsandri, nr.22

Constantin Pădureanu, Tel.: 0723.172.217

Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com

ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:

Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de Lia Dogaru

Prezentare grafică & DTP

edituragrafix@gmail.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Revista poate fi citită pe site-ul www.revistanoulliterator.ro

ISSN 2069-339

Gelu Negrea

DE-ALE TIMPULUI...

Ce se va întâmpla, începând de mâine, pe planeta Pământ? Sau chiar mai mult decât atât: cu planeta Pământ, leagănul omenirii?

Cum va arăta umanitatea viitoare, dar, mai ales, viitorul umanității abordat dintr-o perspectivă ceva mai amplă decât aceea cu care suntem obișnuiți – de secole, spre exemplu?

Sunt întrebări pe care oamenii și le-au pus și continuă să și le pună fără îndoială – și nu de ieri, de alaltăieri, ci cu mult timp în urmă. Cu foarte mult timp. După toate probabilitățile, din momentul în care au devenit conștienți de finitudinea vieții ca lege implacabilă a universului în care le-a fost dat să-și consume existența.

Iată, exempli gratia, pe „bătrânul dascăl cu-a lui haină roasă-n coate” din prima *Scrisoare* a lui Eminescu, învățatul care „într-un calcul fără capăt tot socoate și socoate”. Ce lucruri fundamentale îl preocupă pe eruditul care, după vorba unui renașcentist celebru, știe tot ce se poate și și încă ceva pe deasupra?

„Uscățiv așa cum este, gârbovit și de nimic,
Universul fără margini e în degetul lui mic,

Căci sub frunte-i viitorul și trecutul se încheagă,

Noapte-adâncă-a veșniciei el în șiruri o dezleagă”.

Așadar, sub fruntea savantului care poartă în degetul cel mic legile universului fără margini, două sunt dimensiunile fundamentale în care coagulează noapte-adâncă a veșniciei: viitorul și trecutul. Adică ceea ce cu un cuvânt simplu, dar nesfârșit de cuprinzător, definim drept timp.

Dar la ce ne gândim de regulă atunci când rostim acest cuvânt banal, dar – simultan – enigmatic și încărcat de semnificații? Să încercăm un sintetic răspuns...

Timp: substantiv comun, abstract, ușor defectiv de sens; gen gramatical incert (bucluc care i se trage de la pluralul multiplu – timpuri, timpi...); redutabil ca semnificativ, anemic spre catastrofal ca semnificat: poate însemna multe, însă nu desemnează riguros nimic, fiind o noți-

une primară – perceptibil, care va să zică, senzorial, ca succesiune de evenimente, dar imposibil de definit.

În toate idiomurile de pe mapamond dispune de un indice de frecvență invers proporțional cu indicele de determinare semantică. Pe cale de consecință, aglutinează în sfera de utilizare o serie prodigioasă de sinonime, dar nu are nici un antonim efectiv.

Bref, timpul este o convenție cu ștaif, un moft prestigios, o categorie inefabilă și indemonstrabilă, un vag substitut pentru eternitate (o altă gulgută metafizică, de altfel...).

Într-un neoficial clasament horror, ocupă un promițător loc secund după piramide care îl surclasează conform vechii și unanim acceptatei aserțiunii: totul pe lume se teme de timp, dar timpul însuși se teme de piramide. Este una dintre puținele situații de viață și de moarte în care concretul obiectual câștigă – pe teren, nu la masa verde – competiția cu o abstracțiune.

Timpul are mare trecere printre fizicieni, filozofi și autori de literatură (SF și fantasy, cu deosebire), care îi consacră periodic congrese, sesiuni de comunicări, colocvii, mese rotunde, parastase și alte forme de omagiere respectuoasă. Între două astfel de festivități laborioase, cu unii dintre participanți timpul nu mai are răbdare – chestie care seamănă binișor a ingraturitudine cosmică.

Fizicienii îl studiază cu speranța secretă că, abordându-l metodic (teoretic și experimental), vor ajunge tiptil-tiptil la nanosecunda zero a nașterii Universului, când (sau, mă rog, unde) îl vor întâlni pe Marele Arhitect cu care să aibă un eventual schimb de idei pe tema Creațiunii și a unora dintre misterele ei, cum ar fi, de pildă, joaca Demiurgului cu timpul ca durată a vieții colegilor de generație ai lui Adam.

Vă amintiți, desigur, că Vechiului Testament menționează că primii oameni de pe Pământ atingeau vârste matusalemice: Cainon nouă sute doisprezece ani, Set nouă sute zece, Adam nouă sute treizeci, Iared nouă sute șaiszeci și doi, recordmanul absolut fiind Matusalem cu nouă sute șaiszeci și nouă de ani. Într-un puseu umoral, însă, Dumnezeu le-a tăiat macaroana – lor și urmașilor lor, și urmașilor urmașilor lor în veacul vecilor – reducându-le drastic rația de timp disponibil pentru viață la mai puțin de 10% din creditul inițial. Hain gest, meschin gest: parc-ar fi dat de la El!...

Pe de altă parte, însă, dacă e să dăm crezare unor geneticieni contemporani, pattern-ul temporal de la începuturi se conservă încă până în zilele noastre. Un universitar de la Cambridge, Aubrey de Grey, a făcut vâlvă afirmând că studii recente efectuate la Strategies for Engineered Negligible Senescence demonstrează că omul dispune de resurse genetice suficiente pentru a trăi, în medie, câteva sute de ani – aproape de o mie – și că este chiar natural să se întâmple astfel.

Va fi fiind posibilă Marea Întoarcere la vremurile dintâi ale erei divine? Și dacă da, se va fi ocupat răstimp cineva cu grijă și competență horticolă de buna conservare a grădinii Edenului și de pomul cunoașterii aferent? Fiindcă fără el, toată retro-trambalarea n-ar mai avea nici un haz...

Alte teme posibile de conversație intelectuală: reversibilitatea timpului, istoria contrafactuală, timpurile inegale, suprapuse sau paralele în hotarele cvadridimensionale ale continuum-ului spațio-temporal, memoria timpului etc. Câteva dintre ele m-au preocupat oarece și pe mine, motiv pentru care le-am vizat mai mult sau mai puțin tangențial în *Codul lui Alexandru* (Editura Cartea Românească, 2007), primul meu roman cu tentă SF, al cărui titlu reprezenta o evidentă parafrază la celebrul *Codul lui Da Vinci*, best-seller-ul lui Dan Brown. Apropierea se oprea, însă, aici.

În chip paradoxal, poate, temporalitatea ocupă un loc îndeajuns de modest între preocupările fundamentale ale marilor gânditori ai lumii, doar câțiva dintre ei înscriindu-se în istoria filozofiei cu contribuții într-adevăr esențiale și originale pe această temă. Pentru Platon, timpul nu prea există ca obiect de meditație majoră; Aristotel îl reduce la o chestiune de mecanică a deplasării spațiale; din aporiile Sfântului Augustin se reține conceptul de timp interior; Immanuel Kant încadrează timpul între formele de apriorism ale sensibilității spre a le diferenția de cele ale intelectului (categoriile) și de ideile transcendente; în fine, Henri Bergson introduce termenul de durată pură pentru a-și susține ideea de „evoluție creatoare” dezvoltată în lucrarea cu acest titlu din 1907. Cu ei începe (glorios), dar, practic, se și termină (cam în coadă de pește) lista abordărilor întemeietoare și definitive pentru o filozofie a timpului.

Trebuie să fim de acord: destul de puțin, atât cantitativ cât și calitativ, mai cu seamă dacă

raportăm această firavă recoltă la șirul nesfârșit de opere literare – de la epopeea lui Ghilgamesh și Biblie, la Marcel Proust, James Joyce și achroniile contemporane – în care timpul copleșeste prin prezența, însemnătatea și varietatea funcțiilor semnificative pe care le îmbracă. Faptul este firesc, totuși, pentru că, privind lucrurile dintr-o perspectivă foarte amplă, întreaga problematică fundamentală a literaturii este reductibilă, în ultimă instanță, la opoziția cardinală individ-timp, armonie deplină neexistând decât în utopiile atemporale și aspațiale ale autorilor pastoralii. Poate nici acolo...

Viața și timpul sunt contrariile dialecticii supreme, atotcuprinzătoare ce menține în mișcare și în echilibru mecanismului universului – iată un adevăr pe care literatura (și arta, în general) îl legitimează, paradoxal, cu mai multă decizie și evidență decât filozofia în care timpul nu este altceva decât un simplu concept – unul dintre numeroasele cu care operează. Un argument și o explicație că artiștii veritabili sunt mai profunzi filozofi decât filozofii: pentru că și viața este mai adâncă și mai complexă decât orice discurs oricât de doct și de erudit consacrat ei.

Există un număr enorm de cărți în literatura română și universală (ca să nu mai punem la socoteală operele cinematografice, muzicale ori cele aparținând sectorului artelor plastice...) care încorporează în titlu cuvântul „timp” (cu varianta „vreme”) sau diverse noțiuni conexe: marqueziane veacuri de singurătate, secole hugolien-legendare, ani de ucenicie goetheană, anotimpuri vivaldiene, luni amare, săptămâni nebune ori luminate, dar, mai ales, zile – multe, foarte multe zile în care vin peștii și alte zburătoare mitologice sau profane.

Toate învederează cu asupra de măsură persistența obsesivă a timpului ca formă abstractă a concretei și nevindecabilei spaime a oamenilor de atotputernicia lui Thanatos. Are dreptate genialul oltean Marin Sorescu: îmbolnăviți de moarte din prima zi când ne-am născut, ne gestionăm după posibilități viața sub spectrul incontestabil al gândului că, mai devreme sau mai târziu, vom locui clipa în care, simultan, vom fi și nu vom mai fi. Însăși dorința de a ne cunoaște viitorul travestește în curiozitate terifiantă noastră frică de moarte. Pentru toți, timpul și moartea sunt sinonime, dar unii sunt conștienți de asta, alții, nu. Artiștii fac parte din prima categorie.

În context, Friedrich Nietzsche – filozof, dar și artist, de felul lui – a avut insolența supremă de a decreta moartea lui Dumnezeu. Despre moartea timpului însă nici măcar el n-a avut curaj să se pronunțe!

Ce se va întâmpla, începând de mâine, pe și cu planeta Pământ? Cum va arăta umanitatea viitoare, dar, mai ales, viitorul umanității abordat dintr-o perspectivă amplă – de secole, spre exemplu?

Sunt întrebări pe care, cu siguranță, oamenii și le-au pus – și nu de ieri, de alaltăieri, ci cu mult timp în urmă. Cu foarte mult timp. După toate probabilitățile, din momentul în care au devenit conștienți de finitudinea vieții ca lege implacabilă a universului în care trăiau.

Iată, exempli gratia, pe „bătrânul dascăl cu a lui haină roasă-n coate” din prima *Scrisoare* a lui Eminescu, învățatul care „într-un calcul fără capăt tot socoate și socoate”. Ce lucruri fundamentale îl preocupă pe eruditul care, după vorba unui renaștător celebru, știe tot ce se poate și și încă ceva pe deasupra?

„Uscățiv așa cum este, gârbovit și de nimic, Universul fără margini e în degetul lui mic,

Căci sub frunte-i viitorul și trecutul se încheagă,

Noapte-adâncă-a veșniciei el în șiruri o desleagă”.

Așadar, sub fruntea savantului care poartă în degetul cel mic legile universului fără margini, două sunt dimensiunile fundamentale în care coagulează noapte-adâncă a veșniciei: viitorul și trecutul.

Democratizarea tehnologiei, care și-a probat deja viabilitatea, se poate dovedi un element decisiv care, adăugat altora, ar putea dăruie omului un target vital de-a dreptul fabulos care în prezent îi lipsește. Exemplific amintind un adevăr vechi și unanim cunoscut, dar foarte des uitat când vine vorba despre analiza și evaluarea umanității ca un întreg. Ideea că fiecare om reprezintă o singularitate absolută, că așa cum nu există doi fulgi de zăpadă cu formă identică, cu atât mai mult nu există ființe umane întru totul asemenea este seducătoare și poetică, dar se situează în sfera indemonstrabilului. Nimeni nu a studiat totalitatea indivizilor care alcătuiesc populația lumii la un anumit moment istoric (cu atât mai puțin pe aceea a lumii privită într-o fictivă diacronie) pentru a putea concluziona

argumentat în ce proporție oamenii au sau nu fizionomii și structuri antropologice identice ori foarte apropiate. O cercetare din perspectivă diacronică a problemei frizează utopia. Existența unei discipline (am ezitat să spun știință...) numită fiziognomie îndreptățește ipoteza că oamenii diferă între ei în aspecte mai curând minore și ne semnificative atâta timp cât pot fi grupați într-un număr limitat de tipologii.

Există câteva obstacole greu de trecut în toată încercarea asta cu iz de basm oriental. Una ar fi ceea ce Huntington numește civilizații, destinate, în opinia autorului, să se ciocnească fără milă. Alta, strâns legată de precedenta, o reprezintă autarhia religioasă – mult mai puternică decât idilicul ecumenism asupra căruia unii (e adevărat, din ce în ce mai puțini...) își fac încă iluzii. Monoteismul iudaic a câștigat doar în aparență acum două mii de ani, războiul cu politeismul greco-roman.

Și totuși, există câteva semne de natură să păstreze în viață speranța unui viitor cu șanse de a înfrunța cruciada invizibilă a hazardului. În urmă cu aproape un deceniu, către sfârșitul anului 2016, mai precis, a avut loc undeva, în China, o întâlnire a liderilor celor mai dezvoltate economii ale lumii sub egida G 20. Aici, președintele țării gazdă a emis două idei mai importante decât par la întâia vedere. Ba, chiar și la a doua...

Una ar fi propunerea ca G 20 să se transforme dintr-un organism internațional consultativ, dar nu mult mai mult decât atât, într-un mecanism de reacție la pericolul crizelor globale, tot mai frecvente și mai amenințătoare. Iar forma cea mai sumbră și mai înfricoșătoare a ceea ce se înțelege prin criză – globală sau regională – este războiul.

Cealaltă, încă și mai îndrăzneată, viza elaborarea și instituirea unei forme de modelare a politicilor internaționale pe termen lung. Expri-marea țepănă traduce în limbajul de plastic al diplomației contemporane minunata idee a așezării viitorului omului într-o ecuație predictibilă, controlabilă și care, mai ales, face sens ca vector de evoluție și dezvoltare.

Ambele idei ridică, desigur, semne de întrebare pentru că vin în contradicție cu actuala morfologie politico-economică a planetei. Un exemplu: ce ar fi, de fapt, preconizatul meca

nism de reacție la crizele globale? Nu cumva un substitut al O.N.U. zilelor noastre, cu Consiliul său de Securitate cu tot? O.K.! Și dacă ar fi așa, care e problema? O.N.U. este și așa o organizație în bună măsură vetustă, constituită pe o filozofie, de acum, anacronică, depășită de dinamica evoluțiilor internaționale. Democrația de secol XX, mălăiață și egalitaristă, născută de minți abia ieșite dintr-un război mondial și purtând întipărite adânc în paradigma gândirii sechelele lui a produs romantisme agreabile la vremea lor, dar nefuncționale și aberante deja în al doilea deceniu din mileniul III. Lucruri de genul: votul Rusiei egal cu al Ruandei și al S.U.A. egal cu al Maltei nu face decât să împiedice, atunci când nu anulează cu totul, funcționarea unui mecanism de administrare a crizelor globale. Oricât ar suna de incorect politic, desființarea de jure a O.N.U. (de facto, procesul este deja în curs de oarecare vreme) n-ar reprezenta cine știe ce pagubă. Nimic nu este etern în univers – ONU cu atât mai puțin.

Cât privește atribuțiile Consiliului de Securitate – importante, indispensabile, chiar – ele ar putea fi transferate unei secțiuni a Mecanismului (sau cum se va fi numi el) despre care vorbim. În fond, și acum menirea Consiliului de Securitate este tocmai administrarea crizelor globale de ordin politic. De parcă acestea ar fi altceva decât reflexe (ca să nu spun direct consecințe) ale crizelor economice globale.

Dar toate astea sunt doar chestiuni de reșezare instituțională a relațiilor dintre statele lumii. Infinit mai importantă – decisivă, în ordinea de idei urmărită de noi – este modelarea pe termen lung a politicilor internaționale. Cum ar urma să se producă ea? Nu știu. Tot ce știu este că, odată declanșat procesul, omenirea ar intra într-o altă eră. Problema este că lucrul acesta ar trebui să-l mai vrea și pământeni. Ceea ce, la ora astrală a omenirii pe care o trăim, nu pare foarte sigur...

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Mircea Pospai, Mircea Perpelea, Nicolae Marinescu și Constantin Pădureanu

Horia Bădescu

*

Cu mâna ta
tai gâtul poemului,
frate-al tăcerilor tale!
În lăuntru cuvântului ghilotina spusului
și nespusului.
În lăuntru cuvântului abatoarele stingerii,
cântecul frânt pe care inima lui
nu-l mai știe.
Cu mâna ta răsucești
gâtul poemului
cum ai smulge din gâtulejul nopții
limba privighetorii,
cu mâna cu care duci la gură
pâinea și vinul
din care se-ncheagă
ființa!

*

Cum să mulțumești luminii
că există,
și bunătații?
Și totuși,
ele sunt acolo, cuvintele,
așteptând tăcerile din care să-și afle
-ntruparea.
E seară, e târziu
e zadarnic,
cineva suflă-n luminile
veacului
și-n palme s-a strâns cenușa
zilei de ieri.
E un drum, o întrebare
și nimeni n-a știut niciodată
răspunsul!

*

Să nu-ți calci niciodată umbra,
nici firul de iarbă!
Cine ești tu
ca să umbli prin țărâna luminii
cu picioarele goale,
pline de sânge și răni?
Cine ești tu,

neguțator al zilei de ieri,
cămătar al trecutului,
tu, cerșetor acoperit cu zdrențele
zilei de mâine?
Cine ești tu,
scursură din mahalalele cerului
mâncată de lepra dorinței,
să dezlegi baierile tăcerii?
Ce limbă încapă întrebările
fără răspuns?
Să nu-ți calci niciodată umbra,
nici firul de iarbă!
Roagă-te întunericului
să nu-ți orbească ochii cu flacăra lui;
pe masă
pâinea și vinul mărturisesc!

*

Spun că trandafirul are culoare
sângelui,
pentru că sângele e trandafirul din limbu'
-ntunericului.
Spun că pământul are culoare cenușii,
fiindcă pământ dospit în pântecul focului
e cenușa.
Spun că apa are culoarea
vântului
așa cum vântul are culorile apei.
Spun că văzduhul e doar
memoria pasării
precum pasărea nu-i altceva decât
memoria aerului.
Spun că mâna mea nu atinge decât
neatinsul,
nici ochiul nu vede
decât ceea ce în lăuntru lui
locuiește.
Spun că limba mea e memoria spusă-a
tăcerii,
așa cum viața e memoria pierdută
a morții.

*

Nu eu sunt acela care vorbește,
e vântul dinainte de nașterea aerului,
pământul dinaintea Genezei,
tăciunile inimii unui zeu exilat.
Eu sunt doar copilul tăcerii,
nu am cuvinte, ci lacrimi,
eu vorbesc limba uitată-a abisului,
nu scriu, ard cu fierul roșu
litere stranii pe pielea văzduhului :

suferința poemului nu e a mea,
nici inima lui.
Nu eu sunt acela care vorbește,
ci voi :
eu nu fac decât să vă-ascult.

Lidia Zadeh

OSPĂȚUL

Din capul mesei, nimeni nu ne-a vrut
Paharele păreau de mult golite
Iar vinul vechi, cu gustul lui stătut
Mucegăia în cupele sleite

Mai vechi ca noi era pământul slut
Și lemnul ros de ani și de ospețe
Pe chip aveam tristețile de lut
Și-un zâmbet strâmb cu aer de noblețe

Ne-au adunat, ca noaptea prin taverne
Cuvinte stinse, murmur de vioară
Și-n noi creșteau ca negura-n caverne
Bețiile în fibra capilară

Simțeai cum vinul mușcă din privire
Cum face-n sânge valuri de furtună
Ciocneam pahare, fără o menire
Ca niște orbi lovindu-se de lună

Ospăț absurd, sub măștile de ceară
Învăluți în fum de amăgire
Curând, pe masă, liniștea amară
Va curge lent, ca o mărturisire

Pe scaune, pe haine și pe vatră
Se va prelinge roșul lui blestem
Iar câinii vor lătra la porți de piatră
Când noaptea ne îmbie să mai bem

Și poate-atunci, cu glasul plin de vin
Îți voi șopti, în toiul nedormirii
Iubite, rupe vraja din destin
Nu da beției cheia amăgirii

Dar vezi cum mâna tremură-nainte
Cum focul cere jarul să-l dezlege

Și mesele, cu luciul de morminte
Sunt pline de povești fărădelege

În ele dorm, în taină, foste neamuri
Cu buze reci lipite de pocale
Și ne privesc prin aburii de geamuri
Ca pe-un ecou din vechile ritualuri

Iar noi, oglindă-n ochii lor de gheață
Ciocnim același vin, fără scăpare
Purtând pe buze gustul lor de viață
Și-n sânge drogul vechi ca o tumoare

Și de-aș avea iar glas să povestim
Ți-aș spune, printre stropii reci de vin
Iubite-alungă clipa ce-o trăim
Beția asta nu-i ospăț, ci chin

Nu vezi cum viața merge înainte
Cum mâna știe gestul pe deplin?
Privește mese pline dinainte
Ce-așteaptă sindrofiile cu vin
Ce-așteaptă un ospăț nocturn cu vin

Trecute generații prin calvar
Sub ele dorm cu buzele uscate
Iar noi, ne îmbătăm din vin amar
Cu gustul putred de eternitate

MARILE REGRETE

Motto

Și dacă o să plec accidental
C-o droaie de regrete și asedii
Să știi că te-am iubit catastrofal
Cu-nflăcărarea marilor incendii

În fiecare zi stingem lumini
Ca și cum noaptea ne-ar putea salva
Din marea noastră de singurătate
Și ne ascundem viciul ancestral
Prin temple pline de anxietate
În care focul arde magistral

Iar noi am fost o simplă întâmplare
Prea mare pentru veacul ăsta slut
Într-un ocean flămând de frământare
De soare, de iubire, de sărut

Ne amăgim cu liniștea din oase
Cu ochii triști și gesturi fără rost
Privim oglinzi severe, nemiloase
Mințindu-ne că suntem cei ce-am fost

Și rătăcim prin zile numărate
Vorbind puțin și obosind prea mult
Cu pași târați pe străzi imaginate
Dintr-un oraș cu basme de demult

Iar uneori seduși de o ispită
Zâmbim de parcă totul e real
Ca două măști uitate-n recuzită
După sfârșitul piesei, trivial

Cu sufletele arse de uitare
Ne pomenim prea goi și ne găsim
Tot mai aproape de înstrăinare
Dar prea departe de ce-am vrut să fim

Și n-am știut că viața e o scară
Prea triști, prea imposibil de salvat
Dar n-am văzut decât o stea polară
Pe-un cer bizar de lună posedat

Și nu-nțeleg unde s-au dus acele
Priviri ce străluceau odinioară?
Poate că lacrimază prin penele
Cu glasul de vioară funerară

Sau se ascund sub pleoape în tăcere
De teama unui vis prea îndrăzneț
Uitând că dragostea nu-i doar durere
Ci un răspuns pe buze neciteț

Dormim aproape, însă tot străini
Cu sufletele-nchise în uitare
Ca două lumânări fără lumini
Rămase dintr-o veche înserare

Ne ghemuim pe un divan posac
Însingurați de vini neasumate
Uitând de sentimente ce prefac
Sărutul nostru-n ilegalitate

În fiecare clipă ne mințim
Că timpul trece dar ne mai amână
Deci înțeleg tăcerea ta amară
Și rostul unui vierme-n fruct stricat
Când lumea asta putredă, bizară
E psalmul tău încă neterminat

Și nu vedem cum, stins fără să știm
Iubirea se prefacă în țărână

Și dacă într-o zi o să dispar
Prin foi de manuscrise incomplete
Să știi că te-am iubit incendiar
Cu disperarea marilor regrete

PĂDURI DE FUM

Mă plimb pe străzi cu fruntea-ngândurată
Sub cerul greu de fum și de târziu
Iar fiecare stradă blestemată
Mă duce către propriul meu pustiu

Prin vers îmi trec tristeți siberiene
Păduri de fum și cruci de lăcrimat
Iar gândurile-mi umblă ca hiene
Ce rod din osul minții ne-ncetat

Am vrut să fac din vise o făclie
Să-mi lumineze numai drumul drept
Dar sângele, flămând de nebunie
Mi-a stins lumina minții pe nedrept

Cum sufletul refuză disciplina
Se zbate-n trup ca focul în zăpezi
Și-ți picură în vene heroina
Cu care-ncerci destinul să-l salvezi

Privesc în cercul vast al existenței
Cum oamenii se cred aproape zei
Dar dorm în închisoarea aparenței
Ca niște trădători cu glas de miei

Ce jalnic meșteșug e omenirea
Din viciu-și face tron când Dumnezeu
Ne-ascultă și ne iartă rătăcirea
Dar putregaiul crește-n noi mereu

Și totuși Doamne, dintre cele rele
Din hoitul zilei care s-a sfârșit
Răsare-n bruma gândurilor mele
Un crin sfios dar veșnic răstignit

Dar tu dospești tăcut în suferință
Ca vinul vechi uitat într-un butoi
Și faci din omenie și credință
O catedrală pentru cei ca noi

Iar eu cu mâna strânsă în cătușă
Mai bat la poarta raiului pustiu
Ca un poet gonit din ușă-n ușă
Ce încă speră că nu-i prea târziu

Fără să știi te-am plâns în rugăciune
Cu fiecare dor neîmpăcat
Ți-am fost dușman și sfântă-nchinăciune
Și te-am iubit cum nu mi-a fost iertat

PRINTRE RUINE

Motto

Eu scriu contagios dar la vedere
Un vers bolnav la cap și instabil
Căci sunt sub tratamente sezoniere
Iar poezia mea e un azil

Pe coridoare vechi, igrasiate
Cu becuri chioare și pereți pătați
Erau doar rozătoarele dințate
Ca niște foști miniștri condamnați

M-am strecurat tiptil printre ruine
Să nu mă prindă scribii de planton
Care vindeau poeme cabotine
La suprapreț și fără neuron

Dar am intrat într-o conductă spartă
Ca un păianjen suspendat de-un fir
Iar fără navigație și hartă
Puteam ajunge doar la cimitir

Și-n catedrala sfinților tribuni
Dormea un scrib enorm și transpirat
Cu ochi vicleni de mici dimensiuni
Și-un aer de profet improvizat

Din când în când, câte-o stafie grasă
Ieșea din zid cu zâmbetul diform
Și recita din cartea tot mai groasă
Poemele cu vers cuneiform

Prin toată tevatura de spoială
Trecea un cal anemic și buimac
Cu coama verde, artificială
Ca ultimul troian elegiac

Spre care abator necruțător
-Te-ndrepti când știi că sigur o mierlești
Și mi-a răspuns ca un rumegător
— Spre bălciul poeziei românești

Atunci am râs subtil și în etape
Privind soborul celor rotunjiți
Care-mpărteau coliva și prosoape
La parastasul celor neprimiți

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

*Davian Vlad și
Vlad Drăgulescu*

Laurețiu Drăgușin

ALB DIFUZ

Albul difuz
nu-l mai refuz.

Trece o toamnă
precum o doamnă,

prin lacrima mea
legată de stea.

Și doar grădina
împarte lumina

nesupușilor muguri
ce ard între ruguri
peste înalte zăpezi.

LIMPEZIREA APELOR

Și când inima îmi spune
Ce s-aleg din cele bune
Merg pe drum
Legat de fum,
Partea cercului să fiu
Vânturând sub cerul viu
Marginea pământului.
Peste toate câte sunt
Arderea din legământ
O împart la jumătate
Limpezind apele date.

OCHIUL PĂDURII

Bătrânii lupi, bătrânii cai
S-au înfrățit într-un alt rai.

Ei trec mereu de jos în sus
Legați de cer într-un apus.

Privesc și-ntreabă fără vină
Lumea lumească din lumină,

Nici viscol nu e când se strâng
Orbiți de noaptea ce o frâng

Sub șaua lumii când au pus
Ochiul pădurii tot mai sus.

Bătrânii lupi, bătrânii cai
Ne tot privesc dintr-un alai

Peste zidirea ce se naște
Când marginea nu recunoaște.

SUB FIRUL IERBII

Ceresc se împarte lumina
din atâtea știute-ndelung
când se rupe din lacrimă vina
purtată de umbre ce ung.

Hotarul de veghe, afară
aruncă spre mine priviri.
Prin muguri o sevă amară
dospește ispita din miri.

Mereu mă-nalț în câte-o casă
cu prag rămas în neștiut.
Ceresc lumina mă apasă
sub firul ierbii încă mut.

EU, VISCOLUL...

Eu viscolul atâtor întâmplări
măsur începutul din câte mai sunt.
Văzduh lângă văzduh și albe zări
îngenunchează iarba peste cuvânt.

Interior fragil al cifrei șapte.
mereu aproape cântec pentru mâine.
Ochiul se-mparte între zi și noapte
sub cerul ce se odihnește-n pâine.

Eu , viscol încă nesupus zăpezii
de mi se face frig și uneori
mă mai întorc pe malurile Vezii
să-i simt zidirea pusă în ninsori.

CER SMĂLȚUIT

Cer smălțuit cu poveste nespusă
întoarce câmpia să vadă cum țin
răscrucea de vânturi supusă
zăvoarelor nopții, crestată divin.

Desprinsă de mine e zarea

atâtor întoarceri pustii
sub albul difuz din culoarea
câmpiei cu mugurii vii.

Un cer smălțuit stă afară.
Doar orbii îl simt între bolți
când urma se-ntoarce amară
să pună un semn pe la porți.

Deopotrivă pădurea ne strânge
cu marginea vânturată ales
de arderea rămasă în sânge
sub cer smălțuit, neînțeles.

Elena Armenescu

SUB ARIPA DRAGONULUI DE JAD

Există călătorii care nu încep cu un pas,
ci cu o chemare.
Nu știi de unde vine,
dar într-o zi te trezești mergând —
nu spre un loc,
ci spre o stare.
Așa am ajuns în China.
Nu ca un turist al lumii vizibile,
ci ca un pelerin al unei memorii uitate.
Acolo, lucrurile nu se arată.
Se lasă descoperite.
Templele nu impresionează,
ci dezvelesc.
Munții nu domină,
ci așteaptă.
Și undeva, între piatră și ceață,
între tăcere și respirație,
am înțeles că nu locul este inițiativ,
ci felul în care înveți să fii prezent în el.
Dragonul de Jad nu este o ființă.
Este o stare a conștiinței.
El nu zboară pe cer,
ci peste gândurile tale,
până când acestea încetează să mai fie un
obstacol
și devin spațiu.
Sub aripa lui nu ești protejat de lume,
ci de tine însuși —
de zgomotul care te separă

de ceea ce ești cu adevărat.
În tradițiile vechi,
dragonul era păstrătorul echilibrului.
Nu distrugea și nu salva.
Doar menținea ordinea subtilă dintre forțe.
Astfel, am început să înțeleg:
inițierea nu este o acumulare,
ci o desprindere.
Nu adaugi sens,
ci îndepărtezi ceea ce îl acoperă.
Într-o dimineață, privind apa unui lac ascuns,
am văzut pentru o clipă lumea fără interpretare.
Nu era nici frumoasă, nici tristă.
Pur și simplu - Era.
Și în această simplitate,
ceva din mine a tăcut.
Nu o tăcere impusă,
ci una care se naște când nu mai ai nimic de
spus împotriva realității.
Poate că aceasta este adevărata învățătură
sub aripa Dragonului de Jad:
că lumina nu vine din afară,
ci din limpezirea privirii.
Că drumul nu duce nicăieri, dar te aduce, în cele
din urmă, acasă.
Și că, dincolo de toate simbolurile,
de toate templele, de toate numele,
există o prezență simplă,
neclintită,
care nu trebuie căutată.
Doar recunoscută.

CÂNTECUL PRINȚESEI DIN PAVILIONUL ROȘU

Există o frumusețe care nu cere să fie văzută,
ci doar simțită —
ca o adiere care trece prin inimă
și nu lasă urme,
dar schimbă totul.
Am întâlnit-o într-un pavilion roșu,
ascuns între grădini unde timpul nu curgea,
ci se așeza în straturi fine,
ca petalele unei flori care nu se ofilește
niciodată.
În China, roșul nu este doar culoare.
Este viață, destin, legământ.
Pavilionul nu era construit pentru a adăposti
trupuri,
ci pentru a păstra stări.
Acolo, liniștea avea glas.
Și în această liniște, am auzit cântecul.

Nu venea din afară.
Nu era rostit.
Era mai degrabă o vibrație fină,
ca o amintire care nu aparține trecutului,
ci unei alte forme de timp.
Se spunea că o prințesă trăise cândva acolo.
Nu una istorică,
ci una simbolică -
o întruchipare a sensibilității pure,
a acelei părți din ființă care nu luptă,
nu cere,
nu se apără.
Doar simte.
Cântecul ei nu era despre iubire,
ci despre fragilitatea ei.
Nu despre prezență,
ci despre trecere.
Și totuși, în această trecere,
era o permanență mai adâncă decât orice durată.
Am înțeles atunci că frumusețea nu este ceea ce
rămâne, ci ceea ce dispare cu grație.
Că adevărata întâlnire nu este aceea care se
fixează în memorie,
ci aceea care te transformă fără să poți spune
când.
Pavilionul roșu nu era un loc.
Era o stare de deschidere totală,
în care sufletul nu mai opune rezistență lumii.
Iar prințesa nu era o ființă.
Era acea parte din noi care încă știe să fie
vulnerabilă
fără teamă.
Într-o clipă de tăcere deplină,
am înțeles:
că ceea ce este cu adevărat delicat
nu este slab,
ci profund.
Și că, uneori,
cea mai mare forță
nu este să rămâi,
ci să știi să pleci
lăsând în urmă
un cântec.

VALEA ECOURILOR – SABIA CARE DEZLEAGĂ

Există un loc unde toate vocile se întorc.
Nu ca răspunsuri,
ci ca întrebări nerostite până la capăt.
I se spune Valea ecourilor.
Nu apare pe hărți și nu poate fi găsită prin

drumuri obișnuite.
O atingi doar atunci când nu mai ai unde fugi de
tine însuși.
Am ajuns acolo fără să știu când.
Poate că fiecare pas făcut în afară
fusesse, de fapt, o apropiere de acest interior.
În China, munții ascund mai mult decât piatră.
Ei păstrează memoria pașilor care nu au fost
niciodată făcuți până la capăt.
Valea era tăcută — dar nu liniștită.
Din pereții ei nevăzuți se întorceau fragmente:
cuvinte spuse în grabă,
alegeri netrăite,
frici amânate,
adevăruri evitate.
Fiecare ecou purta o parte din tine.
Nu puteai să le oprești.
Nu puteai să le ignori.
Pentru prima dată, nu mai era vorba despre a
înțelege,
ci despre a recunoaște.
Și atunci ai văzut sabia.
Nu era așezată pe un altar,
nici ascunsă într-un templu.
Era acolo, simplă,
ca și cum ar fi așteptat nu să fie ridicată,
ci să fie înțeleasă.
Sabia care dezleagă nu taie lumea.
Taie iluzia.
Nu desparte oameni,
ci separă adevărul de ceea ce îl acoperă.
Am înțeles că nu pot pleca din vale
ducând cu mine toate aceste ecouri.
Nu pentru că ar fi fost prea grele,
ci pentru că nu erau reale în întregime.
Erau doar forme incomplete ale unor trăiri
neasumate.
Am ridicat sabia nu cu mâna,
ci cu decizia.
Și, unul câte unul,
ecourile au început să se limpezească.
Nu au dispărut.
S-au transformat.
Cuvintele au devenit tăcere.
Frica - claritate.
Regretul - înțelegere.
Și, în acest proces, ceva din mine s-a desprins.
Nu o parte pierdută,
ci una eliberată.
Am înțeles atunci că adevărata luptă
nu este împotriva lumii,
ci împotriva confuziei din tine.

Și că victoria nu este zgomotoasă,
ci liniștită -
ca o vale care, în sfârșit, nu mai răspunde.
Când am ieșit, nu mai eram același.
Nu pentru că devenisem altcineva,
ci pentru că încetasem să mai fiu fragmentat.
Sabia nu mai era acolo.
Pentru că nu fusese niciodată un obiect.

Notă:

Interpretarea trilogiei: trebuie înțeles că legenda este un spațiu al transformării. Dragonul - simbol al armoniei cer, pământ - funcționează ca ghid spiritual.

Prințesa întruchipează erosul înnobilit, iar războinicul personifică maturizarea interioară. Cele trei părți sunt trei trepte ale iluminării: visul, dorul și eliberarea.

Trilogia construiește o mito-poetică a Dinastiei Ming* în care realul este sublimat.

***Dinastia Ming**, numită și **Imperiul Marelui Ming**, a fost dinastia ce a guvernat China timp de 276 ani (1368 - 1644) ca urmare a prăbușirii dinastiei mongole Yuan. Dinastia este descrisă de istorici ca fiind „una dintre cele mai mari epoci de guvernare ordonată și stabilitate socială din istoria omenirii”, aceasta fiind ultima dinastie din China condusă de către etnici chinezi Han.

Teodor Preda

CU PAȘI MĂRUNȚI

Ești ca un somn înnobilit de vis
și obosit adormi
pe mâna ta ușoară
ce-i accesibilă și pământeană
când prin retină-ți trec
imagini fără de odihnă
Ești prins ușor de-o greutate
fără de aripă-n eternitate
când pleoapa ta
clipește singură
peste un ochi ce-nvață
și se miră
de timpul său
ce se înșiră
cu pași mărunți
ca o felină

UNDEVA E LINIȘTE

noaptea prin noi
cuvintele își caută odihna
după ce ochii
le-a filtrat și le-a trecut în vise
apoi necazurile ni se strâng întruna
să fie salvate de noul infinit

ochiul în vis de mine se înstrăinează
iar cu puțin noroc lumina îl ordonează
în rățacirea propriului hazard

undeva e liniște
chiar sub pământ
în spațiul de zile și de ani
strașnic delimitat
și fără cuvânt

DOAR DUREREA

de o viață mama-mi spune
să mănânc
să fiu sănătos și lucid
să pot număra zilele
în care aerul bineții
poate să pătrundă
ca un murmur universal
dinspre plămâni până în profunzimi
cine-l poate opri?
noi nu știm
doar durerea se-ntinde
spre inimă subtil
ca un rictus abia deslușit
pe fața fetelor bătrâne.

EXILUL SPRE MÂINE

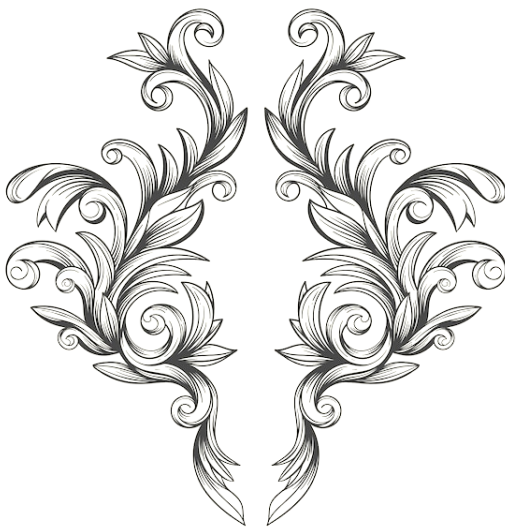
prin vis
ne-ntorcem
spre exilul copilăriei
exilul lăuntric unde
nimic nu mai seamănă
cu ce-am crezut că puteam fi
o lumină-n preemțiunea
liniilor frânte
doar satul meu
sau începutul unei mari câmpii
în care exilul recopiază
ce trebuia de mult să se întâmple
cine-ar putea să anuleze-n cer
ce m-ar putea salva

dintr-un exil spre mâine

PAN ÎNDRĂGOSTIT

inima-i fâlăie
pe-aceleași meleaguri
frunzele toamnei
imită în cădere
libertatea sa
de umbră fără Soare
subțirea-i talie
e gândul unei flori
ce visează
copilăria unui râu
când mâna i-o împinge
spre puful libertății
dintr-o apă verde
și-n care se răsfăță
imaginea răchitelor
glasul de aur al nimfelor
îi răspunde singur

pe drumul singuratic
cu spatele la Soare
un gând umilit
sortit remușcărilor
se-aruncă între valuri
iar visul trupurilor adultere
este un farmec plin
de apă fără-ndestulare
pe mal
fermecătoare dorințe de-mperechere
sunt cuiburi dulci
pentru ascunse păsărele

Emilia Dănescu

VISUL POVESTE

Într-o noapte
am avut un vis,
sădeam meri pe
marginea
bulevardului din cartier.

În alte nopți
merii înfloreau în visul meu
ca într-o poveste.

Vise de primăvară cu
mireasma florilor de măr,
urmărindu-mă
la nesfârșit.

În toamna altui vis
voi gusta dintr-un
măr dulce,
ca din mine însămi...

O NESFÂRȘITĂ ÎMBRĂȚIȘARE

Eram copilă
într-un „cândva”
scrijeleam pe scoarța mărului
din grădina bunicii
două inimi îmbrățișate.

Eram adolescentă
într-un alt „cândva”,
tatuam pe nisip
la țărmul unei mări
două inimi alăturate.

Nu mai sunt copilă,
nici adolescentă,
acum e vremea
să adăpostesc inima lui
în inima mea
într-o nesfârșită îmbrățișare.

FRICA

Pe unul dintre
pereții dormitorului
am pictat soarele,
să îmi răsară
în diminețile singure.

Pe alt perete,
un măr cu rădăcinile
înlănțuite,
de teamă că ar prinde aripi
și m-ar părăsi
în singurătatea nopții.
Oare îmi vor vindeca
frica?

ÎN BUCUREȘTI NOAPTEA

Merii înfloresc
pe furiș.

Fluturii îndrăgostiți
își caută perechea.

Tăcuții îngeri
își privesc umbrele
argintii
sub lumina lunii.

Și în visul nostru
dinspre ziuă,
ghioceii răsună precum
înrouate clopote.

ÎN ORAȘUL NOSTRU

Venise noaptea
fără să dea de veste.

Ploua pe-ndelete
și apăsător
ca-ntr-un poem bacovian.

Grăbiți, trecătorii
forfoteau asurziți de
vocile nopții,
rătăcind încolo și-ncoace
pe trotuarele desculțe.

Orașul nici nu mai știa
încotro să privească

Al. Basneanu

IARNA TIMPULUI

Cuvintele moarte de frig
Se strâng într-un vers lângă foc,
Dar focul e mare pe marele ring
Și gerul năprasnic le-ndeamnă la joc.

Nici focul, nici frigul nu doare
Le cheamă, le îndeamnă mereu
E hora aprinsă-n sertare
Și rime dansează în curcubeu.

Dar gerul lovește, le-împinge mereu
Să intre-n lumina, să curgă ușor,
Iar focul privește cu ochii de zeu
Cum clipe de slavă îngheață și mor.

Nu focul, cenușa distruse privirea,
Cenușa din trupul etern
Din apa dintâi, nemurirea
E gheața din câmpul peren.

SUFERINȚA MIȘCĂRII

Cu ochii tăioși mai sap un nud
În piatra rece și eternă
Se nasc din floare veșnică picând
Trei vise care se ascund
Și curg și curg în dedesubturi
Trei fluvii ce se scurg în marea
În marea mea din alte timpuri
Cu-acele valuri de speranță,
Ce-ascund corabia și-o înalță
Mereu, mereu, cioplesc în piatră
Și plămădesc argilă coaptă
În marea mea cu valuri vii
Și niciodată mare moartă.

NAUFRAGIU

Și munții sunt răniți și curg
În marea lacrimă de timp
Și ochi și stele se aprind
Și mor, stingându-se pe rând.

Mai vin furtuni din alte vremi
Și trec și iarăși este soare,

Mai vin și ghețuri peste veri,
Furtuni și ghețuri trecătoare.

Se-aprind ca ceara stelele și curg....
Mai aruncați balastul de pe plută,
Vă rog prieteni și vă plâng
O doină din iubirea frântă.

ALBASTRU VIS NEMĂRGINIT

Dă-mi mamă plânsul înapoi
Îți cer din zilele senine
Când venea vara pe la noi
Pe drumul veșnicilor grâne.
Copii tăi, prin spice goi
cântau pe valea însorită.
Dă-mi mama rasul înapoi,
Cu setea lui nepotolită
Dă-mi veșnicia înapoi
Când anii mor, învinși de clipe.
Să mai pășesc ca altădată
Cu pași nesiguri de altoi
Și să mai cred că pot să prind
cu mâna luna-n asfințit
dă-mi mama visul înapoi
cu-albastrul lui nemărginit.

LA RĂSCRUCE

Este loc de fiecare
Sub prea răbdătorul Soare
Nu-nțeleg ce-atâta ură,
Ce a inundat pământul,
Curge-n râuri printre zgură.
Că nici vântul
Nu mai poate s-o alunge,
Chiar și Luna într-o noapte
A-nceput striga: ajunge!
Eu am auzit plângând,
Un copil în somn visând
La o lume viitoare,
E cesușă? Fi-va floare?
Dați răspunsul la-ntrebare.
La răscrucea timpului,
Pe drumul destinului
La popasul omului

Victoria Milescu

RAMPA DE LANSARE

Stăm pe o bancă la soare, sporovăind –
două păsări bătrâne, înfrigurate
câte avantaje ai când locuiești
într-o casă la stradă
vezi ușor pe fereastră tot ce se întâmplă
auzi voci, zgomote, șoapte
pe cel de lângă mine, nu-l mai
impresionează claxoanele, luminile
ambulantei, poliției, pompierilor
s-a obișnuit cu urgențele medicale, accidente
fatale
crime, incendii, chiar și cu războiul
el sună cel mai tare, îl aud și surzii...
ca o rampă de lansare a rachetelor - cerul
bubuie, identificăm șuierul
fiecărei bombe, fiecărui obuz
câte avantaje ai când locuiești în stradă
te întâlnești direct cu oamenii, cu umbrele lor
câte avantaje ai când locuiești pe stradă
nu mai repari gardul, acoperișul casei
nici măcar acoperișul cerului –
rampa de lansare a îngerilor
în sunetul trompetelor apocaliptice.

AM SCRIS

Am scris despre mări
pe care nu le-am văzut
iar ele mi-au dat semn
că abia acum se nasc
am scris despre arbori
care nu vor exista niciodată
am scris fiindcă afară ploua
și eram singură, iar gâze minuscule
urcau pe mâinile mele înghețate
am scris fiindcă nu aveam altceva
mai bun de făcut, ba da, ba da, aveai,
dar ai uitat, pasăre cu aripi ciuntite
strigau stolurile flămânde
la fereastră deschisă larg, la etajul
care cobora și se ridica în ritmul unui cântec
am scris fiindcă nu puteam să vorbesc
cu aceleași cuvinte folosite de ceilalți

sau cu acele cuvinte capturate de dicționare
voiam alte cuvinte, doar ale mele
care să-mi spună în felul lor mamă
pe care să le duc la școală, pentru ele
să mă trezesc în zori, să spăl, să gătesc
să deretic printre vocale și consoane
să împletesc semnele de mirare cu cele de între-
bare
iar la sfârșitul zilei să le citesc o poveste
despre cum s-au născut, prin ce minune
să le spun noapte bună și să sting lumina.

ÎN SUPERMARKET

Își scoate din buzunare tot ce are
în fața casei de marcat
nu înțelege
de ce nu poate plăti cu o floare
presată-ntr-o carte de poezii
poeziile scrise chiar de ea
de ce casiera îi cere bani, bani
cei din spatele ei, la rând, grăbiți, vociferează
cineva încearcă să o ajute
îi ține punga cu alimente, îi explică
trebuie să achite cu bani ce a cumpărat
dar pe unde sunt banii, unde
nici în geanta primită cadou de aniversare
nici în buzunarul hainei de la second hand
nici la inima care bate nebunește
cineva strigă: Plătesc eu!
nu mai țipați la biata bătrână
nu știe ce sunt banii
ea este poezia căreia i-a fost foame.

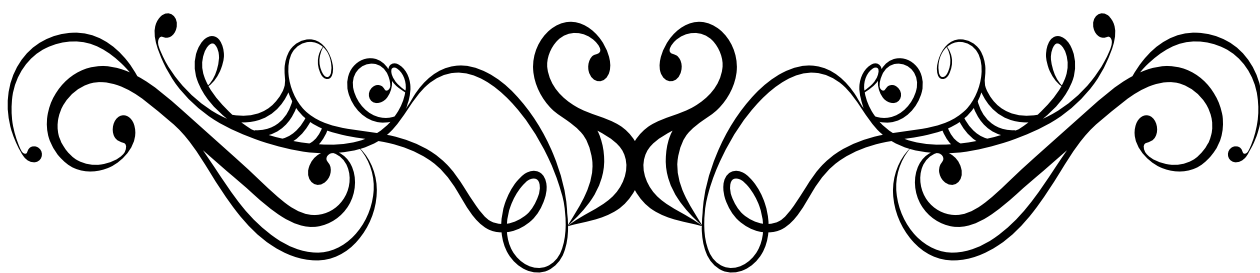
CĂZUT LA PĂMÂNT

Până când mă vei număra
cum stau prăbușit pe podea
până când îmi vei asculta
tic-tacul ceasornicului din piept

un mecanism vechi, de preț
moștenire de familie
în trupul primit ca dar de ziua mea
el funcționează după regulile tale
neschimbate de milenii
odată ți-am propus să mai schimbăm
câte ceva, să îmbunătățim traiul
nostru zilnic, prea fără odihnă –
când aici, când dincolo
dar tu ai strigat: Nu, nici vorbă!
Totul e perfect!
Asta-i perfecțiune? mă revoltam
Lasă perfecțiunea în pace, las-o așa cum
s-a întâmplat să cadă
chiar dacă e puțin strâmbă pe la colțuri
pentru tine este destul de bună
crezi că meriți mai mult?...

ANTOLOGIA VIEȚII

Stau în mijlocul poemelor mele
pe care să le aleg pentru antologia vieții?
pe cele care zâmbesc, ori râd în hohote
pe cele cu lacrimi printre litere
pe cele pe care nu le-a văzut nimeni
nici nu le-a auzit
pe cele cu pumnii strânși, pe cele scrâșnind
pe cele care abia se mai disting
îngălbenite, zdrențuite de lupte inutile
pentru fiecare am plătit cu ceva din mine
fiindcă așa funcționează viața
dăruiești, primești, te dai mai departe
altfel de sufoci de prea multul din tine
binele, răul fac cu schimbul
pretind că lucrează în folosul meu
pentru antologia vieții am ales, totuși
cele mai bune poeme, adică
cele pe care nu le-am scris încă
fiindcă m-au tot amânat
nu te grăbi, mai e timp, mai e timp...

Constantin Pădureanu

DOI FRAȚI BUNI

Era seară. Nilă Tudorescu și Gică Falcă,
Din Rudarii Olteniei, stăteau de vorbă
În fața brutăriei lui Niță Guguloi.
Primul era bogat, dar nu avea credință,
Era mereu preocupat să nu-i lipsească
Nimic lui și familiei sale.
De aceea, Gică Falcă, prietenul său,
Mai săracuț decât el, îl întrebă:

- Spune-mi, Nilă, dacă ai avea doi copii,
Dar l-ai hrăni doar pe unul
Și pe celălalt l-ar chinui foamea,
Consideri că ar fi drept ?!
- Bineînțeles că nu, răspunse Nilă.
- Dar dacă l-ai îmbrăca tot pe acela,
În timp ce al doilea ar tremura de frig,
Cum ar fi ?! continuă Gică Falcă..
- Ar fi, desigur, o mare nedreptate !
- Și atunci dacă tu spui că
Așa ceva este o mare nedreptate,
De ce, totuși, procedezi în felul acesta
?!
- Cum ? zise Nilă Tudorescu
Pe copiii mei îi tratez la fel,
Le arăt aceeași dragoste.

De ce spui așa ceva
Și mă acuzi pe nedrept, se apăra el.

- Nu mă refer la copiii tăi,
Ci la alți doi frați buni
De care tu ar trebui să ai grijă
De-a lungul întregii vieți:
Sufletul și trupul tău.
Iar tu nu ești drept cu acești frați.
Te ocupi doar de unul dintre ei,
de trupul tău,
Căruia îi dai să mănânce
Și să bea peste măsură,
Îl îmbraci și ai grijă
numai de el
În timp ce pe celălalt, sufletul tău,
Îl neglijezi cu totul și nu este bine.
Ai haine frumoase și ești bine hrănit,
Dar sufletul de ce are nevoie,
Nu te-ai întrebat niciodată ?!

El nu poate purta pe lumea asta
decât haina credinței,
De care tu nu te-ai îngrijit
Și nu poate fi hrănit
Decât cu dumnezeiască învățătură,
Cu dragoste și milostenii.
Dar nu uita de celălalt frate,
Fiindcă sufletul și trupul
Sunt ca doi frați buni,
de nedespărțit.

Unul nu poate trăi fără celălalt.
Îngrijește-i pe amândoi
Și, atunci, vei fi, cu adevărat,
drept și fericit.

Ferește-te să fii ca păcătosul,
Care trăiește doar cu trupul,
Și sufletul îi este mort.
Îl certă Gică Falcă.
- Așa este și ai dreptate, recunosc
Nilă Tudorescu și dădu
din cap nemulțumit.

Apoi plecă spre casă fără
Să-l mai salute pe Gică Falcă
Și acesta rămase privindul
Cum se depărtează foarte grăbit.

LACRIMI FIERBINȚI

Pe linie, se auzi lătratul unui câine,
Pe urmă, trecu o mașină.
Se făcu iar tăcere.
Iulia Muscalu îl privi

pe George Piscică,
Dădu din cap și zâmbi.

Vru să-l trezească
Și să-i facă o mărturisire,
Dar se răzgândi, pentru că
Avea destul timp să-i spună
și altădată.

Întinse mâna, îl mângâie pe față
Și, apoi, îi aranjă câteva fire de păr,
Care-i căzuseră pe frunte.

George simți și se trezi.

Avea somnul ușor.

Se îmbrățișară

Și se strigară iar pe nume.

Timpul trecea repede

Ca o nălucă.

Se auzi cântatul cocoșilor

dinspre ziuă

El spuse că pleacă, aprinse veioza

Și stătu pe marginea patului.

Rugămințile ei să rămână
Până dimineață se dovediră zadarnice.
Atunci, Iulia se așază
pe genunchi lui.
Goală. Ochii lui o priveau cu lăcomie.
Se iubiră din nou.
Cu patimă.

George observă, a nu știu câta oară,
Că Iulia avea un corp frumos,
Sânii mici ca două mere pădurețe,
Bătute de cea dintâi brumă.
Își luă rămas bun.
După ce o sărută, George își lipi
Obrazul de al ei.
Stătură așa câteva clipe.
Iulia simți lacrimile lui fierbinți.
- George, nu...nu se poate !
Dragostea noastră e mai presus

Decât toate răutățile lumii...
Indiferent că s-a întâmplat
Nenorocirea aceea, că am fost
doar amândoi.
Așa a vrut Dumnezeu...o încercare...

- Așa a fost să fie..., șopti el.
George Pistică deschise fereastra
Și sări în grădină.
Nenorocirea se întâmplase în vară,
La fântâna Văruita, în Valea Haiducului,
Când trei indivizi mascați,
din Popoveni,
Îl bătuseră pe băiat
Și, apoi, o violaseră pe Iulia.
Oricât o iubea de mult,
George nu-și putea scoate din cap
Că o începuseră alții înaintea lui.
Iulia Muscalu se trânti pe pat.
Era obosită și adormi repede.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Vasile Dan, Daniel Cristea-Enache și Gabriel Chifu

George Geafir

POARTA LACRIMILOR. EXTRATEREȘTRI

Când omul simte suferința, inconștient, intră în cârciumă. Vine la cârciumă ca la duhovnic, să se spovedească, sau ca la o ședință de psihoterapie, pentru tratament nemedicamentos, că, vrând-nevrând, trebuie s-o recunoaștem pe-a dreaptă: cârciuma, măi, dragă, îți luminează abisul întunecat și plin de apăsare. La cârciumă, nu tu te lupți cu suferința, tu te lupți cu paharul, iar în compensație, paharul se luptă cu suferința ta.

*

- Domnule!, îmi zice amicul Nimeni, ca și cum s-ar adresa sieși. Toțiăștia s-au poziționat în puncte forte de putere și au ajuns chiar să dețină controlul popoarelor. Sunt peste poate de puternici și, deloc de neglijat, buni psihologi și manipulatori. Știu să se facă simpatici, să-și creeze imagine de altruiști, caritabili, apărători ai drepturilor omului, mai înainte de a-și da arama pe față și de a se proclama stăpânii absoluți ai Terreii. Ei sunt printre noi, omniprezenți, ca președinți, „zei”, monarhi, patroni de concern, oameni de afaceri de succes, care ne conduc în secret lumea.

- Puah, face Cineva. Îmi sună cunoscut. Teoria conspirației!

*

Cei doi frați de soartă rea sunt primii clienți din acea dimineață. Se așează lângă fereastră, la o masă luminată de razele jucăușe ale soarelui

- Cum ziceai că se numește edificiul ăsta?, întreabă Ionică, peste măsură de serios.

- Babel Mandeb, răspunde Mișu, cu suferința ieșită pe față, ca acnea. În arabă, „Poarta lacrimilor”.

- Bre, ce mai scâlâmbăieăștia numele firmelor! Să-i înnoade limba sârmanului român.

*

- Două halbe, comandă Mișu unei tinere ospătărițe cu picioare lungi și armonioase, care i

se continuau sugestiv sub o fustă atât de scurtă încât părea neterminată din penurie de material.

- Așa suntem noi făcuți, reia Ionică ideea. Să ignorăm tradiția. Îți mai amintești, ce nume sonore, "Șepcile pălite", "Cățeaua leșinată", "La intelectualii"?!

- Cică, ar fi denumiri cu iz naționalist, nu mai dau bine, suntem doar în Uniunea Europeană...

- Lasă, mă, că și patroniiăștia străini puteau să-i zică "La doi draci", cârciumii, se înfierbântă Ionică și începe să necheze, cu aluzie la fetișcana care îi servise. Și atunci să fi văzut clientelă!

*

- Hei, ce mai vremuri!, își amintește Mișulică. Pe o nimica toată, beai de stingeai. Acu' accize, taxă de timbru, taxă de stat, de stat sus, de stat jos, de stat în cap, de stat ca pe ghimpi...

- Ai dreptate, scump! Ar trebui să fie mai ieftin ca la doctor. Că aici vin oameni suferinzi, nimeni nu calcă pragul cârciumii fără suferință și durere. Alcoolul este un bun anestezic și ar trebui să fie mai ieftin ca oricare alt medicament.

*

- Dacă mai ții tu minte, "La trompetiști", se bea bere la sticlă, ieftină de-ți puteai turna și pe cap, să faci clăbuci și economie de apă la spălat. Îți puteai lua și în pălărie și să-i duci acas' nevastei.

- Acum, nici nu-ți vine s-o mai pui pe buze din cauza prețurilor. Și, chiar de este de la gheață, din aceeași cauză, simți că-ți arde mațele.

*

- Cum-necum, adevărat sau nu, zice Nimeni așa, într-o doară, guvernele tac mâlc. Iar atunci când, de gura presei, au vorbit, de fapt au dezmințit că la mijloc ar fi vreo conspirație. Posibil ca ei înșiși, conspiratorii, să fi vorbit, în ideea de a rămâne nedescoperiți.

- Domne', bazaconii! Nu degeaba cei care cred în ele sunt considerați nebuni.

*

Tac o vreme; liniște, ca de bibliotecă. Din ochi, cei doi cad de acord că în cârciumă își verși focul și disperarea, că în cârciumă se stinge suferința unei iubiri neîmpărtășite, că acolo se face adevărata psihoterapie.

- Pfiu! Cum a fost posibil!, se agită Mișulică.

- Trebuie să recunosc, are picior a-ntâia!

- Nu, domne... Luna trecută... Am fost în delegație.

- Și? Un sfert din poporul ăsta face delegații și nu se mai plânge.

- Stai, să vezi drăcie! Când m-am întors, am găsit un individ, necunoscut, cu nevastă-mea în dormitor...

- Și ce e nemaipomenit în asta?!

- Este, că mă întreb și acum, și nu pricep, cum a putut pătrunde individul în casă, doar cheia se afla la mine. Avem doar două, una la nevastă-mea și una la mine...

- O fi intrat pe fereastră.

- Există gratii la toate geamurile. Mi-am luat măsuri de protecție împotriva hoților, ce crezi?!

- Atunci, pe horn.

- Locuiesc la bloc.

- De ce nu spui așa, bre! Înseamnă că a intrat pe gura de aerisire.

- Spațiul, prea îngust.

- O fi extraterestru! Țștia se pot strecura pe unde nu te aștepți, îi dai pe ușă afară, intră pe fereastră.

- Crezi în asemenea povești?! Ești om în toată firea.

*

- Posibilitatea ca unii dintre noi, mai comentează Nimeni, chiar conducătorii lumii, să fie extraterestri, există. Unii poate că sunt ființe pașnice, care urmăresc să preîntâmpine autodistrugerea omenirii, sugerându-ne căi alternative de existență. Alții poate că au doar misiunea de a studia viața de pe Pământ. Pe când alții, de rasă agresivă, lipsită de moralitate, sunt veniți pe pământ cu gânduri necurate, în căutare de resurse, minerale, aur.

*

Mușteriii devin din ce în ce mai agitați.

- Na, spune tu, pe unde a intrat insul!

- Nu sunt sigur, dar cred că pe gaura cheii.

- Formidabil! Mie cum de nu mi-o fi trecut prin cap o așa chestie simplă!

- Păi, ție ți-au făcut electroșocuri? Că mie mi-au mutat inima din loc.

- Nu încă.

- De-aia ... Și-acum să mergem, e timpul. Se prinde medicul că am sărit gardu' spitalului.

- Ai dreptate, frate. Cu trampaliul nu trebuie să ne punem.

Ion R. Popa

DIN VIAȚA UNOR COPII AI ANILOR '50

Ileana, sora mai mare a lui Licuță, venise de la fântână, fără ca el să o fi simțit. Fiind numai ei doi acasă, prinsese momentul să facă pe marea gospodină, la cei șaisprezece ani împliniți recent.

- Te sculași, în sfârșit? Eu trudes de două ceasuri. Ia de mănâncă și du-te cu vitele!

- Mama și tata unde sunt? nu știa el, fiindcă nu asistase la planul zilei făcut seara, când el căzuse frânt de oboseală, chiar înainte de a fi mâncat.

- Cum unde? La muncă, la seceriș. Azi trebuie să termine. Tata, de azi-noapte, e la legături, mama se duse cu mâncare la secerători și o să rămână până deseară. Știi că azi o să aducă batoza la arie, iar noi încă nu am terminat de adus din câmp, ba nici secerișul nu e gata.

- Lasă, n-o să-nceapă cu noi treieriișul.

- Da, dar după aceea încurci lumea, dacă continui să aduci snopi când mașina merge.

În timp ce vorbea, Ileana a pus apă în piua rațelor, a găștelor, turnase la porci și, acum, se pregătea să toace frunze de floarea soarelui și de dovleac, pentru rațe.

- Cine aduse frunzele alea proaspete?

- Buna și Sultana au fost pe vale; acum pleacă iar.

Mulțumit că aflase toate astea în timp ce mânca, Licuță a scos-o din grajd mai întâi pe Doina, animalul său preferat pentru că aștepta să-i aducă un mânz. A țesălat-o, i-a curățat ochiul din care îi curgea un lichid gălbui, de când primarul Păsat făcuse un drum cu ea până la Capu-Dealului. A adus apoi vaca, i-a legat în dreapta un tăuraș, pus la îngrășat pentru cota de carne, și, în stânga, vițelul, cât mai strâns, ca să nu sugă laptele ce era dus la cooperativă pentru cota de lapte. Apoi, a adus cele două capre, pe care le-a unit într-un lanț, în jurul lor zburdând, încă, doi iezi, care trebuiau să completeze cota de carne, dacă mânzatul nu ar fi acoperit cota de 300 de kg, după aplicarea scăzământului, care putea să ajungă la 70-80kg. Așa a pornit Licuță cu vitele spre pășune, în urma lor apărând, la ieșirea din sat, Cerceluș, un cocoșel golaș, ce alerga în stânga și dreapta drumului, după gre-

ieri. Sub braț, Licuță ținea strâns o carte coper-tată.

Când a ajuns pe coama dealului, auzea deja zgomotul celor ce aduceau pe noua arie de treieriș batoza și, mai în urmă, locomobila, de data asta îndemnul adresat celor 8-10 perechi de boi de a trage după ei colosul metalic de câteva tone, fiind mai zbuciumat. Totodată, îi veneau în minte scene ale prietenilor săi de joacă ce asistau la acest spectacol, în special în curbe și la pante. Într-un fel, îi părea rău că el nu putuse asista, de data asta, la acest... tărașoi, având... treabă.

A venit seara. Tatăl și Lache Brumaru, care îl ajutase să transporte la arie grâul secerat, erau la masă și făceau un fel de bilanț al zilei, al lor și al autorităților comunei, având vești de cele pățite de către cei care nu reușiseră să-și fi achitat cotele la grâu și carne de vită. A apărut și bunicul său dinspre mamă, Vasile Crângașu. Era tare supărat. Îndată l-a auzit:

- Bine, măi băiatule, tu uitași că astăzi trebuia să aduci la noua arie „Biblioteca volantă”?

- Nu uitai, dar o s-o aduc mâine. Astăzi trebuia să termin de secerat și să duc grâul la arie.

- Nu mai aduci nimic, o adusei eu, dacă auzii că vine primarul cu activistul în control.

- Așa domne învățător! Ce... citeam noi la arie dacă nu aveam biblioteca adusă?! , și au zâmbit toți amar, la remarca lui Lache.

- Nu aș zice că nu ai dreptate, nea Lache, dar dumneata nu ai cum să știi ce ar putea să iasă din asta.

- Ba tocmai că știu. Altceva nu știu eu. Anume câte piei poate statul democrat-popular să ia de pe dascălul nostru când, după un animal, oricare ar fi ăla, poate lua doar una.

Licuță a fost îndemnat să iasă la prietenii săi, care încă se jucau cu cercul pe uliță. Dar el a preferat să se ducă în casă, unde s-a trântit în pat cu o carte în mână.

Peste câteva zile, în care a fost cârpită cureaua de transmisie, batoza a fost pusă în funcțiune. Emanoil Călugăru și-a luat în primire postul de la „Cercul de citit”. Pe la prânz, l-a văzut venind spre sine pe Mitiță Zgaibă, om al puterii democrat-populare locale, însoțit de Matache, unul dintre oamenii pregătiți de către Zgaibă pentru a fi primit în partid.

- Dascăle, uite care este tată situația, suntem colo, în salcâmiile lui Degeratu, măi mulți oameni ai sfatului, ai raionului, eu, primarul, colecții,

unii de la raion, vreo opt inși; ne-ar și nouă vreo cinci kile de vin, că țuică știu că n-ai.

- Păi te-am refuzat eu vreodată? Sigur că da. E fata acasă, vă dă ea. Știi că eu nu pot să plec de aici. Nea Mitiță, te rog eu, fă cumva să scap și eu mai lesne cu angaralele astea de sunt pe capul meu! Nu mă apăsați așa rău, a încercat dascălul marea cu degetul.

- Asta nu știu, dascăle. Sunt obligații de stat...și cu astea nu te joci. Trebuie achitate numaidecât. Nu mă amestec. Și a plecat bucuros după Matache.

Emanoil Călugăru a rămas ca de piatră. Nu putea nici să se așeze pe pământul uscat. Rămăsese cu privirea „lipită” de Zgaibă, cum se îndreaptă spre gospodăria lui.

Zgaibă și Matache au intrat în curte fără să le pese de câinele ce se zbătea în lanț. A venit în fața lor Ileana care, când a ieșit din tinda bucătăriei, l-a deranjat pe Cerceluș care, probabil, îl aștepta pe Licuță. care îl crescuse de mic, când rămăsese singur de la o cloșcă, ceilalți murind.

- Ce s-a întâmplat? i-a întrebat ea, observând privirile lacome ale lui Matache.

- Uite care e toată situația. Vorbirăm cu dascălul să ne dai cinci kile de vin. Dar... din cel mai bun, și a făcut semn cu ochiul către Matache.

- Eu știu că avem doar un singur vin, dar care e apreciat de toți care au băut. Altul nu am.

- Bine, dă-ne din ăla de care ai!

Ileana s-a îndreptat spre pivniță sub privirile lacome ale lui Matache, urmărit de Zgaibă.

- Mă, tu ești nărod? Nici nu te-am primit în partid și-ți dă inima brânci la muieri? Ba chiar la fete de chiaburi? Aud ăia la raion și vezi tu pe dracu!

-Lasă, nea Mitiță! Am auzit că ei se țin cu toate muierile de le iasă în cale.

- Mă băite, păi ăia sunt cu putere, le mulțumesc cu una-alta sau le deschiburesc, de nu-i mai reclamă, dar tu ce poți să faci? Te reclamă și măi pupi tu partid... când mi-oi vedea eu ceafa.

Ileana le-a adus damigeana, au primit-o bucuroși, îndreptându-se spre poartă, unde se postase Cerceluș în așteptarea lui Licuță.

- ăsta ar fi bun fript pe grătar și cu usturoi.

L-a și înhățat Matache, după care a iuțit pașul, urmat de Mitiță Zgaibă.

- Ce faceți? Lăsați cocoșelul. Vă dau o rață în loc. ăsta e crescut de Licuță. Este al lui, îl însoțește de-a rândul, dorm împreună..., și a rămas plângând.

A doua zi a treierat Emanoil Călugăru. Toți cei de față au apreciat o cantitate bună și cu grâu curat. Recolta - așezată pe patru cergi, înglobând și recolta Ruxandrei, mama lui Călugăru, deși aceasta avea rol separat - a fost înconjurată de oamenii sfatului. Zgaibă i-a somat ca „din grămada respectivă să nu sustragă cineva vreun bob că o diminuează. Întâi să fie stabilite cantitățile și să fie asigurate obligațiile către statul democrat popular.”

După calcule a rezultat că grămada cuprindea 4499 kg, în timp ce obligațiile către stat erau de 4825kg. Cinci care încărcate au pornit cu grâul spre Baza de recepție. Călugăru a plecat după ei, sunându-i mereu în minte vorbele li Zgaibă. „Dascăle, vezi ce faci cu diferența! E parte din obligația de stat.”

Nicolae Tăulescu

ASA AM CUNOSCUȚ-O PE DIDI

Ce voia fata asta frumoasă de la mine?! , mă întrebam în acele clipe...

Didi îmi ghicea stânjeneala, se vedea că are experiență în relațiile cu bărbații, experiență care îi depășea cu mult vârsta, pentru că mă abordă frontal.

-Sigur te întrebi, în sinea ta, de ce am venit în biroul comendurii și de ce te-am adus aici, așa... fără să te întreb dacă vrei să vii?, mi se adresă Didi, cu inocență nedisimulată în glas, ce deveni dintr-o dată grav, purtând în timbrul lui, semne evidente de tristețe.

-Nu... daa..., spusei eu, luat prin surprindere, cele mai stupide cuvinte pe care le puteam rosti într-o asemenea discuție și într-un atare context. Apoi mă repliai, ca într-una din strategiile învățate la cursurile militare:

- Nici nu știi cât sunt de fericit că te-am întâlnit și că m-ai invitat să vin cu tine. De fapt eu te căutam, te-am căutat în ultimele două zile prin tot centrul orașului...

-Sigur, toți ziceți așa, mă întrerupse fata, cu glasul stins, trist și pierdut.

Am simțit asta numaidecât dar nu știam ce greșală făcusem eu, sau mai bine zis, ce dezi-

luzii și traume ascundea ființa aceea delicată din fața mea și cum puteam s-o ajut. În acel moment, nu-mi doream decât să-i refac zâmbetul acela frumos de pe chip.

Nu mai vorbii nimic, nesiguranța mea și întrebările pe care mi le puneam, rămaseră pe moment fără răspuns, mă oboseau. Eram încordată și picuri mari de sudoare îmi apăruseră pe frunte și pe tâmple.

M-am ridicat, în dorința de a mă regăsi și am început să privesc rafturile cu cărți și să citesc titlurile volumelor. Sentimente contrariante mă răscoleau: oare fata asta citise toate aceste cărți sau făceau parte, pur și simplu dintr-un decor, ce se dorea elitist?!, ce preocupări avea, care era viața ei?! Mă întrebam dacă era adevărat ce-mi spusese camaradul meu, că era damă de companie... sau pur și simplu erau doar vorbe, precum invidia vulpii care nu ajungea la cașcavalul mult dorit!?

-Costea, vino te rog și stai lângă mine pe canapea!, mă trezi Didi din reverie și întorcându-mă spre ea, văzui din nou acel surâs enigmatic, de acum bine cunoscut.

Mă așezai timid pe canapea, concentrat ca și când ceva neobișnuit urma să mi se întâmple. Privirea îmi rămase pentru câteva clipe, ațintită pe buzele acelea frumos conturate, apoi coborî pe pieptul generos, ce sta să pleznească sub bluza din mătase albă, larg decoltată. Niciodată nu mai simțisem atâția fluturi prin stomac, iar sângele îmi năvălea prin corp într-un galop nebunesc. Cine știe ce taine ascunde fata de lângă mine... îmi fulgeră prin creierul înfierbântat.

-Bănuiesc, simt... că ai multe întrebări pe care ai vrea să mi le adresezi, Costea, dar totodată mai cred că bunul simț nu te lasă să o faci, așa că fă-te comod și ascultă-mă!

În secunda următoare îmi adresă o întrebare care mă descumpăni total, mă luă pe nepregătite, ca pe un boxer ce lasă pentru o clipă garda jos și primește, pe neașteptate, un upercut în ficat:

-Ești fericit, Costea?

Răspunsul meu veni printr-un reflex automat, de apărare sau poate, de contraatac.

-Da...! zisei.

-Nu mă minți, Costea? Te-am văzut cum mă urmăreai când am intrat în acel birou. Un bărbat fericit, mai ales unul tânăr ca tine, care are toată viața înaintea, nu se uită la o femeie pe care o vede prima dată, așa! Ia spune Costea, ai o prietenă?

Mă lovea dur, fără menajamente, fără să mă cruțe. Răsuca un pumnal într-o rană deschisă, fata asta. Tăcerea mea i-a răspuns pentru mine, eram KO, așa că i-am confirmat bănuiala în cel mai sincer mod cu putință.

- Nu, nu am avut niciodată o femeie..., doar... doar prietenii copilărești, am bâiguit stânjenit.

Aș fi vrut să-i spun mai multe, dar gura îmi rămăsese încheștată iar cuvintele nu se nășteau, răsunau a gol doar în interiorul sufletului meu. Ce-aș fi putut să-i mai spun atunci?! Ar fi fost de interes pentru ea că eram un tânăr ofițer bine pregătit, printre cei mai buni din promoția lui, iar orgoliul meu de mascul nu-mi permitea să mă las, așa de ușor penetrat în gândurile mele?

Didi își dăduse seama cu ce fel de om cinase, eram pentru ea ca o carte deschisă, privea în sufletul meu ca într-o poveste pe care o citise de prea multe ori, ca să mai fie surprinsă de ceva. Cu siguranță arătam foarte tulburat și stânjenit pentru că se hotărî să meargă mai departe.

Stătu lângă mine pe canapea și începu să-mi facă dezvăluiri despre viața ei, pe un ton trist, cu cuvinte șoptite, uneori pe jumătate înghițite, de parcă s-ar fi temut să le rostească, iar odată rostite și-ar fi dorit să le retragă, înainte de a ajunge la urechile mele.

Cuvintele sunt însă ca păsările cerului, odată ce le-ai eliberat din colivie, nu le mai poți chema înapoi. De aceea trebuie să le cântărești bine înainte de a le rosti pentru că, uneori vindecă, dar de cele mai multe ori, dor.

În acea noapte, de mai multe ori, între noi se așternuse tăcerea... o tăcere grea, apăsătoare. Apoi după pauze, pe care doar ea hotărâ când să le întrerupă, Didi continua să-mi povestească... O ascultam de undeva de departe, de parcă mă feream să-mi asum responsabilitatea de a fi părtașul destăinuirilor ei, de a călca pe un teren primejdios și în același timp atât de sensibil.

Povestea ei era una cu adevărat tristă, cea mai tristă poveste pe care o auzisem până atunci, până avea să mi se întâmple... propria viață.

Tocmai ce aflasem că fusese un copil abuzat de mic, atât fizic cât și psihic, de către un tată rău: bețiv și violent. Mama ei, sătulă de bătăile și umilințele repetate la care era supusă, se îmbolnăvise și murise, încă de pe când ea era mică. Uneori își mai amintea îmbrățișările ei pline de iubire, locurile în care se refugia cu ea în brațe, încercând să se protejeze de violențele lui. O crescuse bunica

până se prăpădise și ea, la câțiva ani după moartea mamei. Nu povara anilor o îngenunchease definitiv, ci necazurile și greutățile cărora văzuse că nu le mai putea face față.

Nemaiavând de ce să stea sub acoperișul, care pentru ea nu însemnase niciodată „acasă”, într-o noapte întunecoasă a ieșit în stradă fără să privească în urmă și de-atunci nu s-a mai întors. Și-a găsit refugiul pe străzi, într-un oraș plin de sălbăticiuni ca o junglă apoi, când a venit frigul, prin gară, alături de oameni amărâți, care erau din ce în ce mai mulți în acele vremuri. Nu împlinise încă vârsta de 14 ani...

Viața aceea i-a oferit de toate, numai alinare și dragoste, nu. A învățat să cunoască oamenii, să-i „citească”, să vadă fiara ce sălășluia în ei, așteptând doar momentul prielnic să atace și a învățat pe pielea ei cum să contracareze asta.

-Nu mai spui nimic, Costea?!, o auzii într-un târziu. Dacă ți-am trezit amintiri neplăcute, te rog să mă ierți! Nu știu de ce ți-am spus toate astea, dar simțeam nevoia să vorbesc cu cineva apropiat de vârsta mea, să mă descarc cumva de otrava pe care o am în suflet...

Nu ziceam nimic, tăceam...ca un laș. Ce-aș fi putut să-i spun?! Să-i povestesc și eu despre soarta mea?! Mai bine, nu! Și... nu, nu aveam de ce s-o iert. Tot ce îmi doream în momentul acela era să-i ofer măcar un strop din dragostea pe care nu o primise niciodată, de care de fapt, nici eu nu avusesem parte. Simțeam atunci că amândoi eram orfani de dragoste înainte de toate, asta ne caracteriza, aveam nevoie unul de celălalt și uite că Dumnezeuului celor sărmani de iubire i se făcuse milă de noi și ne întâlnise, așa cum știa el mai bine.

Tremura lângă mine, tristă și neajutorată, îi ghiceam sufletul făcut țandări, ca o vază de porțelan căzută pe jos și ale cărei cioburi sângerau...

Poate eram primul om căruia i se destăinuia, poate simțise că în mine putea avea încredere, cine știe. În acel moment am simțit că trebuia să fac ceva, că nu mă alesese doar să-i fiu un confident neutru în fața căruia să-și deschidă sufletul, ca pe o tarabă cu amintiri triste...

Am luat-o în brațe și am strâns-o cu putere la pieptul meu. Am încurajat-o să-mi povestească tot ce vrea ea, deși nu-mi făcea bine nici mie, știind că așa își ușura sufletul îngreunat. Doream să-și recapete lumina aceea și zâmbetul care îi acopereau fața, cât mai repede.

Și vorbele continuau să vină de undeva de departe, de dincolo de ea...

-Într-o seară, așa cum stăteam pe scări, în fața cinematografului Scala, acolo unde primeam întotdeauna câțiva bănuți, am ațipit și de picioarele mele s-a împiedicat un bărbat chefit, îmbrăcat în haine militare. S-a aplecat spre mine, mi-a ridicat bărbia cu degetele și cu grijă m-a ridicat de pe jos. Privindu-mă cu blândețe, cu ochii pătrunzători, senini ca cerul de toamnă, m-a întrebat ce-i cu mine acolo și dacă am nevoie de ajutor... A fost primul om, de când mă născusem, în afară de mama și bunica, care îmi acorda atenție și o vorbă bună, singurul om care m-a ridicat de pe jos, atunci când până și speranța murise.

M-a întrebat dacă vreau să merg la el acasă și eu am fost de acord. Iarna începuse să-și facă prezența și frigul mă chinuia tot mai mult. Prin ganguri, oamenii răi începuseră să mă agaseze, văzând cum mă transformam încet, încet, din copila firavă ce eram, în femeie...

Mihai, că așa îl chema pe binefăcătorul meu, m-a luat la el acasă, mi-a dat să mănânc, mi-a dat haine, m-am spălat și m-am odihnit într-un pat normal, cum n-o mai făcusem de nu mai știam când.

Am vrut să-i plătesc, Costea, așa cum știam eu că pot s-o fac, cum mă învățase viața că pot, dar el m-a respins, spunându-mi că nu trebuie să fac nimic forțată de împrejurări, nimic din ceea ce nu doresc și pentru care a doua zi să-mi pară rău. Era maior de cavalerie, Costea, un om pâinea lui Dumnezeu.

Trecuse, la rândul lui, printr-o tragedie cumplită în urma căreia își pierduse soția și singurul lui copil și de-atunci rățacea, luând restaurantele la rând. Fără el, cu siguranță aș fi umblat și acum pe străzi sau m-ar fi găsit, vreun om de pripas, moartă prin vreun canal.

Aflându-mi povestea tristă, mi-a devenit în același timp și protector dar și învățător. Sunt sigură că, la început, i-a fost milă de mine, de tinerețea mea, dar mai târziu a început să mă îndrăgească și să mă iubească sincer, prima dată ca pe copilul lui și mai apoi ca pe o femeie. El a fost cel care mi-a asigurat, timp de câțiva ani buni, un acoperiș deasupra capului, m-a încurajat să citesc, m-a învățat bunele maniere și mi-a dăruit o viață, numai a mea. Pot spune Costea că tot ce știu acum i se datorează lui, binefăcătorului meu. Mi-aduc aminte cât de frumos se purta

cu mine, zic se purta că...azi nu mai este printre noi. Îmi spunea: „nu poți să fii tristă când afară strălucește soarele și păsările ciripesc, când florile te așteaptă să le mângâi și întotdeauna după ploaie vine și vreme bună”. Când observa că îmi reveneau amintirile, cuprinzându-mă cu totul în ghearele lor întunecate, îmi spunea „că nu trebuie să-ți fie rușine de nimic din viața ta, cu toții ne mai și împiedicăm dar atunci când ni se întâmplă, trebuie să ne ridicăm imediat, pentru că altfel ne învățăm prea mult cu țărâna și când o să vrem a ne ridica, va fi prea târziu”.

Începusem să uit ororile din copilărie, amintirile se estompau sub puterea bunătații cu care mă înconjura Mihai... Totul a decurs firesc, niciodată nu a încercat ceva care să mă facă să mă simt înjosită. Într-o seară mi-a zis:

„Dalia, ai ochii așa de surprinzători!. Mama ta a fost generoasă cu tine”. El îmi spunea Dalia, așa cum îmi este, de fapt, numele de botez. De-atunci am hotărât ca nimeni altcineva să nu mi se mai adreseze cu numele ăsta, în amintirea bunătații lui. Pentru toți ceilalți, am hotărât să fiu Didi. I-am mulțumit pentru că i-a păsat de mine, că s-a oprit și m-a ridicat de pe jos atunci când nu mai aveam nicio putere. I-am mulțumit așa cum o poate face mai bine o femeie îndrăgostită, Costea, fără remușcări, fără rețineri, fără presentimente, doar dăruindu-i dragostea curată de care avea nevoie la fel ca și mine.

În noaptea aia, în prima noastră noapte de iubire carnală, a plâns tot timpul în brațele mele... Eu devenisem femeia adultă, iar el un copil neajutorat.

Numai Dumnezeu știe ce se întâmpla în inima lui, pentru că mi-a zis: „zâmbetul tău e cel mai frumos dar pentru mine. Promite-mi ceva Dalia! Când mai cazi, nu te încrunta, ridică-te, zâmbește și mergi mai departe!”

De-atunci, zâmbesc și încerc să fiu veselă, simt că e un omagiu pe care îl aduc bunătații lui, că mă privește de-acolo de unde este și mă aprobă.

Din acel moment, dintr-o copilă pierdută, m-am transformat într-o ființă care dobândează sens, mi-am dat seama că orice cădere devine de fapt, o trecere către altceva, ceva care poate fi un loc mai bun, într-o lume mai bună.

Însă lumea asta mai bună, lumea noastră, a durat până acum un an, când protectorul meu a primit ordin să plece pe front cu escadronul lui de cavalerie.

M-am împotrivit, m-am agățat de el, l-am implorat, dar ce n-am făcut să-l opresc, deși în mintea mea știam că lucrul ăsta era imposibil. Inima însă, nu era de acord și se opunea.

Mi-a explicat că țara are nevoie de el, că trebuie să ne luăm înapoi pământul sfârtecat de ruși, să stau liniștită și să mă rog pentru ostașii români, că se va întoarce curând...și alte lucruri de genul ăsta, care pentru mine sunau, al dracului de artificial. Îmi spunea că va fi bine, mă asigura că se va întoarce la mine, că rusnăcii vor pierde repede războiul, toate astea mi le spunea el...dar altceva, un gând ascuns în sufletul meu, îmi șoptea că nu va fi așa...că vor fi ultimele zile în care o să-l mai văd.

Cu câteva zile înainte de a pleca la gară, m-a luat la un notar și mi-a lăsat tot ce avea: locuința asta și banii pe care îi avea în cont, suficienți cât să mă descurc o perioadă de timp. Nu mi-a trimis nici-o scrisoare, nu am mai știut nimic despre el... Până acum 6 luni, când am primit vestea, ce a căzut ca un trăsnet peste mine.

Deși mă uitam în fiecare seară în cutia poștală, în speranța că o să primesc o scrisoare de la

el, când am primit telegrama am știut ce veste groaznică cuprinde. Nu știu de ce, dar pe peronul gării, când mi-am luat la revedere, am știut că nu o să-l mai revăd niciodată, că nu va fi „la revedere, ci adio” . Vedeam asta pe chipul lui transfigurat și îmi veneau în minte spusele lui, atunci când citea ziarele, că acest război se va dovedi o mare greșală, că doar până la Nistru e războiul nostru, mai departe nu avem ce căuta. Îl încercau îndoielile Costea, deși a fost un om bun, cu frica lui Dumnezeu și un ostaș curajos.

Lumea mea, siguranța mea s-a prăbușit în acel moment, am rămas din nou singură, pe cont propriu, într-o junglă fără început și fără de sfârșit... M-am ridicat cu greu, am plâns mult, jelindu-l la fiecare sicriu de soldat care era adus în gară. Apoi, amintindu-mi vorbele lui, m-am cules de pe jos, hotărâtă să merg mai departe, așa cum îmi ceruse. Viața mea însă, a devenit doar o scenă pe care joc roluri, încercând mereu să mă ridic și cu fiecare nouă cădere, să-mi bat joc de ea.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Alexandru Mironov, Ion Crețeanu și Constantin Lupeanu

Jan Dulugeac

BUNICUL PENEȘ CURCANUL

Grăbiți și mergând unul după altul, au pornit spre adăpost, iar cum intrară pe ușă, unde nu era așa multă lume, se auzea șuieratul gloanțelor ce treceau prin aer, sub glasul sinistru al motoarelor de avion ce-ți frângeau elanul și-ți înghețau inima. După care se auzea sunetul tânguitor al bombelor care răsunau peste orașul măcinat de exploziile nimicitoare ale americanilor, aruncate din înaltul cerului, ce începuseră să cadă în cartierul Giulești, explodând peste triajul de vagoane.

Bunica Sofia îi luă pe cei doi nepoți ai săi și s-au așezat într-un colț mai îndepărtat al adăpostului, când au intrat Costică, alături de două femei certărețe și două eleve de liceu.

— Oof, bunică Sofia, spui că nu ți-a fost frică la primul bombardament, și acum te simți mai bine nu-i așa! Tu ești un om puternic, deși n-ai avut o copilărie prea ușoară.

— Așa-i, fata mamei. Pentru mine a fost greu, să știi!

— Te cred. Auzi mamaie, dar bunicii dumitale și străbunicii, au venit din zona Moldovei ori au venit de prin alte părți?

— Și Bunicii și părinții mei, au fost din București, draga mea Sofia.

— Dar ai lui tataie? Nu știi poate ai lui... au venit din alte părți?

— Au fost tot de-aici, de lângă București, din Buftea, trăgându-se din neamul lui Sturza.

— Dar știi ceva povești, ceva evenimente ce s-au întâmplat în familia noastră în trecut, ceva important? Îmi închipui că au fost și războaie, nu-i așa?

— Vai, Sofia, da, au fost două mari războaie. Vai ce-a fost atunci. Avem 11 ani și mă trimitea mamaie la Gara, la mama mea, la o dugheană. Știi ce-i aia dugheană?

— Nu știu, bunică, ce este dugheană?

— Este un mic magazin, o gheretă de doi metri pătrați. Acolo aveau doar chibrituri, lumânări și sare. Și mă duceam să pentru a lua chibrituri. Nici nu vreau să-mi amintesc.

— De ce bunică, era departe?

— Nu draga mea, era periculos. Cădeau bombele peste tot, chiar la noi pe stradă. Unde e

casa noastră acum, stăteau nemții. Și cădeau bombele, se auzeau și tunurile, era un prăpăd mamă, era mare prăpăd, rosti ușor să nu fie auzită femeie.

— Și a pățit cineva ceva din familia noastră?

— Nu, la noi nu. Dar la vecinii noștri, da. Vecinul Apostol a murit la Odessa și a lăsat copiii singuri. Vai de ei, mămămică.

— Deci noi am fost protejați, n-am pățit nimic, adăugă Jean care ascultase atent.

— Da, noi am scăpat, băiatul meu! roti femeia aproape imperceptibil.

— Și tatăl tău a fost arestat atunci după Primul Război Mondial, parcă?

— Da Sofia, l-au luat șapte ani și trei luni și l-au închis, apoi a venit acasă și a murit.

— Dar de ce mamaie ce s-a întâmplat? o chestionă, Jean curios.

— O fost un accident ceva. Se auzea că erau niște partizani care veneau de la ruși și ceva s-a întâmplat și l-au luat și pe el. Am rămas șase copii să avem grijă unii de alții.

— Ești puternică mamaie prin câte ai trecut, o gratulă micuța nepoată.

— Munceam mamă, munceam pământul la Buftea. Pe vremuri pământul conta mult, ca și azi de altfel. Dacă doi tineri se iubeau, părinții făceau înțelegere. Și apoi căutau să facă schimb cu pământuri ca să le unească. În zilele astea, nu mai interesează pe nimeni de pământ. Acum doar bani, bani, bani. Să le dai bani.

— Știu bunică, s-au schimbat timpurile. Dar matale n-ai trăit timpuri ușoare. Le-ai dus pe toate. Ai fost sora mai mare și ai avut grijă de toți. Mulțumesc bunică. Dacă n-ai fi existat matale, n-ar fi fost mama. Dacă n-ar fi fost mama, n-aș fi fost nici eu. Deci cu toții ați făcut tot ce-ați putut ca mie să-mi fie cât mai bine. Ți-e dor de vechea casă?

— Tare mi-i dor. De-abia aștept să mă întorc la găinușele mele zise femeia și rase.

— Sărut mâna bunică. Ai grijă de matale și eu am să te ajut mereu cu ce pot, rosti fetița.

Cum valul de avioane se rărise, a intrat în adăpost căpitanul Victor Petrescu, venit după cumnata sa, Vergina, și de la acesta au aflat cu toții, că Muzeul CFR din București, inaugurat la 10 iunie 1939, cu ocazia împlinirii a 70 de ani de la punerea în circulație a primului tren în România, care era amplasat inițial sub tribuna Stadionului Giulești, a fost avariat grav în acel an fatidic 1944.

Ofițerul le mărturisi cum marele stadion a fost grav avariat, urmare a bombardamentelor din cel din aceea zi, iar multe exponate ale muzeului au fost distruse, ca și bună parte din tribunele ce dădeau către calea ferată.

— Ce nenorociți sunt americanii ăștia? zise Vergina bucuroasă că-l vede teafăr pe ofițerul pe care-l avea de cumnat, privind dușmănos către Anastasia.

— Așa este pe timp de război, dragă doamnă! rosti ușor timorat ordonanța căpitanului.

Atmosfera în adăpost era destul de tensionată și oamenii parcă nu aveau aer, dar Bunica Sofia îi ținea aproape pe cei doi nepoți, pe care-i mângâia grijulie.

După jumătate de ceas, suna sfârșitul alarmei aeriene și cu toții au ieșit afară.

Dar din stradă, zarea fumega, iar cerul era brăzdat de vâpăi și un fum gros împânzea cerul dinspre Triajul CFR. Printre bucățile de albastru ce începea să se închidă pe lături, galbenul azuriu crea zone numai bune să accentueze roșul ce ardea pe bucăți mari de cer.

Bucureștiul era în flăcări. Sofia nu știa foarte multe despre istorie, dar gândul fetei s-a dus către un lucru oribil, văzând nenorocirile bombardamentelor. Doar bombe ar fi putut să facă cerul să sângereze așa de mult, avea să afle ea din discuțiile bunicii sale cu cei din jur.

— Vă este foame, dragii mei? Vă pune mama să mâncați!

— Da, Bunica Sofia, vrem un pic de supă cu găluști, zise micuța sa nepoată, căreia fiul său îi dăduse același nume, ca al mamei sale.

Prin fereastra deschisă a casei se auzeau sunetele tocii de la Biserica *Nașterea Maicii Domnului*, din strada Ion Buzoianu. Cu glas prelung, subțire și cicălit, alternând cu vocea gravă, rară suna clopotul adus de un boier român, care păreau să fie dirijorii acelui furnicar de credincioși care se roteau în toate direcțiile prin curtea generoasă a lăcașului.

După ce nepoții au mâncat, Bunica Sofia, le spune celor doi, povestea lui Peneș Curcanul, pe care-l cunoscuse bunicul său, când era de vârstă ta și femeia le spuse un vers:

— *Plecat-am nouă din Vaslui și cu sergentul zece...*

— Ce este asta bunică, este o poezie? fu întrebată de Jean.

— Dragul mamei, așa începe poemul „Peneș Curcanul”, cel care-a fost eroul lui Vasile

Alecsandri, subiect care l-a inspirat din isprăvilor istorice ale luptelor de la Grivița.

— Așadar, au mai fost războaie pe Calea Griviței, rosti curioasă micuța Ilinca-Sofia.

— Draga mea, în Războiul de Independență din 1877-1878, la Grivița, unde românii i-au bătut pe turci. Acolo au fost mulți luptători proveniți din cartierul nostru și din Giulești, astfel că bulevardul a primit numele de Calea Griviței, în cinstirea eroilor acelei lupte.

— Așa dar, de aceea se numește Calea Griviței! se miră nepotul său.

— Jenică, băiatul meu! După mai mult de un secol, poemul epic al bardului de la Mircești ne încălzește și acum inimile de focul dragostei de țară.

— Ce frumos gest a făcut poetul, bunică! adăugă băiatul privind către femeia ce croșeta.

— Puțini cunosc faptul că poetul a scris în vers, faptele, gândurile și sentimentele unui om real. Gândiți-vă dragii mei nepoți, câte a îndurat acel biet soldat după ce au fost scrise versurile.

— Dar de ce a îndurat, bunică?

— Deci, Peneș Curcanu nu este o ficțiune poetică, a fost un om real și a existat aievea, numindu-se Constantin Turcanu, fiu lui Gheorghe și al Mariei Țurcanu, născut la 1 martie 1854 în orașul Vaslui, dragii mei, le spuse Bunica Sofia povestea.

— Tu l-ai cunoscut bunică? întrebă micuța Ilinca.

— Nu, draga mea. Mi-a povestit bunicul Petrescu, care din 15 mai 1875 a fost înrolat soldat în termen la Regimentul 13 Dorobanți, coleg în același pluton alături de Constantin Turcanu, cel care avea să devină în poezia lui Alecsandri, Peneș Curcanul.

— Cei doi de care ne vorbești, erau ofițeri sau soldați?

— Jenică, au fost înrolați ca soldați, apoi, la începutul Războiului pentru Independență au fost făcuți amândoi, caporal. Povestea bunicul că prin august 1877 a fost înaintat la gradul de sergent, și în aceea calitate a participat la luptele de la Grivița.

— Deci bunicul tău a fost un erou? întrebă nepoata Sofia, cea mică.

— Sofia, la terminarea campaniei, pe pieptul sergentului Țurcanu Constantin străluceau medaliile: *Trecerea Dunării*, *Apărătorii Independenței* și *Medalia Comemorativă Rusă*. Lor li se acordase cu totul excepțional ordinul

„Steaua României”, o distincție rezervată ofițerilor.

— Vezi măi sora mea, ce bunic avea mama-ia noastră?

— Era un român cu modestia neamului noastră, cu simțul dragostei neșovăitoare pentru țară, popor și libertate. Iar în anul 1916, Turcanu a cerut să fie înrolat iarăși în armată.

— Dar nu era prea bătrân, bunică? întrebă Jean curios.

— Dragă Jeane, în ciuda vârstei înaintate, a luat parte la acea campanie, luptând eroic la Oituz, în iulie-august 1917. Împreună cu alți ostași credincioși României noastre, au oprit invazia germană, cu celebra deviză: — *Pe aici nu se trece!* le povesti bunica Sofia.

— Deci rudele noastre au fost adevărați patrioți și mari eroi, bunică!

— Dragul meu la decorațiile primite cu patru decenii în urmă la Grivița, neostenita vitejie a lui Țurcanu a mai adăugat medaliile: *Virtutea Militară, Serviciul Credincios, clasa I, și Crucea comemorativă a războiului 1916-1918*, precum și medalia *Mihail Viteazul*.

— Ce mândră sunt că fac parte din familia ta, Buni! zise micuța Sofia.

— Așa cum anticipase Vasile Alecsandri, avea să scrie versurile:

*Apoi când iarăși m-am trezit
Din noaptea cea amară,
Colo pe răni eu am găsit
Virtutea militară...
Ah! da-o-ar Domnul să-mi îndrept
Această mână ruptă
Să-mi vindec rănila din piept,
Iar să mă-ntorc la luptă,
Căci nu-i mai scump nimica azi,
Pe lumea pământască,
Decât un nume de viteaz,
Și o moartea vitejească!*

— Cât de frumos sună, bunică! zise Jean, bucuros.

De cum nepotul Sofiei închise gura, se deschise ușa și apărură o femeie, gătită cu o pălărie ieftină de tul, de sub care atârna o șuviță din părul său, năclăit. Firele îi lunecaseră către ureche, iar femeia călca des și târându-și picioarele încălțate în pantofi scâlciți, salută pe Bunica Sofia.

Fața sa îmbătrânită, ușor bucălată, din mijlocul căreia apărea nasul ascuțit și ușor coroiat,

ca un cioc de papagal, zâmbea. Din mâinile mici și durdulii, gesticula și cu mutra ei grăsuță de țârcovnic de țară și sâni revărșați, care adesea tremurau sub bluza de mătase ici colo murdară cu pete de mâncare, rosti sonor către Sofia:

— Auzi vecină, poți să-mi dai te rog, o cană de ulei... împrumut?

— Desigur vecina Rița, cum să nu te servesc!

— Ce nepoți frumoși ai, vecină! rosti femeia ce era o mare consumatoare de alcool.

— Vezi să nu-i deochi Rițo, uite uleiul și ia și-o pâine, să-i fie de pomană fiului meu.

— Să fie primite! zise femeia și se întoarse, ieșind repede din casa. Doamna Sofia Petrescu, o conduse la poartă pe vecina sa, Rița, privind cu supărare orașul ce părea ca după pârjolul unui vulcan de curând oprit din erupție.

Pe Calea Griviței când priveai efectele bombardamentelor, întoarse privirea spre apus, spre a blestema cotropitorii. Nu-i venea a crede că americanii, un popor civilizat, care odinioară era dat ca model prin școli, poate să zvârle moartea cu atâta ușurință, și să pună unul peste altul blocuri, case sau palate, nevinovate.

Doar atunci, văzând pereții căzuți unul peste altul, cu mobilele și draperiile răsfirate între betoane îngrămădite unul în altul, te îngrozeai. Păreau ca niște stânci golașe tăiate de o mână nevăzută, cu linii lungi și aiurea îndreptate, de te apuca amețea și-n suflet pătrundea frica. Acel peisaj sumbru, îți curma șirul gândirii, te apăsa pe creieri și deseori, te lăsa mut sau chiar înmărmurit de ură sau de tristețea ce ți-o inspira.

Mircea Perpelea

FĂRĂ ȘCOALĂ ȘI CANALIZARE, CU ECHIPĂ -N LIGA MARE

La Căminul Cultural – încă funcțional – din comuna Mierla se ținea marea adunare cu sătenii, intitulată pompos: „**Mierla mea de mâine**”.

Primarul Golea, fiu al satului cu pedigree de mierleștean în toată regula, cu eșarfa tricoloră bine întinsă peste burtă și cu haina rămasă mică pentru bunăstarea afișată, a deschis întâlnirea cu o propoziție ce tindea către a decizie istorică:

– Stimați cetățeni, vrem să facem Mierla cunoscută în toată țara! Va fi dragonul fotbalului românesc.. Să o punem pe hartă, ce mai...

Câtva săteni prezenți, din cei care mai erau prin sat – mai ales bătrâni – informați dinainte prin afișe lipite generos pe garduri și veniți să afle câte ceva despre Mierla lor de mâine, au murmurat bucuroși, ca și cum satul ar fi intrat deja pe harta Campionilor Europeni.

Primarul Golea, cu voce de om de parcă tocmai terminase cursuri academice despre fotbalul minune, continuă mândru și cu aer maiestuos:

– Ca să intrăm în istorie, trebuie să avem echipă mare de fotbal! Nu orice echipă... ci una de performanță!

Apoi își dresă glasul, potrivi ochelarii (cât mai pe nas precum intelectualii de rasă) începu să prezinte, de la masa prezidiului, un potop de planuri despre academii sportive rurale, performanță comunitară și stadion modern, vorbind cu foc despre trofee și echipe de top pe care le urmărea la televizor, în timp ce în sală țărani se uitau unii la alții, întrebându-se dacă la final li se va face canalizare sau se va construi mai întâi tribună la terenul de fotbal al satului din izlaz.

Și cu cât frazele lui se înălțau mai pompos, cu atât proiectul părea mai mult un spectacol pentru gazetă și fotograf decât o treabă pentru satul cu ulițe pline de noroi și șanțuri umplute de buruieni.

La final, Lică al lui Crăcănel ridică mâna.

– Dom’ primar, da’ noi n-avem canalizare în jumate de sat... iar școala veche cade pe copii.

Primarul zâmbi larg, ca un profesor care explică un adevăr mare:

– Exact, bă, nea Lică... dar fotbalul unește comunitatea!

– Păi și canalizarea?

– Vine după. Acum trebuie să construim imaginea comunei.

Apoi notă ceva pe o foaie și dădu cuvântul nepotului său Gigică, tânăr expert în fotbalul sătesc, angajat (evident, fără pile) de unchiul Golea ..

– Trebuie să dezvoltăm un ecosistem fotbalistic rural și să generăm performanță sportivă sustenabilă!

Tânărul Gigică se opri mulțumit și privi sala.

– Ați înțeles? adăugă el cu ton suveran și tupeu de nepot de primar..

Din spate, coana Geta, moașa comunală, răspunse:

– Eu am înțeles că d-aci încolo copiii noștri o să învețe tot în școala aia crăpată.

Primarul se încruntă, ridică tonul și se simți obligat să înfiereze:

– Coana mare, nu mai gândi ca pe vremea răposatului, si nu mai privi în viitor fără perspectivă! Trebuie să avem viziune sportivă și pe termen lung!

Din colț, secretara însărcinată cu însemnările pentru posteritate a momentului istoric, notă conștiincios cu exagerări jurnalistice:

„Viziune sportivă la nivel maxim... Sătenii sunt încântați...Se aud aplauze”.

Atunci se ridică domnul agronom Ogoreanu, omul care rezolvă de fapt tot ce se mișcă prin primărie...

– Dom’ primar, eu zic să începem cu canalizarea și cu școala. Că dacă plouă, satul e baltă și copiii tot în clădirea aia veche rămân. Și apoi, dacă plouă și jucăm la Miela vreo finală de Cupă, pe unde intră autocarul de lux al adversarilor? adăuga el sugubețe....

Râsete scurte.

Primarul Golea îi tăie scurt elanul:

– Nu ne putem opri la detalii! Noi vrem strategie sportivă, nu canalizare!

Secretara aprobă imediat cu aplauze scurte și privindu-si șeful cu adânc respect..

Gigică adăuga imediat:

– Bine zis! Canalizarea nu aduce glorie.

Apoi primarul intră în partea cea mai serioasă a planului:

– Pentru a susține echipa, primăria a găsit o soluție socială modernă aș spune genială... Fotbaliștii vor fi angajați ca asistați social, ca persoane cu handicap locomotor... temporar.

În sală se făcu liniște.

Lică al lui Crăcănel se scărpină sub căciulă.

– Păi dacă sunt handicapați... cum joacă fotbal?

Viceprimarul Cioacă, prezent la dezbateri, explică repede:

– Este un proiect inteligent și cu acoperire financiară beton.

Coana Geta mormăi:

– Dacă îi vedeți cum aleargă pe teren, eu zic că sunt cei mai sănătoși handicapați din județ.

După încă o oră de vorbe mari, primarul decretează iar hotărârea se votează fără amendamente:

„Comuna Mierla va avea echipă de fotbal de performanță până în 2030. Liga Campionilor e targetul..”

Nimeni n-a știut exact cum se va face treaba asta, dar s-a aplaudat lung, cu mândria de patrioți a mierleştenilor, aceea de a intra în istorie.

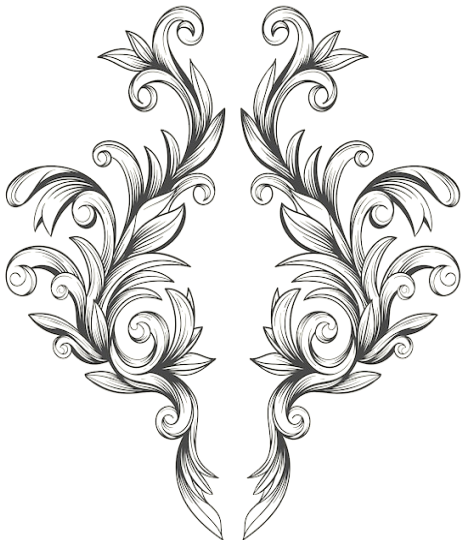
La ieșire, Lică al lui Crăcănel i-a spus vecinului:

– Dacă ne facem celebri cu echipa asta... poate vine lumea să vadă și cum arată un sat fără canalizare și cu școala crăpată.

A mai stat puțin pe gânduri, apoi a zis:

– Da’ poate asta e modernizarea: **fără școală și canalizare... da’ cu echipă de liga mare.**

Fragment din cartea *„Lume multă, mofturi mari”*, în curs de apariție

Ovidiu M. Curea

BENZINĂ ȘI CAFEA

Drumurile intra și extravilane erau înțesate de mașini. Aglomerația de pe trotuare se mutase de câțiva ani pe carosabil. Nu mai mergea nimeni pe jos. Sau aproape nimeni. Mersul pe jos devenise aproape o rușine. Copiii erau duși la școală cu mașina, chiar dacă școala era la două străzi distanță de locuința lor. Copiii ar fi râs de un coleg al lor ce ar fi venit pe jos la școală. La locul de muncă mergeau cu metroul doar săracii și studenții căminiști, dacă facultatea se putea numi „loc de muncă”. Cu tramvaiele, autobuzele și troleibuzele mergeau pensionarii pentru că aveau gratuitate în aceste mijloace de transport în comun. Familiile în care cei doi soți aveau o slujbă tindeau să întrețină două mașini în fața blocului, certându-se cu vecinii pe locurile de parcare. Circulația în oraș era grea, era sufocată de mulțimea autovehiculelor. Șoferii mergeau cu nervii înțiși la maxim, claxonau, depășeau riscant, treceau pe culoarea roșie a semaforului și înjurau. După ce în fine ajungeau la destinație mai târziu decât dacă ar fi mers cu un mijloc de transport în comun, dădeau de altă belea, care de multe ori era de neocolit: locul de parcare. Unde să își parcheze mașina? Unde să o lase? Peste tot trotuarele erau dublate de pe partea carosabilă a străzii de șiruri compacte de mașini, dintre care cu greu puteai ieși în trafic, nici vorba ca să intri. Cei care erau ceva mai înstăriți, își lăsau mașinile parcate de lângă domiciliul și pentru a evita nervii cu mersul prin aglomerație și problemele de parcare, se deplasau cu taxiul. Își lăsau mașina pe undeva pe lângă domiciliu, evitând în felul acesta să-și piardă locul în care parcaseră, ca apoi să se întoarcă acasă și să nu mai găsească loc în care să-și lase mașina.

În felul acesta numărul mașinilor creștea și mai mult. Pe lângă mașinile personale, una sau două sau chiar trei de familie, creștea și numărul de taxiuri din oraș. Era o nebunie. Pentru a scăpa de aglomerația orașului, mulți își mutaseră reședința în localitățile conexe. Greșit! Dimineața și seara când se duceau sau se întorceau la slujba pe care o aveau în oraș, infernul de pe

străzile orașului era înlocuit cu infernul de pe șosele. La cea mai mică dereglare a traficului produsă de trecerea printr-o localitate, printr-un sens giratoriu sau ieșire dintr-o parcare, se formau ambuteiaje din care nu se putea ieși decât înaintând în coloană cu 5-10 km pe oră. Scăpate din strânsoare, mașinile accelerau scrâșnind nervos roțile și depășindu-se fără nici o fereală. Era singurul moment în care diferențele sociale, de instrucție, de stare materială, de poziție, de valoare, de vârstă etc. nu mai exista. Aici și acum un tânăr de 18 ani care abia își luase carnetul de conducere era egal cu un profesionist matur care străbătuse șosele pe mii de kilometri, un repetent de școală era egal cu un profesor sau un academician, un delicvent cu cazier voluminos era egal cu un judecător. Gata, puteai să claxonezi pe oricine care nu se dădea la o parte de pe banda ta, puteai să-i faci gesturi obscene când treceai în viteză pe lângă el, puteai să i te bagi în față la depășiri, puteai face orice. Politețea de la volan ca, de altfel de oriunde, era o glumă proastă, bună pentru fraieri, papagali și looseri. Cel?, dă-l dracu de prost! Să stea în spate, să mă întreacă dacă poate! Poliția nu se băga să nu aibă probleme cu cine știe cine era la volan sau cine știe pe cine o avea ăla de la volan, pe unde o fi având. O diferențiere se face totuși pe șosele: marca mașinii și prețul său. Niciodată o mașină mult mai scumpă nu se va lăsa întrecută de una mai ieftină. Niciodată un Mercedes nu se va lăsa întrecut de un Logan, un Porsche de o Skoda sau un BMW de un Fiat Panda. Se accelerează la maximum chiar dacă se trece printr-o localitate, pentru a i-o lua înainte amărâtului. Na, mă, fraiere, ajunge-mă dacă poți, fi-ți-ar rabla ta să-ți fie!

Situația devenise preocupantă, intolerabilă. Dezvoltarea mijloacelor de transport dusesse la asfixierea transportului, la blocarea lui. Nimeni nu mai mergea pe jos. Orașenii în mașini, țăranii în tot felul de motopede electrice, copiii cu trotinete electrice. Bolile de picioare se răspândeau neoprite. Tot mai multe persoane sufereau de dureri de picioare, deplasarea pe jos devenise un chin, durerile atroce săgetau la fiecare pas. Trebuiau luate măsuri urgente și drastice, pentru a împiedica degenerarea speciei umane, dar ce? Limitarea deplasărilor cu mijloacele de locomotie. Cum? Proiectul cartierelor autosuficiente în care deplasarea oamenilor să se desfășoare numai între limitele cartierului unde să dispună și

de locuințe și de locuri de muncă și de puncte de aprovizionare cu toate cele necesare traiului se dovedea prea futuristă, greu de realizat deocamdată. Dotarea mașinilor cu baterii care să asigure autonomii limitate la o sută sau două de kilometri, după o scurtă perioadă de interes fusese în final respinsă de cumpărători, iar metoda în sine se dovedise neeconomică și nesigură. S-a trecut la mărirea prețului combustibilului, la dublarea lui, la triplarea lui, la cvadruplarea lui..., degeaba. Lumea reducea cheltuielile de mâncare, dar la mașină nu renunța.

Problema era studiată pe toate părțile de institute tehnice, de institute sociologice și filozofice. Omenirea suferea de transportită și trebuia salvată. S-a găsit în final o soluție care promitea, dacă nu rezolvarea situației, măcar îmbunătățirea ei. Adăugarea unor aditivi sintetici în combustibili care să limiteze autonomia motorului. După un număr de kilometri, care putea să fie în jur de 100 sau după un anumit timp, cam o oră, o oră și jumătate, combustibilul, benzină, sau gaz metan să-și piardă proprietățile calorice și mașină să nu mai poată înainta. Stațiile de benzină de pe șosele și autostrăzi se desființaseră, numărul lor se limitase la câte una pentru fiecare localitate. Este ușor de imaginat cozile care se formau acolo, cu atât mai lungi cu cât localitatea era mai mare, cu mai mulți locuitori și cu mai multe mașini. Nu, achiziționarea de combustibil în canistre era interzis. În felul acesta mai bine te lipseai să mai mergi cu mașina, iar dacă totuși nevoia te împingea trebuia să-ți faci bine planul pe unde să o iei ca să ai din sută în sută de kilometri o localitate de unde să te poți aproviziona cu combustibil. În plan trebuia să iei în considerare și timpul pe care urma să îl petreci la stațiile de alimentare.

Cursa de București – Răcari se încadra în limita celor 100 de kilometri. Autobuzul înainta liniștit și lejer pe șoseaua aproape pustie. Pasagerii stăteau cumiți pe scaune și priveau pe fereastră câmpurile care defilau pe delături. De sub capotă motorul se auzea torcând rotund, când, dintr-o dată,...pac, și pe nepusă masă se oprește în mijlocul drumului. Șoferul încearcă să o pornească din nou, dă la cheie, bateria învârte de câteva ori cârâind motorul, dar acesta tace. Tace și nu se mai mișcă. Benzina era nouă, nu avea nici 100 de kilometri și cu mult sub o oră. Atunci de ce nu mai mergea? Nu se știe. Și

dacă s-ar ști, ce? NU mai mergea și gata. Și călătorii ce fac rămași aici? Să se roage la rarele mașini care mai treceau pe acolo ca să-i ia și pe ei până la prima localitate? Slabe speranțe. Călătorii se dăduseră jos din autobuz și stăteau pe lângă el ca niște curci plouate. Să o ia înainte pe jos? Cât era până la primul sat? Patruzeci-cincizeci de kilometri? Nici vorbă, cine să meargă atât pe jos când ei abia dacă puteau să-și miște picioarele?

- Și totuși, dacă am ști ce are, de ce nu mai merge mașina, poate am putea face ceva să o pornim, gândi cu voce tare un tip între două vârste, cu un început de chelie.

- Ce să aibă? Are că nu mai e bună benzina din rezervor, s-a învechit înainte de vreme sau a fost veche de la început, de când a fost pusă în rezervor, se rățoi la el șoferul.

- Și dacă am putea să o reîmprospătăm?

- S-o reîmprospătăm? Reîmprospătează-o dumneata! Cin te ține? Poate că și brevetezi invenția.

- Să știi că și procesul de fabricație al cafelei solubile a plecat de la tratarea cafelei stropite cu benzină și aruncată la marginea orașului, în timpul supraproduției din 29, de către un chimist sărac.

- Ia-uzi! Păi, atunci, fă și dumneata invers, tratează benzina din rezervor cu cafea și, mai știi, poate că merge.

- Da, ar fi o idee și nu ne împiedică nimeni să încercăm. Ia să vedem! Are cineva la el ceva cafea?

- Am eu o sticlă de o juma, zise timid o fatucă blondă tunsă scurt.

- Și eu am o sticlă, mi-am luat să am pe drum și n-am băut-o. Nici n-am avut când.

- Și eu... și eu... și eu...

- Ia te uită câți cafegii avem printre noi. Bine. Nea șoferule, o canistră ai?

- Păi, ce să fac cu canistra dacă n-am voie să iau benzină în ea?

- Bine, ne trebuie un recipient mai mare în care să colectăm toată cafeaua pe care o avem și să o amestecăm cu benzina pe care trebuie să o scoatem din rezervor.

- Uite aci, se băgă în vorbă un nene cam neциoplit, am un bidon de 20 de litri pe care-l luașem cu mine să cumpăr vin de la Răcari. E bun?

- Bun, dă-l încoace.

Zis și făcut. Cafeaua s-a amestecat cu benzina scoasă din rezervor cu un furtun de către șofer, care, deși neîncrezător în ideea semi-

chelosului, idee pe care o considera cel puțin trăsniță, și-a zis că, la urma urmei, nu aveau ce pierde. A mestecat apoi benzina cu cafeaua, zgâlțâind bidonul și a deșertat conținutul în rezervorul mașinii. S-a urcat apoi la volan în asistența călătorilor emoționați care îi urmăreau manevrele cu sufletul la gură și, la nici jumătate de cheie rotită în contact, mașina porni în aplauzele călătorilor care fericiți se grăbeau să se urce în autobuz. Dar nu apucaseră să urce decât cam jumătate dintre ei când în fața autobuzului opri, apărută din pământ din iarbă verde, o mașină a poliției. Din față, de lângă șoferul mașinii, coborî unul care părea să fie șeful, iar din spate își mai făcură apariția alți doi polițiști.

- Ce se întâmplă aici? De ce autobuzul e oprit pe partea carosabilă a șoselei?, se adresă șeful mulțimii rămasă cu gura căscată pe lângă mașină.

- Pentru că aici s-a oprit mașina și nu a mai vrut să meargă nici un metru, nici lateral, nici înainte, nici înapoi se semeți la el fătucă tunsă scurt.

- Păi văd că motorul mașinii merge, observă șeful.

- Acuma merge pentru că a reparat-o domnul acesta cu început de chelie, împreună cu șoferul.

- Au reparat-o după ce s-a oprit? Cum au reparat-o?

- Noi le-am dat cafeaua pe care o aveam la noi și dumnealor au amestecat-o cu benzina din rezervor și mașina a repornit.

- A pornit... Văd că vă arde de glume și că vă bateți joc de noi, de poliție.

- Nu ne arde nici de glume și nici nu ne batem joc de poliție, vă spunem exact așa cum a fost.

- Așa a fost? Dumneata, ăsta cu început de chelie, cum te numești?

- Ion Ionescu.

- Și ce meserie ai? Unde lucrezi?

- Sunt chimist și nu mai lucrez. Institutul la care lucram s-a desființat.

- Dumneata, șofer, ia dă-te jos de la volan și vino încoace. Cum te numești?

- Ion Popescu.

- Și zi așa, ai pornit mașina cu benzină amestecată cu cafea?

- Chiar așa.

- Bine. Dumneata treci pe bancheta din spate a mașinii noastre împreună cu domnul chi-

mist, iar la volanul autobuzului vostru va trece unul dintre polițiștii noștri. Celălalt polițist va urca în spate de unde îi va supraveghea pe călători. Urcați acum cu toții și să mergem până la prima localitate. Acolo se vor lua declarații de la fiecare și autobuzul va fi supus expertizei tehnice de către specialiștii noștri.

Vestea cu cafeaua pusă în benzină s-a răspândit ca vântul în toată lumea, iar prețul cafelei a explodat peste noapte. Magazinele și-au epuizat în câteva zile toate rezervele. La fel și depozitele. Conosamentele încărcăturilor de pe vasele care transportau cafea se tranzacționau la bursă ca pâinea caldă, la prețuri neimaginabile până atunci. Plantațiile de cafea deveniseră mai prețuite decât minele de aur. Și tot așa timp de o săptămână.

Peste o săptămână însă, cultura cafelei a fost interzisă prin lege în toate țările lumii. Puteai să cultivi orice, și tutun și mac alb și cânepă indiană și marijuana sau coca, orice, dar numai cafea, nu. Fermele existente urmau să fie defrișate, iar cantitățile de cafea boabe sau măcinată, aflate în stare ambalată sau în vrac, pe mijloacele de transport sau în drum spre locurile de desfacere ori depozitare aveau să fie distruse de îndată ce soseau la destinație. Cuvântul cafea era scos din dicționare și din orice alte scripte, iar folosirea lui era sever sancționată fiind dăunătoare și ilegală.

Elena Dican

REGELE PRIBEAG

Regii și împărații din povești se cuibăreau în sufletul meu de copil întocmai cum erau înfățișați în basme. Se cuibăreau, mă înduioșau și acolo rămăneau bătrâneii aceia simpatici și buni care-și conduceau cu dreptate ținuturile peste care domneau. Și care, de cele mai multe ori, se străduiau să-și mărite niște fiice, cam trei la număr în aproape toate poveștile. De fapt, două dintre ele, pe cele mari. Fiindcă, nu știu de ce, pentru acestea nu se-nghesuia nici un pretendent. Toți aspirau, pe capete, la mâna fetei celei mici. Pentru care se și luptau în toate felurile, cu săbii ascuțite sau în luptă dreaptă, corp la corp, cu diverși căpcăuni sau zmei. După cum se vede, în poveștile noastre cu regi și împărați, nici măcar personajele negative nu făceau coadă la pețit pentru primele două născute, dorită era doar mezina. Și nimic nu te-ar fi putut opri să te întrebi, dacă ai fi avut structură de cârcotaș, de ce mai apăreau în poveste prințesele cele mari. Numai așa, spre a fi făcute de răs, spre a fi umilite? Pare, astfel, destul de probabil că poveștile nemuritoare mi-au dezvoltat un fel de complex care s-ar putea numi în psihologie complexul primului născut, mă gândesc. Poate că a și fost definit deja, dar nu știu dacă în sensul în care mi-a marcat mie trăirile. Pentru că, multă vreme, ori de câte ori mă aflam în preajma unei persoane mai tânără decât mine, fie și numai cu câteva zile, aceea era, firește, cea care deținea, comparativ, toate calitățile. Iar dacă se-ntâmpla ca în anumite circumstanțe să mă aflu printre persoane mai în vârstă, chiar dacă diferența era una nesemnificativă, în mod sigur eu eram cea mai frumoasă și cea mai deșteaptă pentru singurul motiv că eram «cea mică». Și, întotdeauna în astfel de împrejurări, mi se părea că sunt în centrul atenției, că toată lumea se învârte în jurul meu. Păi, nu așa se întâmpla cu fata cea mică a împăratului din poveste?

Fără îndoială, poveștile nemuritoare rămân și astăzi minunate, nu am motiv să contest asta. Dimpotrivă, voi iubi mereu generozitatea care răzbate din ele. Iar acum, după atâția ani, încerc să deștelenesc misterul nedumeririi mele din

copilărie. Un rege vorbind la radio era ultimul lucru la care m-aș fi așteptat. Emisiunile radiofonice erau, potrivit logicii mele, incompatibile cu postura de rege. Nu știam cuvântul și cu atât mai puțin ce semnifică el, dar cred că priveam ca pe un sacrilegiu alăturarea unui rege de un microfon. Nu a unui rege anume, ci a oricărui rege, a personajului din poveste. Era ca și cum s-ar fi comis o crimă de lezmajestate.

Azi nu mai știu cum a început povestea. Nu mai știu cum am reușit să captez unda aceea interzisă. N-am făcut-o cu intenție, dar s-a întâmplat ca într-o zi să aud și să ascult pe o frecvență o persoană care vorbea în limba mea și care se prezenta drept rege. Sau era prezentat ca fiind regele României. Nu știam de unde apăruse acest rege cu vocea lui. Ce aflasem odată, la școală, de la un profesor care ne relatase întâmplarea ca pe un fapt divers, era că, atunci când incredibilii noștri conducători preluaseră puterea spre a ocroti poporul și a-i construi viitorul luminos într-o țară care le datora numai lor, desigur, întreaga înflorire, îi ceruseră regelui să plece și să lase poporul în pace. Și, ca să-l convingă, îi umpluseră un ditamai trenul cu bogății de neimaginat, numai și numai spre a scăpa țara de un astfel de conducător. Evident, nu se osteniseră să întrebe și țara dacă asta era dorința ei. Nu se-mpiedicau, nici pe departe, de amănunte nesemnificative.

Reținusem povestea asta, dar nu fusesem niciodată preocupată de adevărul ei. Nu eram, în general, preocupată de adevărul lor, al prigonitorilor. Pe care nici prin cap nu-mi trecea să-i contest. Nici pe ei, nici adevărurile pe care le clamau. Mă născusem cu adevărurile acestea, mutilate, și, iată, creșteam cu ele. Iar pentru copilul de atunci, întâmplarea cu alungarea regelui era la fel de îndepărtată în timp precum erau basmele pe care le iubeam atât de mult. Un rege, acolo, care plecase și ne lăsase pe noi liniștiți, să ne vedem de ale noastre. N-aveam cum să nu cred ce aflasem la școală. Că doar cu asta, cu lămurirea noastră, se ocupau cei ce ne desenau viețile și destinele fără să ne-ntrebe și pe noi dacă arhitectura ne convenea. Nu, nu ne-ntrebau. Numai că, în lipsa datelor care să permită fie și o firavă comparație a ceea ce trăiam, pe mulți dintre noi ne-ar fi întrebant degeaba. Pe mine, cel puțin, în zadar m-ar fi întrebant. Nu făceam parte dintre cei dispuși să le dea planurile peste cap. Nu aveam nici vârsta potrivită pen-

tru asta și nici motivele nu știam să le caut. Cu atât mai puțin să le descopăr. Copilul cu sufletul împăcat, îndopat și înțesat cu doctrina și cu lozincile vremii, se pomenise, din nou, mândru peste poate de bravii lui conducători. Care, iată, înfăptuiseră un alt act de dreptate. Printre multe altele, era de la sine înțeles. Asta pentru că, fără să știu exact cum, lucrurile se răsuciseră, cumva, în mintea mea. În loc să simt revoltă la gândul că regele despre care mi se pomenea plecase cu bogățiile țării, mă rog, cu o parte dintre ele, așa cum ziceau ei, eu mă umflam în pene de dragul onorantului gest. Erau lucrurile regelui în vagoanele cu pricina? Erau! I se cuveneau? Fi-rește! Pentru mine era și simplu, și clar. Ca lumina zilei. Așa era drept să fie. Și, iată, acum a venit vremea să mă întreb cât din « vina » de a nu fi simțit niciun fel de revoltă în fața așa-zisului furt al bogățiilor se datorează firii mele idealist-justițiar și cât a fost consecința tonului neutru al profesorului meu povestitor care, în focul istorisirii, cuprins, de bună seamă, de vârtejul indignării, al dezaprobării și al revoltei, pesemne că uitase să le și manifeste, concret, în fața noastră. Ratând, astfel, și direcția, și ținta. Cine l-ar fi putut acuza ? Că doar uitarea e, și ea, cum altfel ?, scrisă-n legile-omenesti...

Mândră, împăcată și dolidă de certitudini cum eram, pesemne că numai curiozitatea de cea mai banală și comună sorginte mă împinsese să ascult vocea aceea ciudată de la radio. O voce de rege. Altfel, am continuat să rămân destul de indiferentă, fără sentimente și fără resentimente. Deoarece, pentru mine, glasul acela de pe unde, căruia nu-i puteam atașa vreun chip, nu prezenta nici interes prea mare, nici vreun pericol de neevitat sau de neînvinș. Din două motive: o dată fiindcă persoana se afla prea departe, pe undeva, hăt, în lumea asta mare; a doua oară fiindcă era tare bătrân, cred că aflasem că avea în jur de cincizeci de ani, nu știam câți peste sau câți în minus, dar, ce mai conta ? Și dacă ar fi avut mai puțini ani, mie tot bătrân mi s-ar fi părut. Că așa erau regii, oameni în vârstă. Oricum, nu am înțeles multă vreme despre ce vorbea regele nostru pe frecvențele ascultate clandestin. Adică înțelegeam cuvintele, dar nu pricepeam sensul. Plină de convingerile mele de nestrămutat atâta amar de vreme și lipsită de cunoașterea adevăratei istorii, nici măcar nu aflasem că programul acela de radio era interzis, că nu aveai voie să-l ascuți. Nici n-aș fi înțeles de ce trebuia să fie

interzis. De aceea a fost nevoie, fără îndoială, de multă subtilitate pentru a reuși să convingi un copil că nu poate să facă un lucru care lui i se părea total inofensiv. Era musai să-i aduci argumente credibile și să nu-l dezamăgești.

Îmi mai amintesc că tatăl meu nu a vorbit de rău persoana aceea care se numea rege. Rege al României, nu oricare. Iar mie mi se părea ciudat doar faptul că, uite, exista un rege care lipsea din cărțile cu povești. Citisem multe, în mod sigur el nu apărea. Că lipsea și din cărțile mele de istorie, n-am mai observat. Nimeni nu mi vorbea despre vitejia și despre măreția lui. Confiscate, și una, și alta, în felul în care i se confiscase tot. Iar de povestit, tatăl meu mi-a povestit foarte puțin despre el și nu-mi mai aduc aminte ce. Poate că nici el nu prea știa, avea doar opt ani atunci când regele fusese izgonit din țară. Prea puțini pentru amintiri. Iar la școală, bănuiesc, nici el nu învățase despre suveran. Aidoma mie și generației mele, tatăl meu și generația lui, precum și alte generații care au urmat nu primiseră informații decât despre regi din vechime și despre alți domnitori care trăiseră cu veacuri în urmă. Presupun că nici manualul lui de istorie nu pomenea și nu vorbea de bine decât despre suveranii care se pierdeau în negura vremurilor suficient de mult și îndeajuns de sigur încât să nu prezinte nici cel mai neînsemnat pericol pentru diriguitorii timpurilor noi pe care toți le trăiam plenar. Să nu le amenințe, în nici un fel, poziția. Dar, se vedea treaba, nici tatăl meu nu avea nimic de împărțit cu regele

exilat, fiindcă vocea și atitudinea paternă nu exprimau nici supărare, nici furie.

Drumul de atunci, când pentru mine regele nu era decât o voce a unui bătrân pierdut în lumea ce-mi părea fără hotar, și până azi, când, oricum, lumea mi se pare mult mai mică și nici hotarele nu-mi mai par de neatins, până azi când regele pe nedrept surghiunit, regele țării mele și al meu este, în ce mă privește, una dintre cele mai credibile și mai fascinante personalități ale lumii noastre, un reper autentic într-un spațiu și într-o vreme aproape lipsite de repere, a fost lung. Fără puțință de tăgadă, convingerea mea de azi se datorează și poveștilor de neuitat, cu adevărat nemuritoare, care mi-au fascinat anii copilăriei și care mă făceau să-i iubesc sincer pe bătrânii aceia inofensivi care se numeau regi sau împărați. Și, poate, în aceeași măsură sau chiar într-o proporție mai mare, sentimentele și atitudinea de azi față de suveranul alungat atâta amar de vreme se datorează cuvintelor și atitudinii tatălui meu care nu avea, în îndepărtata mea copilărie, nici un război personal de dus cu regele nostru pribeag și urgisit. Un rege care, într-un mod de-a dreptul bizar și descumpănitor, vorbea la radio. Cu speranțe și cu năzuințe pentru țara de care nu-l despărteau, de fapt, nici foarte multe mări, nici foarte multe țări. Doar lacătele care o ferecaseră și zăbrelele care o împrejmuiseră.

Fragment revizuit din volumul memorialistic «Între perfectul simplu și perfectul compus», editura ELiteratura, București, 2013

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Adrian Frătilă, Mihaela Meravei
și Spiridon Popescu*

Monica Grasu

POEMELE UNEI IDENTITĂȚI BUCOLICE

Poet al unei sensibilități neconcesive și al unei imaginații de mare densitate metaforică, Vladimir Udrescu construiește o operă lirică singulară, situată între vizionarism, reflecție existențială și spirit contestatar. În schimb, nu este și nu a fost nicicând un adept al modei poetice. Scrisul său a venit mereu pe un culoar separat și distinct, vădit și de parcursul (biografic) al acestuia. Ieșind greu din carapacea sertarului, din cauza cenzurii, poemele lui Vladimir Udrescu au avut dintotdeauna un limbaj al lor, prin care s-a auzit nu doar vocea autorului, ci a unei colectivități și a unei epoci întregi. Figurând, astfel, ca o sinteză de întâmplări și imagini, această poezie își exaltă expresivitatea în cel mai firesc mod cu putință: este „amară și inclementă”, dar și „jucăușă”, cum spunea, foarte inspirat, scriitorul Ion Papuc într-o cronică recentă, apărută în „Convorbiri literare” (iunie, 2025).

Autor al mai multor volume de poezie, dar și de critică sau eseu, Vladimir Udrescu a publicat doar în perioada postdecembristă, din motive lesne de înțeles, așa cum aminteam anterior. Între cărțile sale, se află *scot cavaleria* (2009), *dolor* (2010), *îmblânzitorul de lumini* (publicistică și eseu contemporan, 2013), *Telegarii de poștă* (publicistică și eseu contemporan, 2016), *ubi sunt... lamento* (2017), *Boieri dumneavoastră – Hegemonice* (2019), *Ultimele zile din viața canonului* (2021), *Teaidō* (antologie lirică româno-maghiară, 2022), *O șirincă de mister* (2025).

Volumul recent, *Bucolice. Viața la țară în Dacia Felix* (Editura TipoMoldova, Iași, 2025), marchează apariția unor poeme (de tip caravană), ludice și dinamice, prin care se reactualizează, la modul parodic și asumat subiectiv, o lume predominant apusă, dar încă vie în memoria colectivă. Totul, de la titlu la sonoritatea numelor, la anvergura temporală și culturală, reverberează puternic. Autorul preferă această construcție amplă, în care dezvoltă un dialog tensionat cu memoria și cu dinamica fragilă a timpului. Intrăm, astfel, pe un teritoriu literar și național, unde trecutul e repovestit cu ironie, blândețe și luciditate. În scenografia lumii, unele gesturi se repetă, iar autorul privește toate

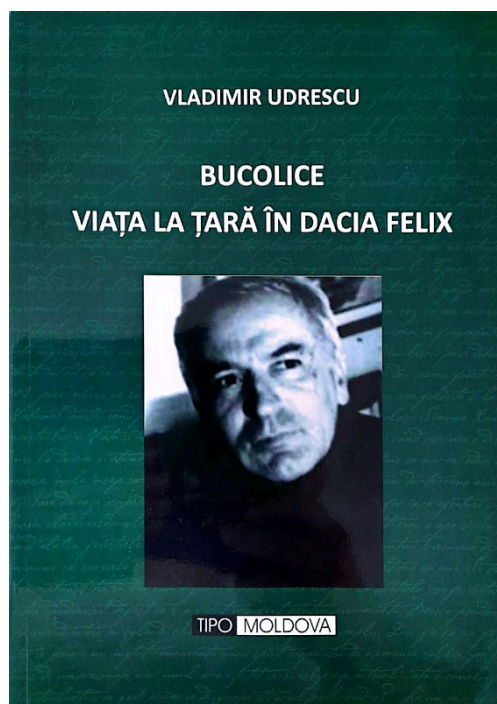
aceste mutații și opțiuni, la scară simbolică, unde deva la intersecția dintre biografie și memorie. Într-un fel, eul biografic a devenit eu-martor, depunând mărturie lirică despre arhitectonica lumii românești în anii totalitarismului, cu referințe directe la experiențele din beciurile Securității, la teama generalizată și la compromisurile unor confrăți literari și nu numai.

Dacia Felix poate fi, metaforic, un teritoriu poetic reimaginat, o Arcadie carpatină, un spațiu mitic, idealizat în tradiția literară. În același timp, utilizarea sintagmei latine trimite la o notă parodică, subtil politică, aluzivă la felul în care modernitatea recuperează, uniformizează sau instrumentalizează imaginarul popular. Poemele lui Vladimir Udrescu se construiesc pe o tensiune permanentă: între idilic și real, între sacru și profan, între ritmul lent al naturii și invazia elementelor moderne. Dar Udrescu nu practică bucolismul clasic, el nu descrie un sat arhetipal, static, ci unul aflat într-o continuă transformare, la răscrucea vremurilor: „în dimineața colectivă/ singurătatea este o fecioară violată/ nu te poți scălda-n veci/ în apele inocenței// copoi de marmură ai iluziei/ auzi-i cum hămăie pe drumuri/ și canale/ de un fir de păr atârână orizontul cu botniță/ între steagurile roșii pe maluri// din turbioanele munților/ se revarsă o dacică jale/ încât Florea și Floarea cu sapele pe umăr/ își spun adevărat este/ că inima-i plină de amărăciune...” (*la o răscruce*). Discursul poetic are un ritm amețitor, învăluind, într-un delir de trimiteri intertextuale, nume diverse, unele cunoscute, altele mai obscure, parafraze, titluri de cărți, cuvinte inventate și abrevieri, termeni populari și regionalisme, rusisme, expresii latinești, enumerări de tot felul, toate ivite în pagină dintr-un inepuizabil rezervor de incantații. Poetul oferă un spectacol complex al ruralității contemporane: un mozaic de figuri, ritualuri și scene, fiecare purtând o semnificație stratificată pe axa timpului, din comunism până în prezent.

De remarcat este capacitatea autorului de a armoniza tonul grav cu cel ludic. În numeroase poeme, imaginile naturii, redate cu un lirism intens (culorile, mirosurile, zvonul vegetației, vibrația anotimpurilor și a muncilor agricole), sunt contrabalansate de o notă ironică, fie printr-o replică neașteptată, fie prin introducerea unui element al prezentului care rupe atmosfera. În acest fel, poezia lui Vladimir Udrescu transformă satul într-un laborator al identității românești.

nești: un spațiu în care coexistă vechiul sacru, pragmatismul zilnic, umorul popular, fragilitatea oamenilor, oportunismul și adaptarea continuă. Un scurt popas în acest univers ne oferă versurile: „...cu spaima-n oase Florea și Floarea/ se furișează-n odaie ca-ntr-o carapace/ ascultând cum amurgul îmbobocit de pace/ trece agale călare/ pe colinele infinitului plâpând/ semnul blând de dincolo/ mutilat rămâne în urma turmelor de veșnicii/ plângând” (*turme de veșnicii*).

O notă personală a lirismului de față se regăsește la nivel stilistic. Vladimir Udrescu îmbină versul fluid, aproape narativ, cu momente de densitate metaforică. Poezia sa aduce expresii surprinzătoare, păstrându-și prospețimea, verva, originalitatea. În plus, ironiile discrete și imaginile bine alese conduc cititorul spre o zonă reflexiv-meditativă pe marginea trecutului, a istoriei, a destinului național și individual. Poemele au un aer de poveste, cu ritmuri largi și ample, cu un puls al trăirii interioare foarte prezent. Toate acestea îndreptățesc afirmația lui Ion Papuc, la care subscriem la rândul nostru: „Vladimir Udrescu este un poet stăpân pe subtilitățile limbii noastre ca nimeni altul, însă cu deosebire cult, știind cotloanele poeziei române de o viață. El însuși adăugându-se acesteia cu texte în totul remarcabile.” În definitiv, poezia lui Vladimir Udrescu rămâne expresia unei autenticități lirice rare, refractară convențiilor și fidelă propriului său univers.

Mircea Pospai

VIA TRANSILVANICA, ÎN FILE DE CARTE

De la început vreau să vă spun că rândurile de mai jos nu au doar scopul prezentării unei cărți, ci și pe acela de a vă propune o meditație asupra a ceea ce reprezintă, pentru un om, curajul, adaptabilitatea, tenacitatea și, dacă este nevoie, puterea de a renunța. Aceste gânduri m-au străbătut când am terminat de citit cartea *Drumuri fără de sfârșit. Jurnalul unei călătorii de suflet* (Editura Floare de Iris, 2026), scrisă de Luminița Bufanu, ale cărei drumuri profesionale au început în presa craioveană, spre a o îndrepta mai apoi, cu schimbarea domeniului, către București.

Traseul cu numele de mai sus, stabilit și amenajat cu niște ani în urmă de împătimiți ai drumețiilor și iubitori ai frumuseților românești, este unul lung și anevoios, care pornește din zona severineană a Dunării și „taie” țara în diagonală, prin Transilvania, până în extremitatea de nord-est, la Putna. La început a fost străbătut doar de drumeți experimentați, pe lângă care treptat s-au adăugat unii cu mai puțini „kilometri la activ” și cu mai puțină experiență, apoi și oameni care nu călătoriseră pe jos distanțe lungi, dar care au fost atrași de ineditul experienței și de dorința unei evadări din cotidian.

Cam între ultimele două categorii se afla și autoarea cărții, Luminița Bufanu, atunci când s-a gândit că ar putea porni la drum. Conștientizarea dificultăților exista din start. Știa că sunt de străbătut peste 1000 de km, că drumul este uneori accidentat, prin munți și prin păduri, că trebuie luptat cu greutatea bagajului (rucsacul cu cortul și toate cele necesare supraviețuirii) și cu greutatea pe care le poate provoca natura (căldură, ploi, vânt și altele).

Dar, odată venit gândul, autoarea și-a stabilit câteva lucruri clare. Între acestea – conștientizarea dificultăților, asumarea acestora și a tuturor neprevăzutelor, iar, în final, acțiunea deliberată. În carte, autoarea notează: „Știu că nu mă voi întoarce aceeași. Știu că drumul mă va transforma – poate puțin, poate profund și îmi asum această transformare”.

Prima etapă a fost aceea a pregătirii, marcată de întrebări, de ezitări și învingerea prejudecăților. Printre întrebări se aflau cele legate de duritatea antrenamentelor, de lupta cu sine („Merită să renunți la confortul de acasă, pentru atâtea necunoscute?“), lupta cu ideile celorlalți, sceptici privind capacitatea de a rezista drumului.

În pofida tuturor acestora, autoarea și-a găsit o tovarășă de drum, și-a făcut bagajul, a pus rucsacul în spate și a plecat într-o călătorie în care, pe ansamblu, s-a regăsit pe sine, s-a redescoperit și s-a reinventat.

Locul de pornire, după primirea binecuvântării, a fost Mănăstirea Putna. Primii 30 de kilometri – o încântare: dealurile Putnei, ale Suceviței sau cele de pe Obcina Mică. Autorul acestor rânduri le-a văzut, pe toate, dar... din mașină. Fantastice! Luminița Bufanu însă a început, cu aceste prime zeci de kilometri, un episod de poveste din viața sa. Marcat de descoperirea unor locuri fascinante, de întâlniri cu oameni minunați, de povești ale locurilor, de întâmplări neprevăzute, de drumuri bătătorite sau poteci abia vizibile prin păduri. Cu trăiri de rai sau momente de iad. Cu noroc la câte un transport sau cu eforturi supraomenești pentru a străbate ultimii kilometri ai câte unei etape. Cu strigăte (la propriu) de triumf sau cu lacrimi ascunse. Uneori cu izbucniri reale în plâns. Cu calculul kilometrilor care uneori par nesfârșiți sau cu calculul banilor care se pot termina înaintea kilometrilor. Cu bucuria secretă că la o mănăstire (Moldovița) nu au fost oprite să cumpere bilet, apoi preotul le-a oferit o masă la trapeza mănăstirii. Două femei cu rucsac în spate, voal pe cap și toiag în mână. Dar de acolo au plecat pe, citez: „un drum de o frumusețe uimitoare, cu cărări pline de flori, poieni însoțite, peisaje fascinante“.

Înșirăm aici numele câtorva locuri străbătute, care sigur vă spun câte ceva, spre a releva frumusețile și semnificațiile traseului: Fundul Moldovei, Mestecăniș, Vatra Dornei, Poiana

Negri, Poiana Stampei, Colibița, Bistrița Bârgăului, Gurghiu, Toaca, Sovata, Praid, Odorheiu Secuiesc, Sighișoara, Copșa Mică, Mediaș, Agârbiciu, Blaj, Alba Iulia, Sebeș, Cugir, Sarmisegetusa Regia, Clopotiva, Sarmisegetusa Ulpia Traiana.

Zeci de întâmplări, fiecare cu tâlcul său, bine subliniat de autoare. Cartea este un excelent jurnal al călătoriei.

Dar la Sarmisegetusa cu autoarea se petrece ceva care este omenesc și care, tocmai de aceea, dă un farmec aparte întregii povești. Era ziua a 38-a a drumeției, cu medie de 25 de km pe zi, pe jos. Aici autoarea se simte la capătul puterilor și are curajul renunțării.

Călătoria, la propriu, se încheie, dar aventura legată de aceasta nu. Sau, mai exact, cum spune chiar autoarea: „Drumeția pentru mine nu s-a sfârșit, ci a deschis un nou mod de a trăi viața și noi orizonturi“.

Între aceste noi orizonturi s-a aflat și hotărârea de a scrie o carte, care a fost lansată și la Craiova, în mediul cultural admirabil al bibliotecii Aman.

Drumeție fără de sfârșit este o carte care, în cea mai mare parte, se constituie în jurnal de călătorie, cu o structură bine încheată, cu titluri și subtitluri semnificative, cu descrieri și dialoguri memorabile, cu date și reflecții despre locuri, cu preo-

cupare pentru atractivitate la lectură și cu capacitatea narațiunii de a te face să dai pagina mai departe.

Pe final cartea devine un fel de ghid al drumețului, cu sfaturi de tot felul, unele de ordin general, altele personale. Este o carte în care se regăsesc, printre rânduri, elementele care vorbesc despre curajul abordării unei probleme în viață, despre tenacitate, despre necesitatea adaptabilității și, dacă este nevoie, despre curajul renunțării. Elemente care, chiar dacă adesea nu ne gândim la ele, au o mare importanță în reușitele sau nereușitele dintr-o viață. Autoarea merită, fără îndoială, toate aplauzele pentru modul cum a abordat, la un pic peste 50 de ani, dificila și riscanta călătorie, dar și aprecierile noastre pentru o carte interesantă, atractivă și utilă.

Eliza Raha

**FIGURI FEMININE
MARCANTE
PREZENTATE ORIGINAL
ÎN VOLUMUL**

... *Și i s-a spus femeie*

Doamna literaturii române Paula Romanescu s-a impus ca om de cultură prin neobositele sale participări la activități literar-culturale, oriunde este invitată în țară, de la foruri academice și cenacluri literare ale elitei scriitoricești la modeste locuri ale durerii și neîndurării, uimind cu virtuozitatea stilistică a discursului și farmecul oratoric, de asemenea, cu memoria fabuloasă, recitând pe de rost mii și mii de versuri din zestrea personală ori a poezilor consacrați. În mod sigur știe pe dinafară „poezia penitenciară” pe care a strâns-o într-o unică și remarcabilă antologie bilingvă intitulată „Unde sunt cei care nu mai sunt”, oferind-o cu smerenie spre cunoaștere. Sensibilă și profundă poetă, prozatoare și eseistă înzestrată cu un inconfundabil har de povestitoare, duhul ironiei, al hazului de necaz zburdând în voie în paginile cărților sale, și neîntrecută traducătoare a poeziei în și din limba franceză, de la versurile hoinarului de geniu Francois Villon până la ale clasicilor cunoscuți și admirați, doamna Paula Romanescu a înnobilit patrimoniul literaturii române și universale cu distincția caratelor operei sale. Pentru toate acestea a primit importante recunoașteri în țară și străinătate: Membră USR, 2004, Membre de L' Academie Europeenne des Sciences, des Lettres et des Arts (Paris, Sorbonne), 2010, Meritul Cultural în Grad de Cavaler – Președinția României, 2011. De asemenea, a primit numeroase premii și distincții europene și din țară. Aș umple o pagină cu acestea.

În rândurile care urmează mă voi referi la volumul II al unei elaborate lucrări istoric-

literare „... Și i s-a spus femeie (II)”, Ed. Cartea Românească/ EDUCAȚIONAL/ 2024, Iași, ediție elegantă, îngrijită, prefațată de acad. Gheorghe Păun al cărui important condei îi consfințește competențele narative cât și impetuoșitatea și originalitatea mijloacelor stilistice.

Cercetătoare avidă de cunoaștere, în evoluția sa de-a lungul timpului, în domeniul istoric, al diplomației, al științelor exacte cât și al artelor: muzică, de operă și simfonică, teatru, dans, balet, literatură de toate genurile, presă, pictură, sculptură, d-na Paula Romanescu aduce în lumina tiparului o lucrare performantă, prezentată la un înalt rafinament stilistic și intelectual, cu iscodiri filozofice. Densitatea informațiilor imprimă scrierii o dinamică percutantă, însă darul de a istorisi cucerește cititorul, la momentul potrivit folosind elocvent atât citate celebre cât și expresii neaoșe amintind de omenia, hazul și ironia specifice românului.

Un talent creativ de excepție, pe care sunt altoite o memorie fabuloasă, o profundă și înțeleaptă gândire cu rădăcini adânci în ancestralul neamului românesc, un spirit analitic și de sinteză, coagulând, într-o logică perfectă, o multitudine de date și informații din zonele: social, politic, economic, etnic ale mediului în care trăiește personajul principal, anturajul și starea de spirit specifică timpului contemporan acestuia. De asemenea, devoalarea unor secrete, nedreptăți, lașități, mai toate, o vreme, ținute sub

obroc.

După o privire generală asupra eternului feminin oglindit în opere nemuritoare – muzică, literatură, pictură, sculptură etc. – urmează 37 de episoade cuprinzând biografia unor cunoscute personalități feminine din diferite perioade istorice ce au traversat Europa și arealul țării noastre.

Evocă succint și elegant, uneori ironic, diferite ipostaze, circumstanțe, unele spectaculoase, din viața eroinei episodului respectiv, în jurul căreia se țese o ramificație de alte personaje și diferite întâmplări. Aflăm date esențiale ale biografiei acesteia, despre mediul social în care i s-

a format personalitatea, relații, încrengături de neamuri și prietenii, ocazie cu care înfloresc alte și alte conexiuni, se derulează fragmente de istorie devoalate obiectiv, scrise ca o poveste fascinantă, dovedind virtuozitate lingvistică și stilistică, în același timp precumpănind o gândire clară, matură și de o superioară înțelegere, care clarifică fenomene sociale, culturale, economice, politice aflate într-o indestructibilă coeziune.

În desfășurarea acestei memorabile cărți, deslușim câteva repere care grupează personalitățile aduse în pagini. Aș începe într-o altă derulare și anume cu marile figuri feminine românești, înflăcărare de sentimente patriotice, cum ar fi Elena Cuza, Ecaterina (Cocuța) Vogoride, Martha Bibescu, Elena Bibescu, Maria Rosetti (englezoaica Mary Grant), Alexandrina Cantacuzino ș.a. Mari figuri de intelectuale, oameni de știință precum Ștefania Mărcăneanu, cea nedreptățită de infatuarea europeană cât și de lășitatea autorităților românești, importanța contribuției adusă culturii din vremea respectivă de către regina Elisabeta, alias Carmen Sylva, o adevărată mecena, apoi personaje importante din viața unor mari personalități românești, cum ar fi Elena Daniello, „cumintea Greierușă”, blânda susținătoare a genialului Lucian Blaga, și alte, alte figuri feminine marcante ale epocilor în care au trăit, unele luminând puternic, altele ocrotitoare discrete. Un destin ciudat, întortochiat ne promite a cunoaște viața Annei Simonis din Homorod. Desigur întâlnim și figuri ca Maruca Cantacuzino, Natalia Negru, Liane de Pougy etc., femei excentrice, instabile emoțional, dar, care au marcat existența unor personalități importante ale culturii noastre. În mod deosebit m-a impresionat povestea de iubire dintre Ana Davila, descendentă a încrengăturii Goleescu-Racoviță și celebrul medic francez Carol Davila, pe care i-a unit un gingaș buchet de violete de Parma.

Adeseori, doamna Paula Romanescu ne poartă cu gândul și simțirile și în lumea pariziană, strălucitoare, invitându-ne la un adevărat festin cultural, ocazie cu care intrăm în intimitatea vieții familiale, sociale, politice, culturale din vremuri apuse a unor personalități marcante, rămase în memoria istoriei sau pe care scriitoarea găsește de cuviință că merită a fi cuprinse în cartea sa. Figuri feminine ale unor personalități culturale ori numai cu rol decorativ, fenomen specific acelor timpuri, defilează, pe podiumul

istoric, în spiritul trecutelor vremuri. Poete, prozatoare, muziciene, sculptorițe, pictorițe, mari intelectuale, oameni de știință, unele de origine română, întregesc un tablou fascinant al paradoxului feminității, al puterii ei de seducție, de primordialitate cât și de iubire și sacrificiu. Lavinia Fontana, Madame de Sevigne, Cleopatra Selene, Elisabeth Vigee, Emilie du Chatelet, Marie-Anne Collot, Anna Brâncoveanu, contesina de Noailles, și câte altele încântă cu apariția lor fermecătoare.

Ce povești frumoase, unele cu parfum romantic, altele tumultuoase, despre regine încoronate și neîncoronate, despre domnițe și prințese, despre doamne, domnișoare și „demoazele” ne dăruiește doamna Paula Romanescu! Din noianul de surse culege și conexează acele date trebuincioase mesajului pe care dorește a-l transmite cititorului în legătură cu personajul principal.

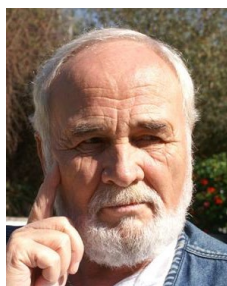
Simbol al nemuririi eternului feminin, al inteligenței, al dăruirii și al puterii de sacrificiu, Mama – paradisul dintâi, Maria Teodorescu din Boțești de Argeș, măritată cu Tata – Gheorghe Teodorescu din muscelul Țuțuleștilor, părinți a trei copii – Mircea, Lucia și Paula (scriitoarea), rămâne demnă reprezentantă a tainei maternității ca dar de preț și fir continuu al vieții pe pământ, veșnică prin Cuvânt de harul fiicei Paula Romanescu. Citez: „(...) Mama mesteca mămăliga și tăcea. Vocea tatei a tunat: „Ești mută, femeie? TU ce le dai?” Și atunci (o, binecuvântată dumnezeiască oră!) ochii albaștri ai mamei l-au privit cu semeție princiară, făcălețul de lemn a încremenit în aurul fierbinte din ceaun și, cu voce clară, limpede, de mare tragediană... optimistă, a glăsuț: „Eu le-am dat viață! Dacă nu vor ști cum să și-o trăiască, e treaba lor! (...)”

S-ar putea afirma despre această carte că se definește drept o lucrare științifică, de interes istoric adunând în paginile sale date, informații importante despre cultura și civilizația europeană ale secolelor trecute, înveșmântată în straiile de sărbătoare ale harului de neîntrecută povestitoare ori o incursiune itinerantă, antrenantă în special prin lumea artistică, mondenă românească și europeană, aducând spre cunoaștere personalități feminine care s-au remarcat în mod deosebit.

Intrând într-o altă zonă, adiacentă ezoterului, titlul cărții induce către ideea de spirit încorporat într-o entitate pământească cu anumite caracteristici anatomice și morfologice căreia (...) „i s-a spus femeie”, fiindcă cu rol decisiv în

viața bărbaților și/sau a societății din timpurile în care a trăit.

Pentru mine, în calitate de cititoare, doamna Paula Romanescu constituie nu numai o talentată scriitoare, dotată cu o inteligență și memorie de excepție, ci și un exemplu de înalt patriotism și lucidă gândire, oferindu-ne cărți de o incontestabilă valoare, lectura acestora prilejuindu-ne o stare de spirit înălțătoare, cât și regretul resimțit atunci când privirile se opresc asupra ultimelor Cuvinte. Nemuritoare.

Mihai Antonescu

DIN DOR DE NEMAI SINGURĂTATE

Romanul scriitoarei **Daria Dalin, Bomboane acrișoare, Editura EIKON, 2026**, mi-a provocat insomnii și neliniști preț de câteva nopți. Modest ca dimensiuni, doar 125 de pagini, dar scris într-un ritm alert și mereu în conflict cu timpul unei narațiuni în care povestirea naște altă povestire care la rândul-i se stinge în pragul altei povestiri și tot așa. Romanul mustește de trăiri, pe cât de excelent realizate stilistic, tot pe atât de greu suportabile prin dramatismul trăirii existențiale la răspântia limitei extreme.

Subiectul nu este musai unul nou, nemai vehiculat în literatura actuală. Despre copii abandonati, ajunși la cheremul unei societăți al cărui scop este câștigul cu orice preț și prin orice mijloace, s-a mai tot scris și se va mai scrie. Trăim de multă vreme într-o lume a lui „care pe care”, într-un timp grăbit să-și ardă până la scrum toate părțile bune, demne de OM așa cum le-a gândit Însuși Creatorul, lăsând moștenire viitorului pulberea și cenușa unei vinovate existențe lipsită de orice măreție.

Copiii străzii: regii neîncoronați ai unei lumi triste și la nașterea cărora nimeni nu a plâns, nimeni nu s-a bucurat auzindu-le cel dintâi scâncet. Copii abuzați sexual, aidoma îngerilor fără vină căzând dintr-un cer de neînțeles pentru ei direct în brațele nenorocirii, strigând fără să știe numele cui îl strigă în ajutor la ceas de nemai suportabilă umilință.

Excepționale tablouri narative așterne Daria Dalin sub ochii cititorului! Pariul cu sinceritatea este unul dintre atuurile pe care autoarea mizează fără greș, utilizând un limbaj frust dar nu lipsit de căldură, fără artificii sau false lumini, așezând între realități crude și o posibilă totuși schimbare de înțelegere a lumii inevitabile altfel, spiritul motivat și altruist al ființei de excepție care este însăși povestitoarea și care, despre alții povestind, despre sine însăși pare a povesti.

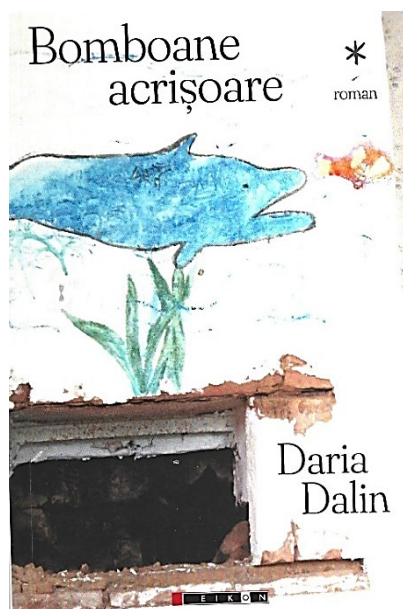
Pe principiul că dacă tot ce mișcă și respiră are un suflet, musai e să intervină și un spirit călăuzitor care să discearnă o realitate pentru fiecare din noianul aparențelor valabile tuturor, fie că despre Om sau animal este vorba.

Astfel, personaje cum sunt cățelul Haihui, pisica Nani, Naia, Nada, Noel sau Nimu, suflete schilodite pe termen nelimitat cum s-ar părea, își află loc de măreață înțelegere și iubire în preajma celei ce pare să fi trecut prin toate la rândul-i, cu asupra de măsură. Și toate astea, din dor de celălalt și de nemai singurătate. Căci despre singurătăți ne vorbește Daria Dalin prin paginile acestei foarte bine scrise cărți, despre spaima și răătăcirile ființei de trup și-a deznădejdiei nemai reîntocmirii întregului în carnea normalității.

Firește, romanul **Bomboane acrișoare** e o poveste fără final, cum aflu că s-a mai spus, o bubă greu de extirpat de pe trupul și așa bolnav al lumii drumetind înspre partea întunecată a răului devenit atotstăpânitor.

Dincolo de mesajul frust și greu digerabil al concluziei că aici nu se mai prea poate face nimic, ne alegem

totuși cu dulcamarul plăcerii unei lecturi excelente, cu profunzimi ale cugetului la care doar prin rugăciune poți ajunge, bănuind în toate astea și-n altele încă destule ce alcătuiesc narațiunea, valoarea și talentul cu totul speciale ale Dăriei Dalin.

Florentin Papescu

**ALEXANDRU CAZACU:
SPAȚIUL ȘI
CUVINTELE (EDITURA
SUD, 2025)**

Debutând în ceea ce am putea numi „pepiniera de talente” a generosului Tudor Opriș, într-o pagină literară a cotidianului „Tineretul liber” din 1995, dl. Alexandru Cazacu s-a dovedit a fi ulterior un harnic autor, creațiile sale (publicistică și poezie) fiind găzduite în numeroase publicații (în *Fișa biografică* inserată la sfârșitul prezentului volum sunt citate aproape o sută de reviste din toată țara) – o dovadă, între multe altele, că scrierile sale destinate tiparului au fost/sunt remarcate și apreciate ca atare.

Pe de altă parte, sau mai bine zis în consens cu aceste prestații, bilanțul editorial, numărând și el opt titluri inspirate (*Paralele îmbrățișate* – 1995, *Capcanele inserării* – 1998, *Mărturie nimănui* – 1990, *Rumegușul orelor de jazz* – 1999, *Tâlhari sau profeți* – 2001, *Duminica în Est* – 2017, *Mesaje pentru Iulia* – 2018, *O cameră single* – 2020, *Ora H* – 2021) a venit nu numai să completeze benefic o operă literară, ci și să configureze și mai exact reperele acesteia, punând în lumină o originalitate aflată dincolo de orice îndoială.

Așa stând lucrurile, decizia acestui autor de a-și aduna într-un volum, cel pe care îl ai acum în mâini, stimate cititor, articolele publicate în marea lor majoritate, dacă nu cumva în totalitate, în revista „Sud” – publicația care de-a lungul a aproape treizeci de ani de când apare în orașul Bolintin Vale din județul Giurgiu s-a impus ca un brand cultural incontestabil și unanim recunoscut, îmi apare și mie, ca și multora dintre cei care vor fi urmărind spectacolul literar al ultimelor decenii, drept un gest nu numai necesar și binevenit, ci și foarte important, atât pentru autor cât și pentru completarea tabloului mai larg al beletristicii și publicisticii din imediata noastră vecinătate.

Este reconfortant să constăți că un autor ajuns la jumătatea vieții (dl. Alexandru Cazacu s-a născut la 25.04.1975 în Oltenița, jud. Călărași) are deja în spate o operă care, deși nu e mare în dimensiuni s-a impus și se îmbogățește

continuu prin forma și formule în care sunt concentrate idei și subiecte incitante pentru lector, impresionând, nu în ultimul rând, printr-o anume empatie cu cei cărora le este adresată.

Evident, citindu-i amintita fișă biobibliografică și aflând că dl. Alexandru Cazacu nu este un ins care a venit în literatură după urmarea unei facultăți umaniste, ci dinspre economie (a absolvit Facultatea de Finanțe-Bănci în 2008 și a fost și bursier al unei Universități din Franța) se naște din capul locului o întrebare firească: În ce măsură un astfel de autor venit „dinafară” poate intra, la o adică, în concurență cu un altul care și-a petrecut studenția „ucenicind” la clasicii și modernii culturii naționale și ai celei universale.

Spațiul și cuvintele, cartea de acum, vine să spulbere definitiv o astfel de „prejudecată”, în eventualitatea că ea l-ar pune pe gânduri pe cititor.

Pe cât de original în poezie, tot pe atât de „exact” în ideile avute în vedere în publicistica pe care o practică, dl. Alexandru Cazacu impresionează tocmai grație rigorii și a exercițiului bine temperat în evaluarea nu atât a operei celui comentat cât mai degrabă prin ideile puse *ab intio* în pagină și transcenderea lor, pe un fir nevăzut, adesea tainic, în arealul biografic al unui scriitor – așa cum, desigur, i se relevă acela prin anume date ale operei.

În fond, altfel spus, dl. Alexandru Cazacu este un căutător al unor linii comune, de forță, care-l leagă pe un scriitor de un altul, indiferent dacă ei au trăit în aceeași vreme ori în timpuri diferite, liantul constând într-un determinism cu același efect.

Neconținut autorul acestui volum este frământat de neliniști și întrebări cărora le caută răspunsuri și mai întotdeauna le află aplecându-se asupra paginilor celor care-i pot adeveri, fără puțință de tăgadă, gândul de la care a pornit.

Teme aflate în discuție de mai multă vreme (precum discrepanța dintre neconcordanțele, chiar și contradicțiile dintre Nord și Sud, dintre Est și Vest, ca realitate spirituală și nu numai, material social, îi inspiră autorului un fel de contrapunct (*Spațiul și cuvintele*), ilustrarea fiind făcută cu Nichifor Crainic și Ion Vinea.

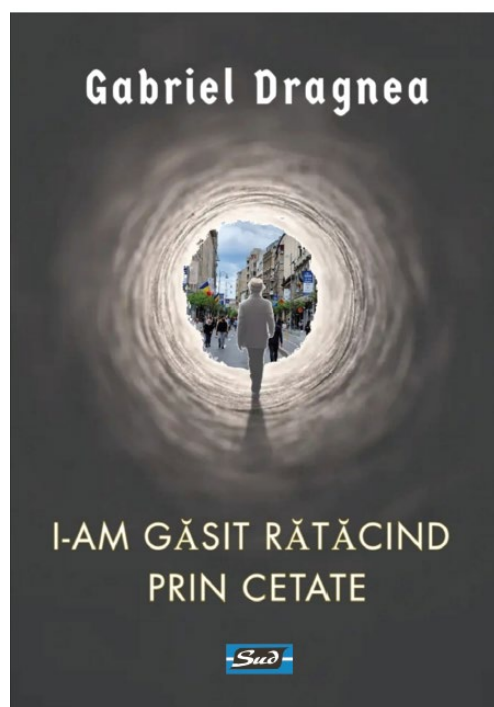
Într-un loc în vizor se află ceea ce comentatorul numește „Amprenta locală” (exemple: Ion Pillat și Radu Stanca, dintr-un șir mai larg de scriitori), în altul analistul demonstrează că poziția de „neutralitate” a fost (și probabil a rămas) falimentară, Ion Caraion și Tristan Tzara

fiind, fără îndoială, doar două din multe alte cazuri. Nefiind un dicționar sau o istorie literară pe înțelesul comun al termenilor, comentatorul nu intră în detalii, nu face cronologii și nici liste de „teme”. El sugerează numai, dându-i cititorului posibilitatea să ducă mai departe investigația și, prin extrapolare, să descopere situații și destine marcate de același fapt.

Neinteresat de ierarhizări, de cronologii, dl. Alexandru Cazacu „vede idei”, cum ar fi spus Camil Petrescu și de aceea d-și scrie cu dezin-voltură despre scriitori din diverse generații (accentul căzând, totuși, pe numele unor autori afirmați și reținuți de istoria literară a ultimilor cincizeci de ani, toți dispăruți mai devreme sau mai târziu și deci cu opera, atâta câtă a fost, încheiată).

Într-un fel (și nu cred că exagerez!) omul cifrelor exacte care este prin formație autorul procedează ca-n matematică, fizică sau oricare altă știință exactă: mai întâi expune ideea (ceea ce e de demonstrat), apoi vine cu exemple literare cât se poate de concrete și în final trage o concluzie (ceea ce era de demonstrat).

Din largul evantai de teme și subiecte cităm aproape aleatoriu: Ai și/sau dincolo (Ilarie Voronca, Vasile Voiculescu), Valoarea promisiuni (Nicolae Labiș, Magda Isanos), Starea de frontieră (Mircea Streinul, Petru Carp), Luciditate, Reziliență, Incertitudine (Max Blecher, Camil Petrescu), Melancolie și carnavalul post adevărului (Mateiu Caragiale, Fănuș Neagu).

Florian Capcea

STAREA DE SPIRIT A POEZIEI (ELEANOR MIRCEA)

Forțând întrucâtva realitatea, vom accepta ideea că timpul formelor moderniste în poezie s-a scurs. Dar, cum poezia nu are o vreme a ei, este firesc să nutrești convingerea că sfârșitul curentului căruia, *volens-nolens*, îi aparține, devine, ireversibil, începutul altuia mai avangardist. Indiferent de *pre-textele* ce trasează o eventuală/speculativă linie de frontieră între *ce a fost* și *ce urmează*, un lucru este clar: poezia, desigur, în actul său fundamental de formare/manifestare, poartă, fără echivoc, amprenta unui *diegesis paradigmatic*, care, supus inerentei intervertiri, nu scade cu nimic din semnificația și caracterul arhetipurilor preexistente.

În toate cazurile, aserțiunea justifică trăsăturile ilocutorii ale verbalizării gândurilor și, în sincron, demonstrează limpede, cu oricâte metamorfoze și influențe generaționiste s-ar confrunta, esența emoțională a sinelui, transcende accelerat tehnica variabilă a contrapunctului. În contextul devenirii sau, mă rog, al decăderii expresivității rostirii poetice, se poate arăta că cuvintele ce o alcătuiesc „sunt mereu, în același timp semne și lucruri” (G. Genette) care – adăugăm noi – îi perpetuează sensul inițial, fără a fi pândit de riscul disoluției. Reflectând asupra axiomei adusă în discuție, destul de explicită după aparență, nu este de mirare, constatăm, că tot mai mulți poeți contemporani nu ezită să recupereze în scriitura lor postmodernă, caracterizată prin instabilitate somptuoasă, reminiscențele/ambiguitățile fenomenelor decadente.

Într-o astfel de circumstanță se situează și Eleanor Mircea cu volumul *Eu nu sunt aici* (Editura Aius, Craiova, 2020), titlu-incipit care, inspirat probabil de leitmotivul recurent al poeziilor Anei Blandiana – *eu nu sânt aici*, reflectă conținutul ideatic al ansamblului în a cărui arhitectură se disting ritualurile adecvate ale existenței unui incontestabil imaginar funcțional-semantic. În consecință, în configurația ficțională a poemelor depistăm criptate nonsensurile și sensurile emoționale ale lumilor din afară și

dinlăuntru ființei în care are loc o spectaculoasă „retrezire” (Nicolae Manolescu) a vocilor proprii tiparelor consfințite în literatură. Iradiația lor, nu încapă îndoială, pune sub semnul veridicității transgresiunea circumscrisă simptomatului declin al modernismului.

Pentru a înțelege cât mai bine poziționarea Eleanorei Mircea *vis-à-vis* de avatarurile prin care trece acesta din urmă, este suficient să convenim asupra aserțiunii lui Roger Caillois (*Eseuri despre imaginație*, Editura Univers, 1975, p. 317), că „poetul cere limbajului cuvintele sale cele mai puțin folosite, sporește puterea altora și încredințează unei caligrafii somptuoase menirea de a-i sustrage discursul oricărui context trivial”.

În temeiul primei instanțe de apel, „înfățișarea” stilului dezvoltat *de facto* de Eleanor Mircea în spațiul profund, fabulos, misterios al poeziei, exprimă, din perspectiva punerii în practică a narativului liric, spiritul inventiv aplicat în întruparea trăirilor: „eu nu sunt aici/ calci pe zilele mele sfărâmate de stânci/ pe oasele mele de piatră, pe rădăcinile lungi/ în locul meu, crivățul latră/ eu nu sunt aici, e doar glasul ciulinilor goi/ doar mieunatul din ziduri ciuntite de ploii/ eu nu sunt aici, dar din mine/ răsar primăverile coapte/ și urcă lumina în cerul de lapte/ eu nu sunt aici, m-am risipit în cuvinte/ de mine să îți aduci pretutindeni aminte” (*eu sunt aici*).

Dotat cu o neîndoielnică percepție senzorială, personajul liric, prefigurând o multitudine de inovații conoscitive în conceptul de poeticitate, ne recomandă, sub umbrela vizibilă a subtilităților estetice tipice *bildungs*-ului cu talent stihuit, odiseea unui *eu empiric*, subordonat alterității de o chinuitoare suferință mărturisită: „nimicul se nimicise și se prefăcuse-n nisip/ deșert de singurătăți căscate până la cer/ până departe/ spre nicăieri/ inima mea murise și ea demult o dată cu/ trunchiul/ măcinat măcinat/ risipit în cele patru vânturi fără nori/ ceasurile s-au lungit

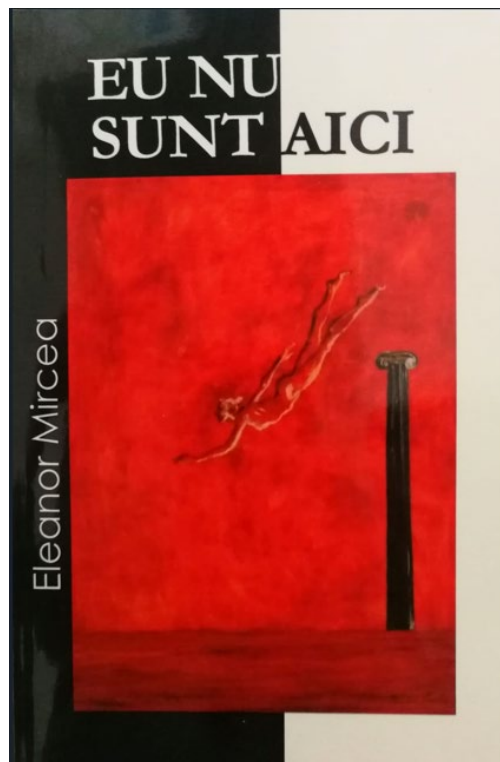
la infinit din lentori/ au adormit/ au putrezit” (*Și dintr-o dată lumile s-au colorat în verde*).

Vidul existențial este simbolizat prin „transfuzarea” de efluviile meditațiilor asupra efemerității timpului, devoalându-i vădit glasul interior și, totodată, ambiguizându-i fiorul speranței că până la urmă, după tensionate așteptări, „busola s-a oprit din dans/ și ne gândește” (*Inundație*), iar roțile acestuia „se avântă în șir prin tunelurile adânci/ din care nu vom mai ieși nicio dată” (*Plouă orașul*). Deseori, topologiile travaliului creației, prin insolitarea limbajului, sunt

plasate sub puterea deriziunii, anume pentru a ne încredința că aspirația către absolut impune, înainte de toate, a-i atribui vieții, prin discurs poetic, înțeles noetic: „Făt-frumos mă știe/ când zac fără vlagă/ și aș vrea/ să pot uita că exist/ el mă ia în brațe mă sărută/ peste cearcăne/ peste riduri/ Făt frumos mă trezește/ din timpul scurs/ ochii mi se deschid/ înverzesc din vid/ Albă ca zăpada e vie” (*Făt-frumos*), și: „timpul roade un capăt de ață/ animal cu dinții mânjiți/ închis în cămară/ suntem doar noi/ am uitat sau ne amintim/ ochi uscat în ochi/ ne privim” (*Insomnie*); sau: „pe limbă îmi curge vin amar și sânge/ va veni răstignirea/ toate acele m-

au înțepat/ în vene în burtă în ochi/ fiecare picătură a plouat înăuntru/ ziua și noaptea fugeau grăbite cu limba/ mea arsă/ funiile mi-au sorbit răsuflarea/ din mine încă mai picură infinitul” (*Și mă întreb până când*).

Reflecțiile asupra *muririi* și *eternității* ființei (teme explorate cu predilecție) aprofundează, în rama gândurilor, cu patetism reținut, observăm, starea abisală a poetei prinsă între real și ficțional, între timpul trăirilor și timpul plăsmuirilor și, desigur, între sacru și profan, fapt care ilustrează, în regimul spunerilor scripturale intens ideografiate cu deja descrisa tentă epică, textualizarea/transfigurarea imaginarului asumat genuin: „din cer veneau pânze de zgură/ se umpluse aerul/ mi-am înghițit limba/ am plâns în pustiu/ luminează-mi, Doamne, ochii gândului/ cred în făcătorul cerului și al pământului/ te-am

căutat pătimașă/ te-am vrut să îmi acoperi coasta golașă/ dar tu erai în pământ și în cer/ nici oase, nici suflet/ doar un tablou într-o fereastră/ nimeni nu te-a mai văzut/ nimeni nu te-a mai căutat/ flacăra arsă în ger” (*Agripina*), și: „plângeam în mine/ ca să nu se scurgă timpul prin pereți/ vecinii luaseră seama de la o vreme/ era sângele meu negru/ igrasie/ mai ales noaptea/ cascada flămândă curgea/ pete vechi și totuși/ cineva era mereu/ criminal în serie/ venit acolo/

dernist-optzecist, nouăzecista Eleanor Mircea, respinge deliberat conformismul și, volens-nolens, se alătură generației Z, și, din această ipostază, își reglează tonul spre cerința „dezmembrării” ritmurilor tradiționale, așa cum a postulat-o Ihab Hassan în *The Dismemberment of Orpheus: Toward a Postmodern Literature* (1971).

Respectiva viziune, să recunoaștem, destul de motivațională, dacă ne-am raporta la afectele literare hibrid aparținente unora dintre literații contemporani, are efecte, totuși, dintre cele mai benefice pentru regimul expresiv al poeziei viitorului. Cum de acest lucru este conștientă, întocmai unui vizionar pătimaș, Eleanor Mircea extrage din fațetele retoricii iconoclaste ale epocilor predestinate a fi recuzate de istorie, inefabile/sincretice modalități de redare poetică expresivă. Pe baza acestui raționament, autoarea, oferind în această privință destule argumente privind realitatea că prin actul său cognitiv-scriptural subminează credibilitatea supraviețuirii postmodernismului, nu ezită, deloc în opoziție cu esteticianul menționat mai înainte, să „mitizeze” abstractul, absurdul, dezordinea sintactică, paradoxismul, **coexistența internă a contrariilor**: „toamnele au coridoare/ plecăm încet/ toamnele sunt/ despre vechi rădăcini/ ce-și îmbrățișează pomii/ și eu/ colind apoi curg/ dedesubt” (*Gânduri subterane*), și: „ah, numai tu/ preschimbi vinul în sânge/ îmi strâng seringă pumnul de oase/ mi le-am înfipt pe toate/ din piele să se nască/ ah, să se nască/ cu ochii tăi” (*Ah, numai tu*); sau: „Hai să tăcem ca și cum/ am coase/ gura cămășii/ hai să ne coasem/ gura/ coasa tace/ sub pământ/ ne-am ascuns/ ochii” (*Hai*).

Privite într-o altă cheie, poemele din cartea *Eu nu sunt aici* forează în magma gesturilor lăuntrice, reflexive, singulare, ale conștiinței auctoriale care, prin reflectare în arhetip, inițiază călătorii în universuri verslibriste, răscolind perpetuu resursele limbajului. Versurile: „eu nu sunt aici, m-am risipit în cuvinte/ de mine să îți

să le adape somnul/ cu resturi și alge/ să le astupe viața// de fiecare dată/ le încuia oasele/ le schimba sângele/ într-o seringă le fura copiii/ le punea cioburi pe degete/ ei visau și uitau” (*Criminal în serie*); sau: „o lumânare/ firul își pâlpâie pleopa/ lumină subțire s-o luăm cu noi dincolo/ din care sunt” (*The end*).

Lucidă, **evidențiind o chibzuință premeditată în abandonarea manierismului mo**

aduci pretutindeni aminte” (*Eu nu sunt aici*) și „ne uităm prin tuneluri/ unii la alții/ ne uităm/ cât poate curge privirea/ ne iubim și uităm/ că iubim/ ne uităm” (*Cât poate curge privirea*), îi justifică, clar, concepția despre existența poetică prin creație. Poeta validează, astfel, ideea că nu „poetizează” și nici nu întrupează în versuri trăiri, viziuni și ficțiuni, ea este însăși întruchiparea Poeziei.

Zenovie Cărlugea

**MARIN RADA ȘI
AZIMUTUL POEZIEI
SALE:**

„Am dat timpul înapoi/ cu o clipă,/ acum pot opri în aer/ săgeata fumegândă/ a războiului...” (*Zidul*)...

Primim de la poetul slătinean MARIN RADA (n. 1954) un volum recent apărut intitulat *Iarba roșie* (Ed Rafet, Râmnicu-Sărat, 2025, 142 p; Carte premiată în cadrul Festivalului Int. „Titel Constantinescu”, ed. XVIII, 2025)

Întâlnindu-i numele prin unele reviste literare de ținută (Familia, Convorbiri literare, Banchetul, Litere, Luceafărul etc.), am realizat că autorul poemelor nu este chiar un începător.

Într-adevăr, dl Marin Rada a debutat editorial în 1991 cu volumul de versuri „Scriitori ne-terminate”, după care a urmat o tăcere îndelungată, de trei decenii, când are loc o relansare matură a acestei poezii tot mai interiorizată, reflexivă, ispitită de reflexele heideggeriene ale unor căutări de sine, în general o poezie nu numai gândită cu măsură observativ-emoțională și echilibru sufletească, dar și bine pusă în ramă. Și ceea ce este mai important, poezia dlui Marin Rada are o linie sigură, construită fiind pe ceea

ce Ștefan Augustin Doinaș numea „ax liric”, dincolo de ispitele centrifugale ale unei anume mode de lirism devălmaș, care rămâne o simplă pilitură lexical-imagistică nereușind a se concentra pe un anumit enunț sugerând idei, sentimente, trăiri, fapte de viață...

Chiar titlurile volumelor reușesc să strângă la un loc, într-un reliefare structurală a unei tematici strânse, liniile de forță ale unui lirism trăit, care izvorăște natural, cu mare impact literar, dintr-o experiență de viață, dintr-o lume de amintiri și memorări, precum și din viziunea autentică a felului de a simți și trăi poezia, de a fi cât mai original.

Iată, spre exemplu, poemul „Iarba roșie”, din volumul omonim, aflată la p. 135, în care jocul culorilor reliefează însăși ideea de a da poeziei un nou contur, atunci când spiritul trăiește în etapa „rubedo”, după aceea „albedo” din prefacerile alchimice: „Noaptea aduce cu sine/o liniște albă// (...)// Am inventat eu însumi/ iarba roșie sub zăpadă,/ brațelor le e teamă/ să mângâie, ochiului/ îi e teamă să vadă...// Noaptea aduce cu sine/o liniște albă...” (vol. „Iarba roșie”).

Obsedat, se pare, de contrastantele culori „alb” (din sfera semantică a „zăpezii”) și roșu (semantică „sângelui”), poetul realizează nu atât texte de atmosferă cât de sugestii sufletești de profunzime, albul și roșu fiind „etape” consubstanțiale într-un proces existențial și ființial: „Deși aștept supus/ la marginea apelor,/ pietrele albe/ cioplesc în trupul meu/ stânca primordială,/ zile și nopți nesfârșite/ întunericul și lumina,/ toate deodată./ (...)// Ce mână nevăzută/ golește pietrele roșii/ de sânge?” (Pietrele albe, pietrele roșii). Paleta coloristică se completează, bunăoară, cu simbolistica locului „verde”, într-o „Golgotă”, care vine ca o împlinire într-o suferință, ca „un răsărit” binemeritat de „flăcări în flăcări/ peste ochiul lumii/ deschis”: „Nu mai aștept decât/ Golgota plină de verde,/ în paradis...”

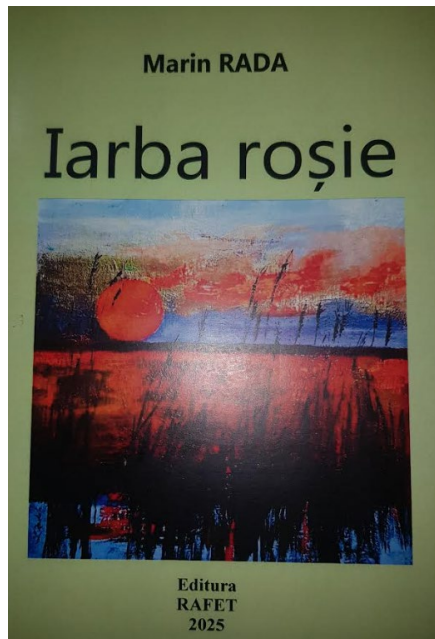
Un fluid imens al memorărilor antrenează metafore-simbol de mare freamăt existențialist, încât impresia că toată această poezie izvorăște din realități trăite, rămase undeva într-un trecut

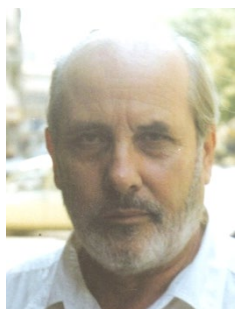
astfel recuperat din apele vieții, este puternică, structurantă, definibilă pentru spiritul poetului, inepuizabil în introspecții și solilocvii ale regăsirii de sine: „Mi-amintesc cât de repede/mă chemau primăvara, salcâmi,/ ce miresme lăsa liliacul prin sat./ ploua cu petale de crini și petunii,/ într-o noapte două ramuri de măr/ s-au visat.// Încă n-am auzit/ niciun cuvânt despre miere,/ păsările, parcă, niciodată n-au fost,/ se aud bătăile inimii cu putere,/ flutură eșarfa cerului fără rost.// Nu mai e aproape nimic de spus,/ arborii s-au lipit azi-noapte de cer,/ cu rădăcinile-n sus...” (Cotidian).

Nu lipsesc trimiterile la ceea ce îndeobște numim „arte poetice”, precum în acest „Zbor”, ce definește stadiul matur al „păsării” pregătite de zbor, într-o augurală ipostază sugerând o împlinire/ rodire autumnală: „Acum știu/ să mă înalț în cuvinte,/ nu mă mai ating/ nicio durere,/ anotimpurile se schimbă/ și oamenii, asemenea lor,/ sunt mai aproape/ de lumina/ dintr-o picătură de miere.// «Nu te opri tocmai acum»,/ îmi șoptește uneori/ și un țipăt rămâne în urmă/ ca o pădure/ plină de întrebări.// Acum știu să mă înalț/peste cun-

vinte, ca peste nori...” (Zbor).

De remarcat cum ideea pe care merge poezia este condusă/ construită cu linie sigură, precum și o anumită pricepere de ritualizare a gestului liric, prin cultivarea repetițiilor, rotunjind, în finaluri expresive, sentimentul evocat. Impresia generală este aceea de „timp consumat” și de „recuperare” prin poezie a „lăzii de zestre”, cum puternic este și un anumit sentiment al finitudinii, al cercului care se închide inevitabil, totul cu o împăcare de senectute care armonizează contrariile, oferind starea de liniște înălțătoare, de chietudine transcendentă: „Inevitabil,/ îmi voi lipi urechea/ ce coaja subțire a copacului,/ cineva se va întoarce din drum/ și îmi va spune că arde,/ într-o spirală înaltă,/ flacăra zeilor.// În curând/ vor înmuguri cuvintele/ și ploaia se va sparge/ în cercuri multicolore,/ gândul că mă voi risipi/ în fuioare de fum,/ este mai înalt decât clipa/ rotundă, strânsă în cerc/ ca o lacrimă.” (Cercul).

Ion Haineș

DESPRE O CONSTELAȚIE STILISTICĂ LITERARĂ ȘI JURNALISTICĂ

De curând, a apărut o nouă carte, *O constelație stilistică literară și jurnalistică*, vol. al II-lea, Editura UZP, București, 2025, autor Ioan N. Roșca. Cartea este o continuare a volumului I, apărut la aceeași editură, în 2021. Este un eveniment editorial. Profesorul universitar dr. Ioan N. Roșca a desfășurat o bogată activitate didactică în domeniul filosofiei și jurnalismului, la Universitatea București și Universitatea „Spiru Haret”. S-a afirmat publicistic în trei domenii ale culturii: 1) filosofie (18 cărți de unic autor, 10 cărți în colaborare, numeroase studii, articole, comunicări), 2) jurnalism cultural (6 cărți de unic autor, realizator Tv de emisiuni culturale, eseuri, articole, cronici de literatură și artă), 3) literatură (3 cărți de poezie și o carte de proză).

Distins cu premiul Vasile Conta al Academiei Române pe anul 2001, cu premiul Constantin Noica al A.O.Ș.R. pe anul 2017, este un reper al înaltei culturi, care promovează valorile autentice, prin analiza profundă, la obiect, chiar dacă unii autori sunt mai puțin cunoscuți.

Autorul este Membru de onoare al Academiei Oamenilor de Știință din România și Membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

Cartea este structurată pe trei coordonate: I Poezie, II Proză, III Jurnalism, iar autorii sunt urmăriți în ordine alfabetică. Desigur, Eminescu este deasupra tuturor, reper unic atât în domeniul poeziei, cât și al ziaristicii.

Capitolul POEZIE se deschide cu un studiu al autorului despre *Eminescu, mereu actual*. Eminescu este o prezență permanentă, atât ca poet, cât și ca jurnalist. Pe drept cuvânt, Constantin Noica l-a numit „omul deplin al culturii românești”. Eminescu este cel mai mare poet al românilor prin profunzimea operei sale, prin marea bogăție tematică, prin diversitatea stilurilor, el este creatorul limbii române literare. El este cel mai mare ziarist român prin cunoașterea și dezbateră problemelor realității românești ale vremii sale. El a demonstrat bogate cunoș-

tințe economice, sociale, politice, culturale, de istorie și de filosofia istoriei. A militat pentru dezvoltarea economică organică a României, începând cu economia rurală, s-a pronunțat pentru o economie industrială, corespunzătoare unui stat capitalist modern.

Un eseu interesant este *Poezia lui Eminescu și poezia contemporană*. Autorul conchide: „În pofida unor reticențe contemporane, Eminescu a ridicat poezia pe culmi nemaiaținse până la el atât prin profunzimea ideilor și sentimentelor, cât și prin plasticitatea imaginilor, prin varietatea formelor prozodice, prin melodicitate, prin bogăția rimelor și raritatea unora dintre ele, prin integrarea firească a unor neologisme, ca și prin lipsa cantonării într-un singur stil literar” (p. 19). „Sintetizând, Eminescu este inițiatorul poeziei române moderne, iar prin limbajul său poetic, ca și prin cel al prozei sale, în parte realistă, în parte fantastică, este și unul dintre creatorii limbii noastre literare” (p. 19). De asemenea, autorul consideră că poezia lui Eminescu a influențat poezia românească ulterioară, permițându-i să se ridice la valori comparabile cu propria sa creație. Potrivit lui, comparabilă cu poezia lui Eminescu este poezia lui Arghezi, a lui Blaga, Barbu și Bacovia. Însuși Macedonski, cu rondelurile sale despre roze, descinde din Eminescu.

În continuare, din totalul de 33 de autori comentați, am făcut o selecție, pentru a mă referi la cronicile despre cei care mi s-au părut cei mai reprezentativi.

O cronică foarte atentă la nuanțe este aceea despre poezia Danei Oprea din volumul *Daniei@punct.ro* (eLiteratura, 2022). Criticul literar subliniază că autoarea sugerează ea însăși itinerarul tematic al cărții sale, structurându-l în trei cicluri. Primul grupaj, „Silabe”, e un fel de Introducere, fiind alcătuit din câteva micro poezii, aproape haiku-uri, care anunță laitmotive cărții: toamna, tristețea, singurătatea, așteptarea fără speranță. Al doilea ciclu, „Gânduri”, tratează toate temele propuse de autoare. Este vorba despre o poezie reflexivă. Aici se confruntă tema luminii cu tema suferinței. Din dezacordul dintre năzuința spre lumină, iubire, adevăr, bine, frumos cu lumea tot mai indiferentă față de valorile amintite rezultă suferința. Din dezacordul dintre om și lume, poezia Danei Oprea este străbătută de un pregnant filon specific literaturii existențialiste. Poeta găsește resurse de a ieși

din suferință prin trăirea bucuriilor simple, prin intuiția lui Dumnezeu prin care se descoperă pe sine însăși. Majoritatea suferințelor provine din trecerea inexorabilă a timpului, cât și din lumea care nu i-a permis, prin timp, să fie ceea ce este. Motivul toamnei este frecvent în poezia sa. Meditația despre timp devine esențială. În ideea despre timp este cuprinsă și erotica, o iubire care nu a rezistat timpului, pe care poeta o regretă și o însoțește cu reproșuri adresate ambelor părți. Poeta aspiră la înnobilarea sufletului, la înnoire și creativitate. Ea deplânge lipsa de interes pentru poezie sau atitudinile antireligioase.

Volumul de versuri al Danei Oprîță „ne dezvăluie un profil poetic pregnant și frumos conturat”.

De o analiză receptivă și de finețe, realizată de Ioan N. Roșca prin cronicile publicate în reviste literare și în carte, beneficiază și două din cele mai recente volume de versuri ale Passionariei Stoicescu: antologia *O sută și una de poezii* (Editura Academiei Române, 2020) și *Dragul meu Nimeni* (ed. Litera, 2024). Antologia este realizată din cele 12 volume pe care autoarea le-a publicat în perioada 1971-2019. Cu toată marea lor diversitate, poeziile sale au un caracter unitar prin viziune și trăirea sentimentelor. Lumea prezintă o unitate imprimată de Creator. Criticul literar consideră că Poezia Passionariei Stoicescu are *accente romantice* prin pasiunea căutării esențelor, că este *pregnant simbolistă*, că trimite spre *limpezimi clasiciste* și dobândește *aspecte ludice și moderniste*.

În volumele de după 1990, autoarea continuă să dialogheze cu lumea, să rămână atașată frumosului poetic și celorlalte valori spirituale, dar și nemulțumită că oamenii devin mai insensibili la poezie.

Creația poetică a autoarei este unitară prin naturalețea și sinceritatea comunicării și printr-o spontaneitate savantă a discursului liric. Poeziile din prima etapă respectă prozodia clasică, pe când cele din a doua parte sunt scrise în vers alb. În concluzie, poezia Passionariei Stoicescu „ocupă un loc bine distinct și meritat în istoria poeziei române contemporane” (p. 79).

O analiză foarte aplicată și comprehensivă realizează dl. Ioan N. Roșca în eseu *Lidia Vianu – poezia simbolurilor polisemantice*. Este vorba despre cartea *The Wind and the Seagull/Vântul și Pescărușul* (Editura Eikon, 2022). „Este o carte complexă, care tinde să transgre-

seze poezia, să inculce în poezie și reflecții metafizice, și intuiții sapiențiale, cele mai multe dintre acestea fiind incluse în prozopoeme. În fond, rămâne o carte de poezie prin faptul că își subsumează toate tipurile de ziceri unor simboluri poetice de mare combustie lirică. Este o poezie a iubirii dintre bărbat și femeie, într-una dintre formele ei înflăcărate” (p. 84). „Lidia Vianu are știința compoziției unitare a volumului său poetic”, astfel că toate cele patru cicluri „sunt complementare prin faptul că toate simbolurile sunt infuzate de autoare (sau și de cititor) cu multiple conotații ale iubirii” (p. 84).

Simbolurile metafizice Duh Umbră și Aură, care se contopesc în Facără și Lumină, exprimă caracterul reflexiv al poeziei Lidiei Vianu.

Alte cronici de poezie sunt consacrate poezilor Dan Anghelescu – la volumele *Cămașa de forță a clipei* (2022) și *Poeme sub acoperire* (2025), Virgil Diaconu – la vol. *Sufletul pelerin* (2021) și poetei Anca Podgoreanu – la cărțile *Melancolia clipei* (2018) și *Poeme despre neuitare* (2024).

Capitolul de JURNALISM se deschide cu studiul „Eminescu, ziaristul modern de altitudine filosofică”, în care prof. univ. dr. Ioan N. Roșca analizează principalele direcții ale publicistici eminesciene, subliniind modernitatea acesteia și altitudinea filosofică. Eminescu a fost nu numai formatorul poeziei românești moderne, ci și al jurnalismului românesc modern. Ca jurnalist, a fost angajat la ziarele „Curierul de Iași” (mai 1876-octombrie 1877) și „Timpul” (noiembrie 1877-iunie 1883), iar după o întrerupere de 5 ani, a mai colaborat la „România liberă” (în 1888) și „Fântâna Blanduziei” (decembrie 1888-ianuarie 1889).

Ziarul „Timpul” a apărut la 15 martie 1876, ca oficios al Partidului Conservator. În 1876 și la începutul anului următor, a fost condus de Titu Maiorescu, apoi de Ioan Slavici, care l-a convins pe Eminescu să vină și el la „Timpul”. La rândul lui, Eminescu l-a adus la ziar pe I. L. Caragiale. În perioada 16 februarie 1880 - decembrie 1881, Eminescu a îndeplinit funcția de redactor șef. În 1883, ziarul a devenit organul de presă al „opoziției coalizate”.

Subiectele abordate de Eminescu au fost diverse. Eminescu a comentat politica internă și externă a guvernului liberal, aflat la conducere din 1876 până în 1888, a analizat situația economică, socială și culturală gestionată de politi-

ca liberală, a făcut traduceri din presa germană și franceză sau cronici ale unor spectacole sau cărți. Eminescu a fost un critic al politicii liberale, dar critica sa a fost prezidată de o concepție teoretică, sociologică și filosofică.

Perspectiva filosofică a publicisticii eminesciene este implicată în *teoria formelor fără fond*. Teoria fusese lansată de Titu Maiorescu în studiul său din 1868 „În contra direcției de astăzi în cultura română”. Teoria susținea că specificul societății românești de la începutul democratizării sale a constat în faptul că a împrumutat din Occident forme instituționale politice și culturale democratice fără un fond adecvat, fără un nivel ridicat de instrucție și educație. Maiorescu și maiorescienii nu au respins instituțiile capitaliste introduse de liberali, ci s-au pronunțat pentru menținerea lor, concomitent cu asigurarea fondului cultural corespunzător.

Ziaristul Eminescu a adoptat și el teoria formelor fără fond, cu aplicabilitate la realitățile românești.

La începutul activității sale la „Timpul”, Eminescu a publicat o serie de articole sub titlul generic „Icoane vechi și icoane nouă” în care arăta că Parlamentul funcționează cu politicieni fără cultură democratică, unele licee – cu profesori care nu sunt decât absolvenți de liceu, Universitatea – cu profesori de liceu transformați în universitari și unele jurnale – cu jurnaliști cu patru clase.

Potrivit autorului, „Eminescu nu numai a preluat, ci și a dezvoltat *teoria formelor fără fond* prin faptul că a argumentat că lipsa fondului instituțiilor politice și culturale moderne își avea rădăcina cea mai adâncă în viața economică” (p. 150). Potrivit ideii sale despre importanța economicului ca fundal al instituțiilor politice și culturale de tip capitalist, Eminescu a arătat că economia României era axată pe agricultura de tip medieval și lipsită de o industrie alimentară de prelucrare și sporire a valorii produselor agricole. De aici, exploatarea excesivă a țăranului, împovărat cu tot felul de dări și sărăcirea acestuia și a statului român. Eminescu afirma: „Nu trebuie să rămânem un popor agricol, ci

trebuie să devenim și noi națiune industrială”. El s-a pronunțat pentru o dezvoltare economică organică a României, evolutivă, iar nu forțată și bruscă. Eminescu a criticat politicienii vremii și pentru că aceștia practicau traseismul politic, demagogia electorală, manipularea populației.

Eminescu a abordat și unele probleme de politică externă, care priveau relațiile statului cu alte state sau cu cetățenii acestora. El a fost adeptul unei politici de neutralitate, de neaderare la politica niciunui imperiu.

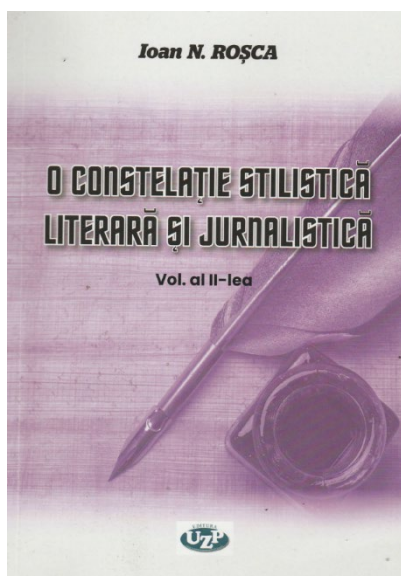
Eminescu a înțeles înnoirea fondului cultural al oricărei forme de activitate. Potrivit lui, fondul cultural al poporului român putea fi ridicat prin perfecționarea învățământului de toate gradele, prin cunoștințe științifice, cât și prin educație morală, care să includă și religia.

Printre cărțile analizate în partea a treia se numără și lucrarea realizată de subsemnatul, Ion Haineș, intitulată *Publicistica marilor scriitori români* (Editura Eikon, 2024). Lucrarea, care completează istoria jurnalismului românesc, este analizată cu precizie și la obiect, fiindu-i subliniate principalele idei și contribuțiile autorului.

Dată fiind conexiunea dintre presa scrisă și literatură, autorul precizează amintitul obiect al lucrării sale, o istorie a presei prin marii ei reprezentanți literari, dar și scopul acesteia, acela de „carte de învățătură” pentru tinerii ziariști contemporani, care să aibă ca model responsabilitatea morală și profesionalismul înaintașilor.

Criticul literar face o clasificare a scriitorilor abordați. Primii ar putea fi numiți *inițiatorii*: Ion Heliade Rădulescu, Gheorghe Asachi, Mihail Kogălniceanu și B. P. Hașdeu. Apoi, *formatorii jurnalismului modern*, cu triada de aur Eminescu, Caragiale, Slavici. Urmează *interbelicii* N. Iorga, O. Goga, T. Arghezi, N. D. Cocea, Ion Vinea, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Mihail Sebastian, Panait Istrati, G. Călinescu, Geo Bogza, Zaharia Stancu. Unii autori sunt exclusiv *postbelici*: Octavian Paler, Marin Preda, Eugen Barbu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Adrian Păunescu.

Ion Haineș contribuie și la reliefaarea genurilor de presă în care *scriitorii* au excelat, cum ar fi pamfletul și reportajul. De exemplu, dintre

pamfletari, Eminescu a cultivat pamfletul la adresa politicianilor demagogi, Arghezi a ridicat pamfletul la nivel de mare artă („Baroane”), Iorga a scris și el pamflete puternice („Lupii”), N. D. Cocea a conferit forță pamfletelor antidi-nastice, Zaharia Stancu a cultiva și el pamfletul politic în ziaristica sa interbelică, Eugen Barbu a fost un polemist incomod și un pamfletar re-du-tabil. Reportajul literar a fost creat de Geo Bog-za, reporteri importanți fiind și Marin Preda și Eugen Barbu. N. Iorga și O. Goga au dat stră-lucire *artei portretului*, ca și G. Călinescu în *Isto-ria literaturii române*. Mihail Sebastian a scris cronică dramatică, Arghezi a inventat o nouă formulă ziaristică: *tableta*, Adrian Păunescu a scris *interviuri*.

Stilistic, cartea se remarcă prin echilibrul aprecierilor.

Altă carte de jurnalism cultural prezentată este o nouă apariție semnată de Florentin Popes-cu, *Invitații mei la Cafeneaua literară TeleMol-dova Plus*, vol. I (Editura Ravex Coms, 2025), în care cunoscutul scriitor și publicist a adunat o parte din discuțiile avute în ultimii doi ani ca moderator cu personalități din variate domenii ale culturii la emisiunea și postul tv menționate mai sus.

O ultimă carte, la care ne vom referi succint, este o reeditare semnată de Cassian Maria Spiri-don, *Eminescu ziarist politic*, ediția a II-a (Editu-ra Hofmann, 2022). Filonul principal al acestei lucrări este prezentat de autor în chiar primul studiu al cărții sale, „Un conservator liberal”, în care acesta consideră că, asemenea lui Maiores-cu, Eminescu a susținut că, deși cultura (fondul) trebuie să primeze asupra instituțiilor politice și culturale (forma), totuși și acestea, odată imple-mentate, stimulează crearea unei culturi cores-punzătoare. De aceea, marele ziarist nu a respins instituțiile capitaliste introduse de liberali, ci s-a pronunțat pentru menținerea lor, concomitent, însă, cu dezvoltarea vieții economice, politice și culturale românești, în sensul modernizării sale treptate. Toate problemele majore ale societății românești, de după Unirea din 1859, au fost trata-te de gazetarul Eminescu prin prisma concepției sale de „conservator liberal”.

Ca și primele două părți ale *Costelației sti-listice*, și partea a treia cuprinde și alte cronici asupra cărora, din motive de spațiu, nu am mai zăbovit.

Diana Dănișor

REFLECȚII ȘI REFRACTĂȚII POETICE

În volumul *Mis-en-abîme*, apărut la faimoasa editură L’Harmattan, Paris, în 2025, Henrieta Ani-șoara Șerban construiește o poezie a interiorității reflectate, a revelațiilor discrete și a tensiunii din-tre vulnerabilitate și luciditate. Titlul – concept literar și vizual cu o lungă genealogie estetică – e o cheie de lectură, nu un simplu ornament: poe-mele funcționează ca suprafețe de reflecție care reiau, refractează și multiplică propriile imagini interioare. Autoarea explorează cu finețe această mișcare a gândului în oglindă, transformând-o într-un principiu poetic central.

Poezia Henrietei Șerban se distinge prin clari-tate și simplitate expresivă, o raritate astăzi, când densitatea imagistică este adesea confundată cu profunzimea. Aici, profunzimea se atinge altfel: prin precizie, prin linii limpezi și printr-o autentică disciplină afectivă. Imaginile recurente – apa, no-roiul, lumina, frunza, abisul – țin o rețea simbolică bine articulată, care leagă corporalul de metafizic într-un dans interior subtil. Autoarea excelează în a transforma obiectele și fenomenele cotidiene în repere ale unei gândiri lirice orientate spre intros-pecție și transformare.

Unul dintre punctele forte ale volumului es-te maturitatea discursului poetic. Nu avem de-a face cu o poezie de confesiune brută, ci cu o voce care știe să-și regleze intensitățile, să-și controleze elanurile și să păstreze echilibrul între emoție și reflecție. Poemele sale despre identitate – ființa ca multiplicitate, ca oglindire în celălalt, ca reconfigurare interioară – sunt printre cele mai inspirate, reușind să surprindă dinamica unui eu în perpetuă devenire fără a cădea în abstract sau patetic.

De asemenea, volumul reușește să îmbine organic dimensiunea afectivă cu cea filosofică. Intuițiile despre aspirație, transcendență, fragili-tate și reconstrucție morală sunt formulate cu o naturalețe care evită atât jargonul teoretic, cât și lirismul excesiv. Autoarea demonstrează o ca-pacitate rară de a transforma reflecția intelectua-lă în gest poetic, în respirație interioară, în mate-rial liric autentic. Acest fel de „filosofie în poe-

zie” – discretă, dar constantă – îi conferă volumului profunzime și substanță.

Unitatea compozițională este un alt atu. Poemele nu sunt aglomerate, nu sunt juxtapuse arbitrar, ci par a se ordona într-o evoluție subtilă: de la fragmentul reflectat la metamorfoză, de la memorie la aspirație, de la fragilitatea materiei la căutarea luminii și a transcendenței. În fond, *Mis-en-abîme* poate fi citit ca un jurnal metafizic al devenirii, un itinerariu interior care are propriul ritm, propria respirație.

În ansamblu, *Mis-en-abîme* este un volum de poezie solid, bine construit, de o sensibilitate matură și de o claritate rară. Henrieta Anișoara Șerban propune o poezie a interiorității lucide, a gesturilor subtile și a metamorfozelor delicate, o poezie care invită la reflecție și la o lectură lentă, atentă. Prin echilibrul dintre trăire și idee, prin unitatea imagistică și prin finețea expresiei, cartea se înscrie firesc în zona poeziei contemporane de calitate, aceea în care sinceritatea, inteligența și forța imaginii se întâlnesc fără ostentație.

Un volum sigur pe sine, promițător și profund – un debut poetic în toată puterea cuvântului, cu ecou.

Dincolo de aceste coordonate deja bine conturate, volumul propune și o experiență particulară a lecturii, una care presupune încetinire și disponibilitate. Nu este o poezie care se lasă epuizată într-o singură parcurgere, ci una care solicită revenirea, reluarea, reîntoarcerea asupra imaginilor și a inflexiunilor subtile ale discursului. Fiecare recitare produce o ușoară deplasare de sens, o nuanțare, o adâncire a percepției.

Această dinamică a reluării apropie volumul de o formă de meditație poetică. Sensul nu este livrat, este mai degrabă construit progresiv, prin acumulare și reflecție. În acest fel, poezia funcționează atât ca expresie, cât și ca exercițiu – un exercițiu al atenției, al interiorizării și al raportării la sine.

Se poate observa, de asemenea, o etică discretă a scriiturii. Autoarea nu forțează imaginea,

nu supralicitează emoția și nu închide sensul în formule definitive. Există o reținere fertilă, o formă de modestie a discursului care-i permite textului să rămână deschis, permeabil, disponibil pentru interpretări multiple. Această deschidere constituie, în ultimă instanță, una dintre calitățile cele mai importante ale volumului.

În același timp, relația dintre vizibil și invizibil, dintre concret și sugestie, este gestionată cu o finețe remarcabilă. Poemele nu explică

lumea, o reflectă fragmentar, lăsând spațiu pentru ceea ce nu poate fi deplin spus. Această tensiune între prezență și absență, între rostire și tăcere, îi conferă volumului o densitate aparte, fără a-l încălca artificial.

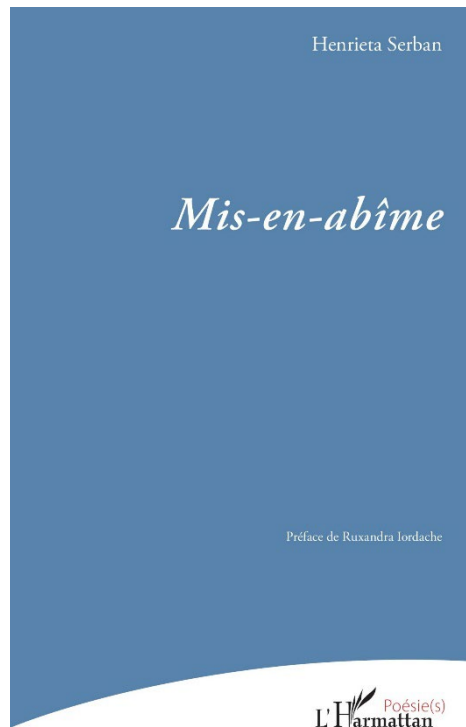
Astfel, *Mis-en-abîme* este o construcție poetică coerentă, un spațiu de experiență în care cititorul este invitat să participe activ la configurarea sensului. Poezia nu se impune, ci se propune; nu închide, ci deschide; nu definește, ci sugerează.

Prin această combinație de rigoare, sensibilitate și deschidere, volumul confirmă un debut reușit, dar și o voce

poetică deja formată, capabilă să susțină un discurs coerent, nuanțat și profund.

În același registru al aprofundării, se poate observa că imaginile recurente funcționează ca repere simbolice, dar și ca mecanisme de organizare a experienței. Ele creează un tip de memorie internă a volumului, o rețea de reluări și variații care dau consistență întregului și îi conferă o formă de continuitate organică. Apa, noroiul, lumina sau abisul nu sunt doar motive lirice, ci devin puncte de concentrare a sensului, spații în care reflecția se adună și se redistribuie.

Această coerență imagistică susține și o anumită economie a discursului. Nimic nu este în exces, nimic nu este redundant în sens negativ; dimpotrivă, reluarea devine variație, iar repetiția capătă funcție de adâncire. Fiecare revenire asupra unei imagini produce o ușoară modificare de perspectivă, ca într-un joc de oglinzi în care același element capătă, de fiecare dată, o altă intensitate.

Se conturează astfel o poetică a nuanței, în care diferențele subtile au o importanță majoră. Volumul nu mizează pe efecte spectaculoase, ci pe acumulări fine, pe deplasări discrete, pe acele transformări lente care modifică în profunzime percepția cititorului. În acest sens, lectura devine un proces activ, un act de participare la configurarea sensului.

De altfel, relația dintre text și cititor este una esențială în economia volumului. Poezia nu se închide în sine, ci își construiește sensul în interacțiune cu cel care o parcurge. Cititorul este invitat să completeze, să continue, să reflecte la rândul său, devenind parte a acestui mecanism de reflecție în abis.

În acest context, se poate vorbi și despre o dimensiune reflexivă extinsă, în care poezia reflectă lumea, reflectând însuși actul de a reflecta. Această autoreferențialitate discretă nu devine niciodată ostentativă, ea rămâne integrată organic în structura textului, contribuind la senzația de profunzime și coerență.

Prin toate aceste elemente, *Mis-en-abîme* se afirmă ca un volum bine construit, ca o propunere poetică matură, care își asumă riscul simplității și reușește, tocmai prin această opțiune, să atingă o autentică profunzime.

Rodica Pospai Păvălan

**DIN AGENDA
CULTURALĂ
CRAIOVEANĂ**

Târgul de Carte „Gaudeamus”, organizat de Radio România, în colaborare cu postul teritorial Radio Oltenia Craiova, s-a desfășurat în perioada 11 – 15 martie, la Teatrul Național „Marin Sorescu”. La deschiderea oficială a fost prezent, alături de președintele Consiliului Județean Dolj, Cosmin Vasile și alte autorități, ministrul culturii, Demeter Andras Istvan, care a avut și calitatea de președinte de onoare al ediției. Pasionații de lectură au avut posibilitatea să aleagă cărțile preferate, dintre cele peste 10.000 de titluri, publicate de peste 40 de edituri. Oferta a fost completată cu o paletă diversificată de jocuri educaționale și muzică. Peste 20

de evenimente, constând, în principal, din lansări de carte și sesiuni de autografe, au adus în fața publicului autori, editori și critici literari. Nu a lipsit tradiționala modalitate de prețuire a performanței, prin evenimentul „Invitați de nota 10: Olimpicii României”, o expoziție de pictură intitulată „Primăvara – Poveste în culori” și alte manifestări specifice unui târg de carte. Pentru cititorii care nu au avut posibilitatea de a ajunge la târg, organizatorii au oferit posibilitatea unei ediții online, găzduită de website-ul www.gaudeamus.ro.

Amplu program cultural de Ziua Olteniei, în perioada 19-22 martie. Manifestările s-au derulat sub egida Primăriei Craiova, în responsabilitatea mai multor instituții culturale, îmbinând tradiția, arta contemporană și experiențele urbane. Pe parcursul a patru zile, orașul a găzduit expoziții, spectacole, tururi ghidate și ateliere pentru copii, în mai multe spații culturale importante. Ediția din acest an a marcat două momente istorice importante: 205 ani de la intrarea oastei lui Tudor Vladimirescu în București și 150 de ani de la nașterea sculptorului Constantin Brâncuși. Dintre manifestările desfășurate la instituții de cultură craiovene menționăm câteva: Expoziția de artă contemporană „*SEMNE și alte SEMNE*”, organizată de Filiala Craiova a Uniunii Artiștilor Plastici din România, în Foaierul Teatrului Național „Marin Sorescu”, locație care a găzduit și Expoziția de reclame „*Negustorii și Prăvăliile Craiovei de altădată. Anunciuri și reclame 1870 – 1989*” obiecte din colecția personală Florin Ciobanu; la Muzeul Cărții și Exilului Românesc a putut fi vizitată Expoziția „*Documente, fotografii și materiale cu personalități din Oltenia, din colecțiile Muzeului*”, iar la Biblioteca Județeană

„Alexandru și Aristia Aman” expoziția „*Carte și documente despre istoria, tradițiile, portul popular și patrimoniul cultural oltenesc*”; tot biblioteca a găzduit și Expoziția de grafică și desen realizată de elevii Liceului de Arte „Mărin Sorescu” pe tema *Ziua Olteniei*; la Casa Băniei au avut loc ateliere interactive pentru copii, cu tehnici tradiționale de cusut, brodat, încondeiat ouă, olărit și realizarea obiectelor din lemn și paie; la Muzeul de Artă Craiova a fost vernisată expoziția „*Colegiul Național Carol I, Craiova – 200 de ani de existență*”. Jubileul Colegiului Carol I a fost ulterior marcat și prin mai multe alte manifestări omagiale.

De Ziua Olteniei, bucurie în Piața Mihai Viteazul.

*

„**Săptămâna Poloneză**” a fost găzduită de Universitatea din Craiova, în perioada 20–24 aprilie. Evenimentul, dedicat promovării culturii, literaturii, muzicii și cinematografini Poloniei, a inclus și o expoziție dedicată vieții și creației lui Frederic Chopin, organizată de Institutul Polonez din București.

*

Zilele Elena Farago, 23-27 martie 2026, la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”. Manifestarea s-a aflat la ediția cu nr. 49, apropiindu-se de semicentenar. S-a desfășurat în cadrul Secției pentru copii și tineret – Ludotecă, cu implicarea personalului bibliotecii și mai multor cadre didactice de la Școala gimnazială „Mircea Eliade”. A fost evocată opera și personalitatea poetei Elena Farago, precum și rolul ei în viața culturală craioveană. Remarcabile momente literare și artistice au fost prezentate în cadrul concursului „Elena Farago – prietena copiilor”.

Aspect de la activitățile din cadrul „Zilelor Elena Farago”

*

Expoziție de fotografie. Pe data de 21 aprilie, la Muzeul Cărții și Exilului Românesc, a fost vernisată expoziția de fotografie bilaterală Craiova – Ploiești „Clădiri de patrimoniu”. Evenimentul a constituit o continuare a vernisajului și dialogurilor care avuseseră loc, anterior, la Ploiești. Cu ajutorul obiectivului fotografic, artiștii genului au conturat o remarcabilă hartă a valorilor de patrimoniu arhitectural și constructiv din cele două orașe, iar dezbaterile specialiștilor din ambele zone au reprezentat adevărate puncte de pornire în valorificarea valorilor. Aceeași remarcabilă instituție a găzduit, pe 3 mai, deschiderea expoziției bilaterale, itinerantă de fotografie ICC România – Grecia, cu genericul „Natură, Cultură și Viață”.

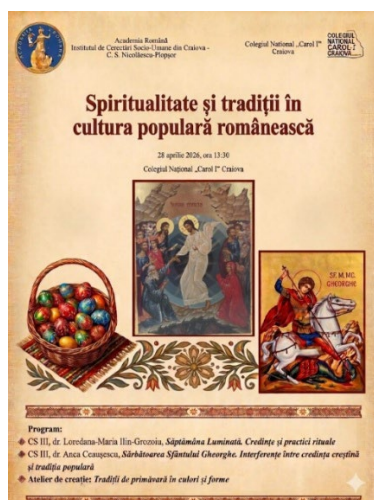
*

Convenția Națională de Science Fiction și Fantasy, ediția 47. Evenimentul a avut loc la Universitatea din Craiova, în perioada 24-26 aprilie. Temele din acest an au fost: *Politici reale în lumi imaginare. Geopolitică și science-fiction* și *Lumi și civilizații extraterestre. Paralele între civilizațiile extraterestre și civilizația umană*. Invitați de onoare au fost cosmonautul Dumitru Dorin Prunariu și scriitorul și publicistul Alexandru Mironov, iar invitați speciali scriitorii Lucian Merișca și Ionuț Manea, alături de artistul grafician Marian Mirescu. În contextual manifestării s-a desfășurat și concursul intitulat *Craiova peste 100 de ani*, prilej de relevare a imaginației mai multor participanți.

*

Proiect educațional pentru promovarea patrimoniului cultural românesc. Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” în colaborare cu Colegiul Național „Carol I”, au desfășurat, în data de 28 aprilie 2026, proiectul educațional-științific *Spiritualitate și tradiții în cultura populară românească*.

Proiectul și-a propus să abordeze tema convergenței dintre cercetarea fundamentală în domeniul științelor socio-umane și actul didactic.

Festivalul de Poezie și Dramaturgie „Patrel Berceanu”, ediția a VII-a, s-a desfășurat în perioada 5-8 mai, la Craiova și Băilești, orașul natal al scriitorului. Organizatorii ediției au fost Filiala Craiova a Uniunii Scriitorilor din România, Primăria și Consiliul local Băilești. La Muzeul de Artă Craiova a fost lansată cartea de publicistică semnată de Patrel Berceanu, volum postum îngrijit de Nicolae Coande și finanțat de Constantin Barbu. De asemenea, a avut loc lansarea numărului 4/2026 al revistei Mozaicul, care cuprinde un consistent dosar dedicat lui Patrel Berceanu. Poetul Ionel Ciupureanu este laureatul din acest an al Premiului de Poezie ce poartă numele poetului omagiat. La Băilești, un grup de scriitori craioveni a evocat personalitatea lui Patrel Berceanu, în fața unui numeros public, alcătuit în special din tineri.

Băilești. Participanți la Festivalul „Patrel Berceanu”.

Festivalul Internațional „Shakespeare”. Organizat de Teatrul Național „Marin Sorescu” din Craiova, împreună cu Fundația „Shakespeare”, prestigiosul eveniment a avut ca temă a ediției *WILL matters/Voința naște materie*, propunând o reflecție asupra voinței ca forță creatoare și motor al imaginației. În perioada 21-31 mai, pe scena naționalului sau în alte aproximativ 60 de spații din Craiova și din localitățile din jur, au avut loc spectacole, concerte, evenimente culturale și experiențe interactive la care au participat sute de artiști, aparținând unor prestigioase companii din numeroase țări, formații de teatru și muzicale din țară, tineri și elevi din școlile municipiului. Pentru amatorii de statistici, notăm că au fost, conform declarațiilor organizatorilor, peste 230 de spectacole și evenimente și 35 de concerte, la care au participat 116 trupe din 70 de țări.

Dintre cărțile lansate în ultima perioadă. La Biblioteca „Alexandru și Aristia Aman”: *Drumeție fără de sfârșit. Jurnalul unei călătorii de suflet*, de Luminița Bufanu (26 martie; vorbitori: Mircea Pospai, Andrada Cojocaru, Luciana Troacă, Mihaela Roșianu); *Shutdown amânat*, de Mircea L. Nincu (24 aprilie; vorbitori: Petrișor Militaru, Ilona Duță, Silviu Gongonea, Alina Ancuța); *Cronici literare simpatetice*, de Dumitru Sârghie (15 mai; vorbitori: Camelia Radulian, Mircea Pospai, Nicolae Marinescu); *Aurelia Kitzu Arimondi. The First Romanian Voice Teacher in the United States of America*, volum semnat de Nicoleta Presură Călina și tradus în limba engleză de Cristiana Călina (25 mai; moderator: Raluca Sandu; vorbitori: Florentina Anghel, Claudia Pisoschi, Marina Robin Marcus). La Muzeul Cărții și Exilului Românesc: *3300 de perechi de palme*, de Augustin Cupșa, (23 mai; vorbitori: Lucian Dindirică, Gabriel Nedelea). La Muzeul de Artă: *Poezii alese*, de Mihai Eminescu, traducere în ebraică de Adina Rosenkranz-Herșcovici (26 mai; vorbitori: Ion Deaconescu, Tudor Nedelcea, Dan Ionescu).

Notă: Informațiile și fotografiile incluse în prezentul material provin din prezență directă la evenimente, de la organizatori sau participanți, precum și din mediul online.

Iolanda Mănescu

**2026 – JURNAL DE
FESTIVAL.
DIVERSITATE**

Frumoasa lună mai a adus cu sine, din nou, exuberanța generată de Festivalul Internațional

Shakespeare care se întâmplă din doi în doi ani la Craiova. În 2026 a avut loc a cincisprezecea ediție. Bogăția de evenimente a copleșit orașul întreg și, dacă nu era de ajuns, numeroase localități din apropiere (Podari, Bucovăț, Breasta, Ișalnița, Mischi, Ghercești,

Pielești) au fost de asemenea invadate de atmosfera de sărbătoare. S-au implicat aproape toate oficialitățile, asociațiile, diverse grupuri. De la aeroportul Craiovei, la stadion, de la piețe și parcuri, de la mall-uri la școli și străzi, toate au avut parte de manifestări festivaliere.

Biciclete, motociclete, autoturisme s-au implicat activ în a da o mână de ajutor pentru ca marea sărbătoare a teatrului să poată cuprinde o diversitate de comunități. Cele unsprezece zile ale festivalului au debutat fastuos cu dans și muzică de inspirație japoneză în parcul pedagogic. Ploaia fecundă nu a oprit entuziasmul celor atât de doritori de bucurie. Apoi, în foaierea Teatrului Marin Sorescu s-a continuat atmosfera niponă cu ceremonia ceaiului, demonstrații de calligrafie etc. În spațiul consacrat din foaiere a avut loc deschiderea oficială care a găzduit prezențe definitorii ale celebrei manifestări culturale, de la președintele festivalului, Vlad Drăgulescu, și managerul instituției Alexandru Boreanu, la președintele de onoare și fondatorul lui, Emil Boroghina, de la Ministrul Culturii, Demeter Andras Istvan, la

Ambasadorii Japoniei și Indiei și bineînțeles la decidenții cei mai importanți ai vieții culturale a orașului, Primarul Craiovei, Lia Olguța Vasilescu și Președintele Consiliului județean,

Cosmin Vasile. Seara a adus, pe scena mare a Teatrului, Titus Andronicus Renăscut, o explozie de energie și încântare de subtilă frumusețe japoneză. Un spațiu cu deosebire important al Festivalului, satul Shakespeare, a fost populat de la deschidere de trupa niponă Gezan care a dat startul serilor incendiarie animate apoi de

trupe cunoscute și iubite de un public foarte numeros, prezent în parcul Romanescu, la hipodrom, până târziu în noapte, în satul numit de toată suflarea Shakespeare Village.

În cea de a doua zi de festival, am putut vedea o foarte originală reinterpretare japoneză contemporană, Hamlet/Toilet. Dat fiind că multe evenimente s-au petrecut în același timp, am regretat că nu am avut posibilitatea să particip la alte câteva manifestări pe care aș fi dorit să nu le ratez. Seara am fost fericită să fiu martoră la grațiosul balet Romeo și Julieta cu minunații Saburo Teshigawara și Rihoko Sato pe care îi mai văzusem cu doi ani în urmă, într-o interpretare la fel de nepământească de suavă, a poveștii Ofeliei. Spre părerea mea de rău, nu am putut vedea însă Othello de la Opera Română Craiova în regia lui Rareș Zaharia pe care îl cunoșteam încă de când fusese asistentul de regie al lui Silviu Purcărete la spectacolul

Măsură pentru măsură și de al cărui talent eram convinsă, confirmarea fiind și faptul că este invitat să monteze în diferite locuri din lume.

Componenta academică, extrem de activ și dens reprezentată, a inclus, alături de expoze, acordarea Premiului Thalia oferit de Asociația Internațională a Criticilor de Teatru

Profesoarei, cercetătoarei, istoricului și criticului teatral Maria Shevtsova, puternic atașată de Festivalul Shakespeare craiovean despre care a scris adesea în revista sa New Theatre

Quarterly, neuitând niciodată să menționeze meritele directorului fondator, Emil Boroghina.

Activitatea sa impresionantă în teatru, legăturile cu marii regizori ai lumii, dragostea sa arzătoare pentru cei implicați în această artă au determinat și participarea ei la conferința dedicată regizorului Yuri Butusov a cărui dispariție tragică a dus la decizia actorilor craioveni, care urmau să joace în spectacolul acestuia Poveste de iarnă, de a-l comemora printr-un scurt film documentar care a fost realizat de Iulia Colan.

În cea de a treia zi am avut prilejul să văd în satul Shakespeare Doi tineri din Verona, primul spectacol din această ediție regizat de Philip Parr, dintr-o serie de piese shakespeariene rafinat montate pe scena simplă unde punerile în scenă sunt prezentate în plină zi iar spectatorii șed pe baloți de paie, recreându-se asfel atmosfera unui sat englezesc din secolul al XVI-lea, atmosferă datorată și prezenței unui grup de meșteșugari care reproduc activități medievale,

pe baza studiilor lor aprofundate asupra vieții din timpul respectiv. După spectacolele jucate la satul Shakespeare (Doi tineri din Verona, Romeo și Julieta, Visul unei nopți de vară), contribuția consistentă a lui Philip Parr, președinte al Rețelei Europene de Festivaluri

Shakespeare, din care face parte și Festivalul Internațional Shakespeare de la Craiova, a culminat cu montarea sa *Pericle* de la Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara prezentată pe scena Casei Studenților în ultima zi a festivalului. Un alt loc unde s-au prezentat spectacolele este sala Brâncuși de la Ramada, special amenajată pentru festival. Acolo s-au putut vedea un număr important de montări printre care *Bărbați de nimic*, spectacol câștigător al Competiției organizate de Rețeaua Europeană de Festivaluri Shakespeare, care se prezintă în cadrul mai multor festivaluri din Rețea, printre care cel de la Craiova. Fiecare zi de Festival a însemnat o alegere, o alergare, încercarea de a ajunge la cât mai multe evenimente, nefiind posibil să cuprinzi toată oferta zilei. Astfel, a patra zi a însemnat o nouă vizită la satul Shakespeare pentru a vedea *Romeo și Julieta*, o nouă viziune a regizorului Philip Parr, minimalistă de data aceasta, asupra piesei pe care o montase la Craiova cu prilejul altei ediții, în care actori și spectatori au străbătut orașul într-o fascinantă punere în scenă de teatru comunitar în care fiecare scenă avea loc într-un alt spațiu și unde au participat studenți, amatori, spectatori. În aceeași zi am avut prilejul, după o cursă contra cronometru, să vedem, la Teatrul Colibri de această dată, *Othello* în regia lui Tang Shu Wing.

A urmat o zi plină când, la jumătatea duratei Festivalului a avut loc, în foaierea teatrului, o conferință Silviu Purcărete care i-a bucurat pe toți cei prezenți, chiar dacă marele regizor s-a adresat prin intermediul unui ecran, în cadrul dialogului său cu Vlad Sebastian Popa.

Spectacolul serii, de pe scena mare a teatrului a adus un *Hamlet* regizat de Tompa Gabor la

Teatrul Maghiar de Stat din Cluj, plin de energie, muzică, replici mutate, replici eliminate, reinterpretare a rolului Ofeliei, proiecții pe cortina de fundal, spații neașteptate de desfășurare ale unor scene (sală de gimnastică cu bandă de alergare sau ring de box pentru duelul final dintre *Hamlet* și *Laerte*). Nu putem să nu amintim aici legendarul *Hamlet* cu Adrian Pintea în rolul titular, un triumf al Teatrului Național din

Craiova, în regia aceluiași Tompa Gabor ale cărui resurse în a găsi noi interpretări par nesfârșite. Am oscilat mult între mai multe spectacole care aveau loc în același timp dar nu m-a lăsat inima în cele din urmă să ratez acest *Hamlet*. Aș vrea să sper că poate înregistrările tuturor spectacolelor din Festivalul

Shakespeare vor fi, cândva, disponibile chiar contra cost.

*

O nouă zi de festival a început cu alte provocări, am fost întâi prezentă la Universitatea din Craiova, spațiul unde s-au desfășurat majoritatea activităților ESRA, Asociația Europeană de Cercetare Shakespeare, și unde mi-am petrecut o parte din viață și ca studentă și ca profesor mai apoi. Am pășit cu nostalgie și emoție în Sala Albastră unde am întâlnit de astă dată vechi colegi și dragi prieteni la acordarea titlului de Doctor Honoris Causa omului de teatru Philip

Parr care, în discursul său, m-a surprins plăcut amintind și numele meu printre colaboratorii săi, în primul rând, desigur, domnul Emil Boroghina, în cadrul Festivalului Shakespeare de la Craiova și al Rețelei Europene de Festivaluri Shakespeare. Am văzut apoi o interpretare plină de rafinament a piesei *Antoniou și Cleopatra*, un spectacol de natură să încante prin interpretare actoricească, prin decor, costume și sonorități subtile, scenariul fiind semnat de

Radu Aldulescu după William Shakespeare iar regia de Alina Hiristea, a cărei legătură de lungă durată cu teatrul craiovean și cu Festivalul a adus în timp spectacole de referință. Ziua a continuat cu alte evenimente pline de semnificație, în primul rând am găsit momentul potrivit pentru o întâlnire cu minunata Maria Shevtsova care, dincolo de savantul desăvârșit și de personalitatea intimidantă admirată de toți, este o mare prietenă dragă și adevărată. Ziua a culminat cu spectacolul cel mai așteptat din Festival, *The Tiger Lillies in a Macbeth Song*.

Dacă după superbul spectacol *Hamlet* regizat de regretatul Martin Tulinius, văzut în Festival în 2022, nu credeam că se mai poate atinge un nivel atât de înalt de teatralitate îmbinată cu muzica specific *The Tiger Lillies*, producția spaniolă realizată împreună cu compania La

Perla 29, în regia lui Oriol Broggi, a atins alte culmi în domeniul spectacologiei, a venit cu noi dimensiuni și registre de abordare a complexității textului shakespearean. Componentii tru-

pei muzicale au intrat de data aceasta în poveste, devenind personaje sau comentând cele petrecute. Muzica înseși a fost o ilustrare a straniului și a misterului, în momentele cele mai dramatice folosind instrumente muzicale rare cu sunete de natură să ne transpună într-o altă lume.

Varietatea interpretărilor, în cadrul numărului impresionant de manifestări din Festival, a dat mărturie o dată în plus despre resursele inepuizabile ale operei shakespeareane. Am mai văzut și Îmblânzirea scorpiei, de la Nove Teatro APS, într-o montare plină de energie și de muzică, în stilul Comediei dell'arte și, tot la Casa Studenților, am văzut de asemenea Regele Ioan de la Prague Shakespeare Company, o punere în scenă interesantă, cu inserții de imagini contemporane prin apariția pe ecran a prezentatorilor tv anunțând breaking news, realizate cu inteligența artificială. În multitudinea de evenimente de urmărit am avut bucuria, ca, ajunsă degrabă pentru un alt spectacol în foaierul teatrului, să reîntâlnesc oameni dragi, cunoscuți de ani de zile în cadrul întrunirilor Rețelei de Festivaluri Shakespeare fie la Gdansk, Barcelona sau Gyula și, de multe ori, la Craiova. Ne-am reamintit cu zâmbete și îmbrățișări de alte momente împreună cu Joanna Sniezko, Montse Velvhi, Philip Parr și alții.

Sarabanda de neoprit a spectacolelor și a feluritelor manifestări a avut, din punctul nostru de vedere, câteva momente absolut excepționale, de neratat. Dacă am zis sarabandă, este imperios să amintesc o montare exemplară, realizată de Cheek by Jowl, Compania Nacional de Teatro Lazona și Teatro Palacio Valdes, Los Dos Hidalgos de Verona (Two Gentlemen of Verona), în regia lui Declan Donnellan. Redarea de mare limpezime a mesajului shakespearean, evident bazată pe cunoașterea și înțelegerea lui profunde, perfecțiunea realizării fiecărui moment, pasiunea cu care este întruchipat fiecare personaj de către actori, au condus la crearea unei bijuterii inestimabile, unui spectacol impecabil. În fine, un alt spectacol mare, din toate punctele de vedere, a fost Richard III, de la Gesher Company, regizat de Itay Tiran. Decorul extrem de sugestiv și impresionant, de un alb orbitor, atrăgea privirile tuturor încă de la intrarea în sală. Pe parcurs, ororile petrecute au adus progresiv căderea unor fulgi negri, la început aproape neobservați iar apoi din ce în ce mai mulți. După pauză, spectatorii au fost întâmpinați de un covor întunecat de fulgi ce acoperea

scena, ceea ce, dincolo de imaginea de extremă teatralitate, putea induce o stare de discomfort în prefigurarea grozăviilor ce urmau. Dacă la începutul spectacolului, pe măsura intrării publicului în sală, peretele era șters de urme neinteligibile ale unor litere de pe fundal, ulterior, cu ocazia încoronării, a fost scris, cu litere enorme, numele Richard III, pentru ca, odată cu dispariția dictatorului, literele să fie din nou șterse. Spectaculozitatea excepțională s-a datorat, în aceeași măsură, jocului actoricesc impecabil, iar interpreta rolului titular,

Evgenia Dodina, a strălucit în redarea nuanțată, sensibilă, calculată a personajului odios, Richard al III-lea.

La finalul celor unsprezece zile de festival, ultima seară s-a încheiat glorios pe scena teatrului cu încă o reprezentare a fabulosului spectacol Richard III din Israel pe care mulți spectatori și-ar fi dorit să îl revadă, iar ceva mai devreme, la Teatrul Colibri, a avut loc un alt eveniment de marcă, prin prezentarea grațioasei puneri în scenă a poemului shakespearean Venus și Adonis, în regia celebrului Gregory Doran, fost director al nu mai puțin celebrei Royal

Shakespeare Company (RSC), redată magistral de actori-mănuitori cu ajutorul păpușilor și în interpretarea altui titan al scenei britanice, Simon Russell Beale, a cărui lectură plină de expresivitate a vrăjit audiențele. Rafinamentul și ingeniozitatea montării au încântat spectatorii care au avut apoi onoarea să fie martori la încununarea ultimei zile de festival prin acordarea Premiului Internațional Shakespeare, oferit de Institutul Cultural Român omului de teatru Gregory Doran, într-o ceremonie plină de căldură, oficiată de Prof Michael Dobson,

Directorul Institutului Shakespeare din Stratford-upon-Avon, în prezența Președintelui

Festivalului Internațional Shakespeare de la Craiova, Vlad Drăgulescu, a Managerului

Teatrului Marin Sorescu, Alexandru Boureanu și Directorului British Council România, Abdi Hassan.

Ediția a cincisprezecea a reprezentat, o dată în plus, excelența acestui festival care, din doi în doi ani, aduce bucurie și exuberanță vieții culturale a orașului, înălțând municipiul Craiova pe culmi ale recunoașterii internaționale, alături de alte evenimente de notorietate, care atrag un public din ce în ce mai numeros, atât din țară cât și din diverse părți ale lumii.

MATHURIN RÉGNIER
(1573-1613)

Menit din pruncie vieții monahale, poetul ajuns preot la catedrala de la Chartre, apreciază foarte și vinul, și amorul, și viața la Curte, și cabaretele. Este prin urmare adeptul lui **primum vivere**. Cât despre **deinde** (care **deinde**?). Prin opera sa – Satire, el denunță viciile societății din vremea sa. Oponent al teoriei clasiciste promovată de Malherbe, cultivă în poezie spontaneitatea și în viață bucuria simplă. Se stinge la 40 de ani, având totuși și timpul, și spontaneitatea de a-și compune epitaful...

EPITAF
(ÉPITAPHE)

Am trăit fără grija morții
Lăsându-mă în voia sorții
Și-ascultând doar de legea firii.

Și să mă mir acum îmi vine
Că moartea s-a gândit la mine
Când sufletul mi-e rob iubirii.

SONET
(SONNET)

O, Doamne, de Te-a mâniat purtarea-mi rea,
Eu tot mai sper în marea-Ți îndurare,
Dacă tristețea mea slabă nu-Ți pare,
Iertarea Ta primească-mi lacrima.

Mă înfioară gândul că nu mă vei ierta,
Și nevăzând decât în pedeapsă scăpare,
Îmi las ochii și mintea să se deschidă; oare
Vedea-vei cât de mare îmi este spaima grea?

Îmi plâng ziua prezentă, trecutul mi-l reneg;
Las viitorului păcatul meu întreg
Și-n toată răzvrătirea-mi citesc gându-Ți, înaltul.

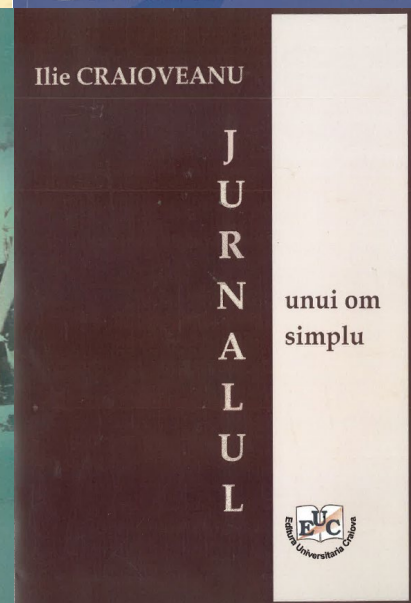
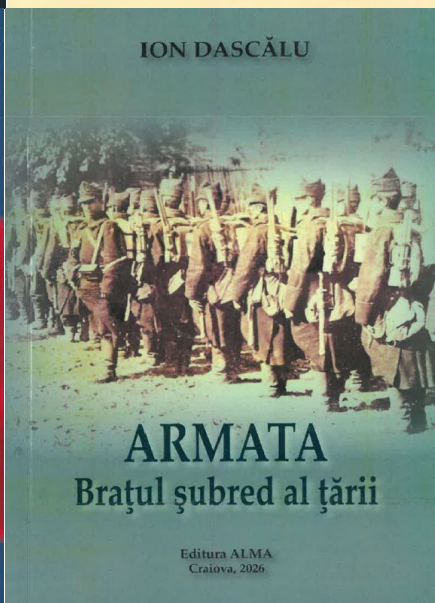
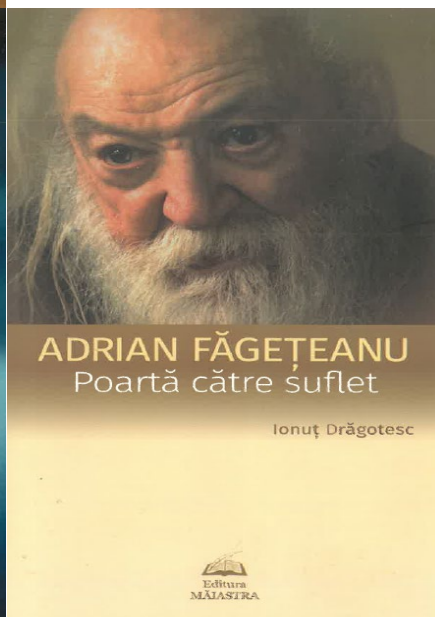
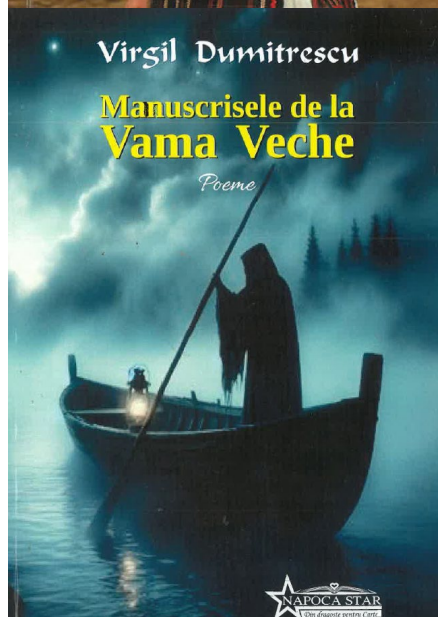
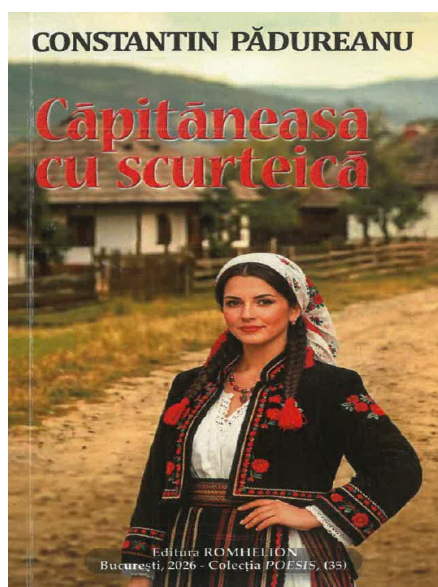
Doamne, când îndurarea-Ți mai mare-i ca păcatul
Meu, ca la un bun părinte eu, fiul cel rău, vin.
Mă iartă. Mare lucru de-a fi greșit puțin?...

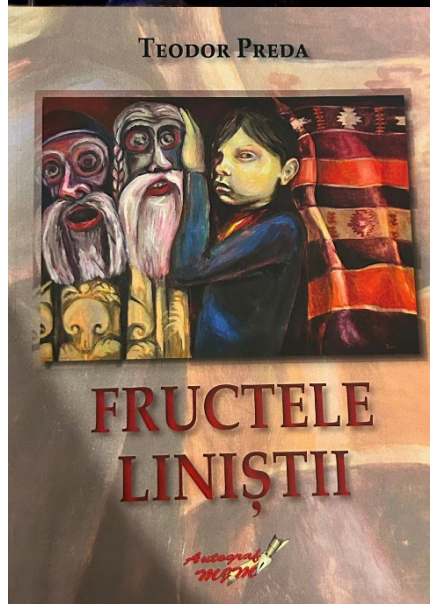
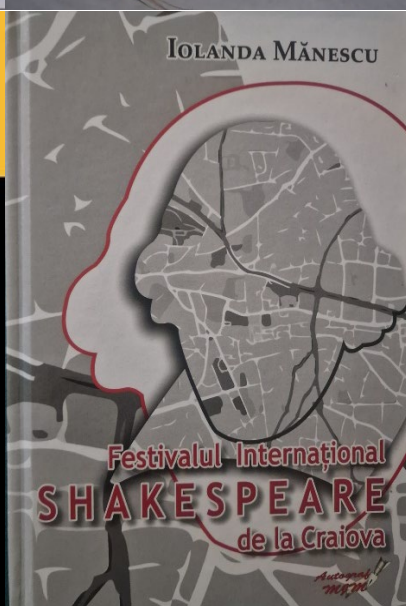
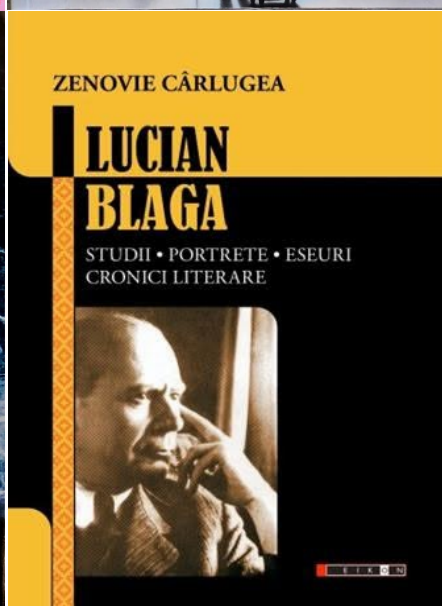
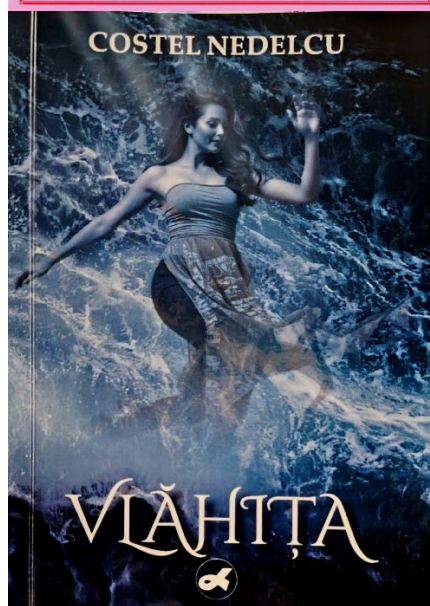
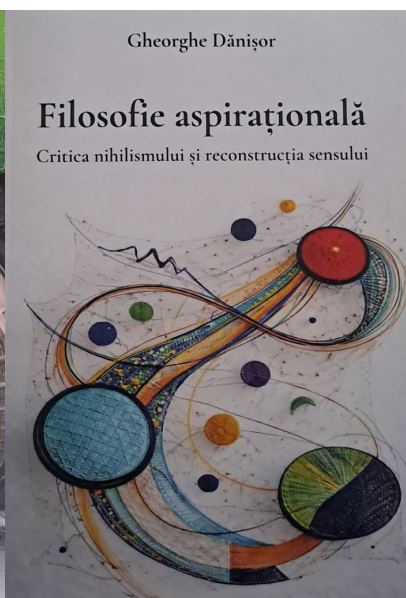
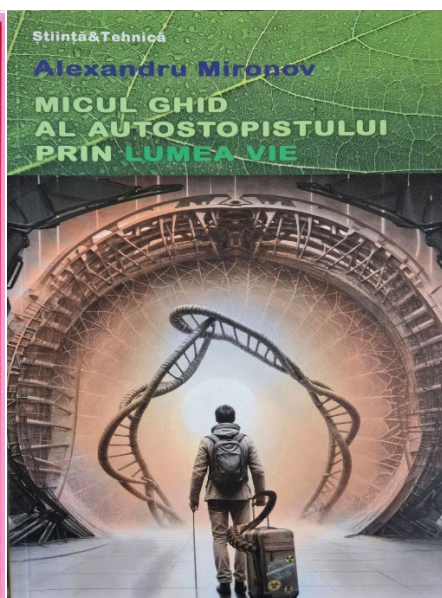
Versiune în limba română de Paula Romanescu

O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE

Victoria Milescu, Carmen Secere
și Simona-Grazia Dima

CUPRINS

ESEU

Gelu Negrea

De-ale timpului... / 3

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 6

POESIS

Horia Bădescu / 7

Lidia Zadeh / 8

Ospățul / 8

Marile regrete / 8

Păduri de fum / 9

Printre ruine / 10

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 10

Laurențiu Drăgușin

Alb difuz / 11

Limpezirea apelor / 11

Ochiul pădurii / 11

Sub firul ierbii / 11

Eu, viscolul... / 11

Cer smălțuit / 11

Elena Armenescu

Sub aripa Dragonului de Jad / 12

Cântecul prințesei din pavilionul roșu / 12

Valea ecourilor – Sabia care dezleagă / 13

Teodor Preda

Cu pași mărunți / 14

Undeva e liniște / 14

Doar durerea / 14

Exilul spre mâine / 14

Pan îndrăgostit / 15

Emilia Dănescu

Visul poveste / 15

O nesfârșită îmbrățișare / 15

Frica / 16

În București noaptea / 16

În orașul nostru / 16

Al. Bosneanu

Iarna timpului / 16

Suferința mișcării / 16

Naufragiu / 16

Albastru vis nemărginit / 17

La răscruce / 17

Victoria Milescu

Rampa de lansare / 17

Am scris / 17

În supermarket / 18

Căzut la pământ / 18

Antologia vieții / 18

Constantin Pădureanu

Doi frați buni / 19

Lacrimi fierbinți / 19

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 20

PROZĂ

George Geafir

Poarta lacrimilor. Extratereștri / 21

Ion R. Popa

Din viața unor copii ai anilor '50 / 22

Nicolae Tăculescu

Așa am cunoscut-o pe didi / 24

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 27

Ion Dulugeac

Bunicul Peneș Curcanul / 28

Mircea Perpelea

Fără școală și canalizare, cu echipă -n liga mare / 31

Ovidiu M. Curea

Benzină și cafea / 32

Elena Dican

Regele pribeag / 35

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 37

LECTOR

Monica Grosu

Poemele unei identități bucolice / 38

Mircea Pospai

Via Transilvanica, în file de carte / 39

Eliza Roha

Figuri feminine marcante prezentate original în volumul / 41

Mihai Antonescu

Din dor de nemai singurătate / 43

Florentin Popescu 44

Alexandru Cazacu: Spațiul și cuvintele (Editura Sud, 2025) / 44

Florian Copcea

Starea de spirit a poeziei (Eleanor Mircea) /45

Zenovie Cărlugea

Marin Rada și azimutul poeziei sale: / 47

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Ion Haineș 49

Despre o constelație stilistică literară și jurnalistică / 49

Diana Dănișor

Reflecții și refracții poetice / 52

Rodica Pospai Păvălan

Din agenda culturală Craioveană / 54

EVENIMENT TEATRAL ROMÂNESC

Iolanda Mănescu

2026 – Jurnal de Festival. Diversitate / 57

TRADUCERI LITERARE

Mathurin RÉGNIER (1573-1613)

Epitaf (Épitaphe) / 60

Sonet (Sonnet) / 60

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 60

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE / 61

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerotează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la sfârșitul lunii august 2026.

NOUL LITERATOR

ISSN 2069-3397